

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU14

Energipolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om småskalig vattenkraft. Enligt utskottet behöver det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om olika energipolitiska frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om energipolitikens övergripande inriktning, förnybar energiproduktion, kärnkraft, energieffektivisering och energiforskning. I flera fall avstyrks motionerna med hänvisning till pågående insatser och utredningar.

I betänkandet finns 25 reservationer (S, M, SD, C, KD, V, L, MP) och två särskilda yttranden (V respektive M, SD, KD, L). I en reservation (S, V, MP) förordas att riksdagen inte ska göra ett tillkännagivande.

Behandlade förslag

Ett nittiototal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Energipolitikens mål och inriktning.....	9
Motionerna.....	9
Vissa kompletterande uppgifter.....	16
Utskottets ställningstagande.....	25
Kärnkraft.....	30
Motionerna.....	30
Vissa kompletterande upplysningar.....	33
Utskottets ställningstagande.....	36
Vattenkraft.....	38
Motionerna.....	38
Vissa kompletterande upplysningar.....	40
Utskottets ställningstagande.....	41
Vindkraft.....	43
Motionerna.....	43
Vissa kompletterande uppgifter.....	44
Utskottets ställningstagande.....	47
Solenergi.....	47
Motionerna.....	48
Vissa kompletterande uppgifter.....	49
Utskottets ställningstagande.....	51
Energieffektivisering.....	52
Motionerna.....	52
Vissa kompletterande uppgifter.....	53
Utskottets ställningstagande.....	56
Energigaser.....	57
Motionerna.....	57
Vissa kompletterande uppgifter.....	59
Utskottets ställningstagande.....	63
Värmefrågor.....	65
Motionerna.....	65
Vissa kompletterande uppgifter.....	66
Utskottets ställningstagande.....	68
Energiforskning.....	69
Motionerna.....	69
Vissa kompletterande uppgifter.....	70
Utskottets ställningstagande.....	74
Vissa övriga energipolitiska frågor.....	74
Motionerna.....	74
Vissa kompletterande uppgifter.....	75
Utskottets ställningstagande.....	76
Reservationer.....	78
1. Mål om en fossilfri elproduktion, punkt 1 (M, SD, KD, L).....	78
2. En ny energikommission, punkt 2 (M, SD, KD, L).....	79
3. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (M).....	80

4. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (SD)	81
5. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (C)	82
6. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (KD)	84
7. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (L)	86
8. Kärnkraftens roll i det svenska energisystemet, punkt 4 (M, SD, KD, L)	87
9. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 5 (SD)	89
10. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 5 (KD)	90
11. Småskalig vattenkraft, punkt 6 (S, V, MP)	91
12. Övrigt om vattenkraft, punkt 7 (SD)	92
13. Övrigt om vattenkraft, punkt 7 (L)	92
14. Vindkraft, punkt 8 (SD)	93
15. Vindkraft, punkt 8 (C)	94
16. Solenergi, punkt 9 (SD)	95
17. Solenergi, punkt 9 (KD)	96
18. Energieffektivisering, punkt 10 (SD)	97
19. Energieffektivisering, punkt 10 (L)	98
20. Energigaser, punkt 11 (M)	98
21. Energigaser, punkt 11 (SD)	99
22. Kraftvärme, fjärrvärme och restvärme, punkt 12 (M, SD, KD)	101
23. Geoenergi, punkt 13 (KD)	102
24. Energiforskning, punkt 14 (SD)	102
25. Vissa övriga energipolitiska frågor, punkt 15 (SD)	103
Särskilda yttranden	105
1. Energiforskning, punkt 14 (M, SD, KD, L)	105
2. Energipolitik (V)	106
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	107
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	107

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål om en fossilfri elproduktion

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,
2019/20:1802 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,
2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1,
2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 35 i denna del,
2019/20:2670 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 2,
2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15 och
2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15 och 16.

Reservation 1 (M, SD, KD, L)

2. En ny energikommission

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 35,
2019/20:2670 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 1 och
2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17.

Reservation 2 (M, SD, KD, L)

3. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,
2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,
2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,
2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),
2019/20:1890 av Lars Beckman (M),
2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S),
2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 35 i denna del och 39,
2019/20:2711 av Lars Püss m.fl. (M),
2019/20:3107 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 3, 6 och 12,
2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 9, 28, 32, 35 och 37 i denna del,
2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 21 och
2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 21.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

Reservation 6 (KD)

Reservation 7 (L)

4. Kärnkraftens roll i det svenska energisystemet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:549 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2019/20:1319 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2019/20:1468 av Annicka Engblom (M),

2019/20:1802 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,

2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 4,

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 32,

2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 3–5,

2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18,

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 8 och 10 samt

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 18, 19 och 23.

Reservation 8 (M, SD, KD, L)

5. Vissa övriga frågor om kärnkraft

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 11,

2019/20:1296 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M),

2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 3 och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (KD)

6. Småskalig vattenkraft

Riksdagen ställer sig bakom det utskottet anför om inriktningen för det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen i syfte att värna den småskaliga vattenkraften, och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 40 och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7.

Reservation 11 (S, V, MP)

7. Övrigt om vattenkraft

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 4–6 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 24.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (L)

8. Vindkraft

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 12,

2019/20:2168 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 37 i denna del.

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (C)

9. Solenergi

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19 och 20,

2019/20:488 av Martina Johansson och Annika Qarllsson (båda C) yrkandena 1–3 och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13.

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (KD)

10. Energieffektivisering

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 30,

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25.

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (L)

11. Energigaser

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 21, 25, 26 och 31,

2019/20:596 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,

2019/20:1307 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:2663 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 20.

Reservation 20 (M)

Reservation 21 (SD)

12. Kraftvärme, fjärrvärme och restvärme

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1145 av Lars Beckman (M) yrkande 2,

2019/20:1575 av Jan R Andersson (M) och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 14.

Reservation 22 (M, SD, KD)

13. Geoenergi

Riksdagen avslår motion

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15.

Reservation 23 (KD)

14. Energiforskning

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 25,

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 33,

2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 9,

2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 17,

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 11 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26.

Reservation 24 (SD)

15. Vissa övriga energipolitiska frågor

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 27 och 28,

2019/20:2140 av Teres Lindberg och Kadir Kasirga (båda S) och

2019/20:2614 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 25 (SD)

Stockholm den 16 april 2020

På näringsutskottets vägnar

Helene Hellmark Knutsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Helene Hellmark Knutsson (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Lorena Delgado Varas (V), Maria Gardfjell (MP), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Fredrik Malm (L), Ulrika Heje (C), Solveig Zander (C), Anna Vikström (S), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Serkan Köse (S) och Martin Kinnunen (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas ett nittiotal yrkanden från den allmänna motions-tiden 2019/20 om olika energipolitiska frågor. Motionerna och vissa kompletterande uppgifter redovisas under följande avsnitt: Energipolitikens mål och inriktning, Kärnkraft, Vattenkraft, Vindkraft, Solenergi, Energieffektivisering, Energigaser, Värmefrågor, Energiforskning och Vissa övriga energipolitiska frågor. Förslagen listas i bilagan.

Under beredningen av ärendet har utskottet fått information av statsrådet Anders Ygeman om coronapandemins eventuella effekter på olika energirelaterade frågor.

Utskottets överväganden

Energipolitikens mål och inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om att ersätta målet om förnybar elproduktion med ett mål om fossilfri elproduktion. Därutöver avslås förslag om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt energikommission. Utskottet hänvisar här bl.a. till att de energipolitiska förutsättningarna inte har förändrats på ett sådant sätt under de senast två åren att det är motiverat att återigen tillsätta en energikommission. Riksdagen avslår också övriga motionsyrkanden som på olika sätt gäller energipolitikens övergripande inriktning.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD, L), 2 (M, SD, KD, L), 3 (M), 4 (SD), 5 (C), 6 (KD) och 7 (L).

Motionerna

Socialdemokraterna

Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan som levererar el till konkurrenskraftiga priser, framhålls det inledningsvis i motion 2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S). Vidare konstaterar motionärerna att den blocköverskridande överenskommelsen på energiområdet är en milstolpe som skapar långsiktighet för marknadens aktörer, inte minst elintensiva industrier, och att den bidrar till nya jobb och investeringar i Sverige. De begär ett tillkännagivande till regeringen om att även i fortsättningen verka i enlighet med den ingångna energiöverenskommelsen för att nå Sveriges högt uppsatta miljö- och klimatmål.

För att ha ett starkt näringsliv med nya och växande företag behövs det god tillgång till el med konkurrenskraftiga priser. Denna uppfattning återfinns i motion 2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S). Motionärerna konstaterar att Västmanland och övriga Mälardalen befinner sig i en situation där det kommer att vara svårt att tillgodose nya energikrävande verksamheter under de närmaste tio åren eftersom energiförsörjningen inte är tillräckligt god. Motionärerna menar att det behövs långsiktiga förutsättningar för energibranschen och den svenska industrin och de förordar att energitillgången i Mälardalen förbättras så att fler viktiga företagsetableringar kan bli verklighet.

Sverige har under flera år haft stora elöverskott och det råder ingen brist på el, med det finns lokala utmaningar i elförsörjningen när städer växer och elbehovet ökar. Denna uppfattning återfinns i motion 2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S), och motionärerna beskriver utmaningarna på detta område med betoning på förhållandena i Södermanlands län. De anser att en bättre

samordning skulle underlätta för företagen och samtidigt bidra till ökad tillväxt. De begär därför ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att säkra energiförsörjningen och om samordningsbehovet.

Moderaterna

Moderaterna begär i sin partimotion 2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 15 ett tillkännagivande om att energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag. Motionärerna påpekar att målet enligt energiöverenskommelsen är att den svenska elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar, vilket står i konflikt med det andra befintliga målet, att inte bestämma ett stoppdatum för kärnkraften. Enligt deras uppfattning bör målet om 100 procent förnybart bytas mot ett mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem. Vidare anser motionärerna att EU:s mål för andelen förnybar energi bör omformuleras så att det i stället handlar om ett mål för fossilfri energi. På samma sätt som förnybarhetsdirektivet innehåller hänvisningar till de förnybara energislag som får tillgodoräknas i fråga om att uppfylla målet vill Moderaterna att definitionen breddas så att fossilfria energikällor inkluderas, med en uttrycklig hänvisning till kärnkraft.

I kommittémotion 2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) framhålls det att Sveriges klimatarbete, välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av en fungerande energipolitik. Motionärerna konstaterar att vattenkraften tillsammans med kärnkraften gör att Sverige har en mycket låg andel fossila bränslen jämfört med andra länder. De påpekar också att ju mer fossilfri el Sverige exporterar och som tränger undan smutsig el i andra länder, desto bättre. Därför vill motionärerna att Sverige ska exportera mer el från kärnkraft till andra länder i Europa. Av det skälet förordar de i yrkande 35 att Sverige ska verka för en ökad sammanlänkning av elnäten i EU och att målet för förnybar energi ska ersättas med ett mål för fossilfri energi. Motionärerna ser också ett behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen och för att säkerställa en bred råvarubas. Detta krävs för att branschen ska våga göra större investeringar exempelvis i anläggningar för produktion av biobränslen. I yrkande 39 begär de ett tillkännagivande om att verka för förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå.

I kommittémotion 2019/20:2670 av Lars Hjälmered m.fl. (M) slås det fast att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på en trygg elförsörjning. Tillgång till el till konkurrenskraftiga priser är avgörande för den svenska industrin. Digitaliseringen av samhället förstärker samtidigt elberoendet och gör samhället mer känsligt för störningar i elförsörjningen. Motionärerna anser att Sverige behöver en modern energipolitik som genererar mer el, minskar utsläppen och garanterar en trygg elförsörjning i hela Sverige. Samtidigt vill de driva på för en politik som skapar tillväxt och främjar teknisk utveckling i form av mer elektrifiering. Enligt motionärerna behöver alla riksdagens partier ta gemensamt ansvar för att formulera nya lösningar för Sveriges energipolitik. I

yrkande 1 förordar motionärerna att det inrättas en ny parlamentariskt sammansatt energikommission som kan lämna underlag till en uppdaterad bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken.

I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag. Detta synsätt innebär att målet om 100 procent förnybart i energiöverenskommelsen från 2016 bör bytas mot ett mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem. Motionärerna anser att detta skulle bli en viktig signal till marknaden om att det finns politiskt stöd för kärnkraft långt efter 2040. Motionärerna anser också att EU:s mål om andelen förnybar energi bör omformuleras så att det i stället blir ett mål som gäller andelen fossilfri energi.

Kärnkraft är basen i svensk elproduktion och står för knappt hälften av den el som förbrukas i Sverige under ett år. Sveriges industri är elintensiv och därför känslig för förändringar. En snabbavveckling av kärnkraftsreaktorer kommer därför med största sannolikhet att leda till ökade elpriser. Detta framförs i motion 2019/20:1802 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M). Motionärerna konstaterar att alla länder måste bidra i klimatarbetet och att det därför är viktigt att Sverige satsar på en ren energiproduktion baserad på kärnkraft, vattenkraft och biobaserade energikällor. En energimix fri från koldioxid kan också bli en framtida exportnäring inte minst för att reducera fossil energiproduktion i exempelvis Danmark, Polen och Tyskland. Motionärerna framhåller i yrkande 1 behovet av en politik som inte skadar klimatet och förordar därför att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet.

Lars Beckman (M) anför i motion 2019/20:1890 att Sverige nu möter en snabbt stigande efterfrågan på el. Det svenska energisystemet genomgår en stor förändring där väderberoende produktion som vindkraft i allt högre grad fasas in i systemet, medan planerbar energi som kärnkraft fasas ut. Motionären befarar att detta sammantaget kan leda till en mycket allvarlig och ny situation som Sverige nu ställs inför. Han förordar därför ett tillkännagivande om att det bör finnas planerbar energi i hela Sverige året om.

I motion 2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) framförs oro för att problemen med kapacitetsbrist i elnätet riskerar att förvärras framöver om målet om 100 procent förnybar elproduktion får styra den svenska energipolitiken. Därför begär de i yrkande 1 ett tillkännagivande om att ersätta målet om en helt förnybar elproduktion med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion.

Lars Püss m.fl. (M) konstaterar inledningsvis i motion 2019/20:2711 att Sverige enligt energiöverenskommelsen ska ha en helt förnybar elproduktion 2040. Vidare konstaterar motionärerna att den svenska energimixen i princip består av de fossilfria kraftslagen vattenkraft, kärnkraft och vindkraft. Detta gör att det svenska energisystemet anses som ett av de tre bästa i världen. Motionärerna anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att verka för att omförhandla energiöverenskommelsen om denna inte möjliggör en fortsatt utveckling av svensk kärnkraft.

Sverigedemokraterna

Gruvnäringen och den övriga basindustrin är starkt beroende av en stabil och säker tillgång på el, framhålls det i kommittémotion 2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD). Motionärerna konstaterar att den svenska gruvnäringens produkter till stor del går på export, och näringen är därför starkt beroende av goda villkor relativt konkurrerande företag på världsmarknaden. Motionärerna förordar en energipolitik som bygger vidare på den befintliga svenska energimixen som i huvudsak består av vatten- och kärnkraft. De motsätter sig kraftigt subventioner och skattelättnader till t.ex. väderberoende energislag som snedvrider energimarknaden och grusar möjligheterna till ett robust energisystem. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om en konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning kopplad till gruvnäringens behov.

Även i kommittémotion 2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1 betonas vikten av att prioritera den svenska basindustrin vid utformningen av energipolitiken. Motionärerna anför att svensk basindustri i allmänhet och stålindustrin i synnerhet är starkt beroende av säker tillgång på el. Motionärerna förordar en energipolitik som bygger vidare på den energimix med huvudsakligen vatten- och kärnkraft som har tjänat Sverige väl. Återigen motsätter sig motionärerna subventioner och skattelättnader till t.ex. väderberoende energislag som snedvrider energimarknaden och grusar möjligheterna att behålla ett robust energisystem.

Industrin är basen för svenskt välstånd, slås det fast i kommittémotion 2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Sverige är som industriland beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på elenergi som tillgång till elenergi under årets alla timmar, anför motionärerna, liksom att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen i det svenska energisystemet. Vidare framhåller motionärerna att de företräder en industrivänlig linje och vill skapa förutsättningar för att successivt bygga ut och vidareutveckla kärnkraften. De anser att den svenska energipolitiken måste vila på tre ben – leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och hög miljöprestanda – och att vidlyftiga subventioner eller oöverlagda skattesanktioner på energimarknaderna raserar förutsättningarna för att ens nå något av målen. Motionärerna förordar därför i yrkande 1 att regeringen ska ta initiativ till att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn till industrin och den svenska nationens behov.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) redovisar i kommittémotion 2019/20:389 yrkande 1 den grundläggande inställningen att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringslivet, som gör det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Motionärerna ser det som viktigt för en nation att ha kontroll över sin energiförsörjning och anser att en hög grad av självförsörjning är att föredra i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Denna inställning utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med nationer i Sveriges närområde. Motionärerna strävar efter att

behålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar.

I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att det ska antas ett mål om att Sveriges elproduktion ska vara helt fossilfri. Det nu gällande målet om att Sveriges elproduktion ska vara 100 procent förnybar till 2040 ser de som olyckligt för sammansättningen av den svenska elproduktionen. Både för att den redan nu nästan helt fossilfria elproduktionen ställs mot den förnybara produktionen och för att utsläppen från vissa förnybara energikällor är högre än för exempelvis kärnkraft.

Motionärerna konstaterar också att riksdagen har antagit ett mål för energi-effektivisering som innebär att energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 än 2005 uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP). Att målet utgår från mängden tillförd energi anser motionärerna dock vara problematiskt med tanke på hur statistiken kring energianvändning förs. Med den nuvarande utformningen skulle målet exempelvis enkelt kunna nås genom att på politisk väg stänga ned fler kärnkraftsreaktorer eftersom värmeförlusterna räknas in i den tillförda energin. Motionärerna förordar i stället i yrkande 3 ett mål för energieffektivisering om att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till BNP.

Motionärerna ser det som viktigt att säkerställa att det finns tillräcklig elproduktionskapacitet i händelse av extrema förhållanden och att förutsättningar skapas för att driva fram marknadsbaserade investeringar i sådan produktion. Eventuella styrmedel eller marknadsmodeller bör framdeles utformas för Sveriges stora utmaning, de säsongsmässiga variationerna. Motionärerna anser inte att det finns något i energiöverenskommelsen som motverkar denna utveckling. Därför anser de i yrkande 35 att det bör tillsättas en ny parlamentarisk utredning för att se över den långsiktiga energiförsörjningen med målet att Sveriges energiförsörjning ska upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och driftssäkerhet, samtidigt som beroendet av fossila kraftkällor, även i form av import, minimeras.

I kommittémotion 2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför motionärerna att en omställning till s.k. förnybar energi påfallande ofta i realiteten betyder höjda utsläpp av klimatgaser. Motionärerna anser att det är märkligt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen i Sverige och att det slår fel att kärnkraften, som är att betrakta som klimatneutral, ställs vid sidan av det som kallas förnybart. Motionärerna förordar därför i yrkande 18 att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi.

Centerpartiet

I Centerpartiets partimotion 2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. slås det fast att partiets miljö- och klimatpolitik är liberal och resultatinriktad. Politikens roll är att ta fram smarta styrmedel som gör det enklare och mer lönsamt, för såväl

företag som privatpersoner, att ställa om till ett hållbart och klimatsmart samhälle.

Europas energimarknader integreras alltmer. Det skapar stora möjligheter för Sverige. Export av förnybar el gör stor klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder. Sverige kan bli Europas gröna batteri och bidra till att fasa ut kol, olja och gas i resten av unionen. För att kunna optimera utbyggnaden av förnybar energi i Europa krävs mer investeringar i infrastruktur för energiöverföring. Nationella monopol behöver avvecklas och EU:s energionion genomförs fullt ut. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om att EU:s energionion ska genomföra fullt ut, där EU-ländernas energisystem byggs ihop och där länder med större möjligheter till klimatsmart energiproduktion tillåts att bidra mer till unionens totala energiproduktion, för att öka andelen förnybart i EU och intensifiera arbetet för energieffektivisering i EU.

Vidare vill motionärerna höja ambitionen för EU:s klimatarbete och vill därför ha samma tuffa mål för Europa som för Sverige. De vill se tuffare mål för klimatutsläpp, energieffektivisering och andelen förnybar energi. Målen måste skärpas till att motsvara noll nettoutsläpp till 2040 på både svensk och europeisk nivå, och delmålen 2030 måste skärpas i linje med detta. I yrkande 6 begär de ett tillkännagivande om att medlemsländernas energimål ska vara bindande och att skarpa ekonomiska sanktioner ska införas för länder som inte uppfyller sina mål.

Motionärerna konstaterar att Sverige har kommit långt när det gäller användningen av förnybar energi i transportsektorn. För att andra länder också ska kunna utnyttja biodrivmedel i högre grad måste den samlade produktionen i världen öka. Här finns en enorm potentiell marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna. Förutom klimatnytta kan denna potential skapa nya jobb tillfällen och ökade resurser till landsbygden. Motionärerna vill tillsätta en branschkommission som utreder hur förutsättningarna för inhemsk produktion av biodrivmedel kan förbättras i syfte att realisera den fulla potentialen. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande med den inriktningen.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga, sägs det i kommittémotion 2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C). Motionärerna anser att Sverige ska arbeta för att EU:s klimatpolitik blir mer ambitiös och vill bl.a. i yrkande 9 att subventionerna till fossila bränslen ska fhasas ut i hela EU.

Vidare erinrar motionärerna om att Centerpartiet står bakom energiöverenskommelsen från 2016. Den skapar ett långsiktigt mål om utbyggnad av förnybar el. Överenskommelsen förlänger elcertifikatssystemet, värnar både småskalig och storskalig vattenkraft och skapar stabila marknadsförutsättningar för såväl elproduktionsbolag som mikroproducenter samt pekar ut mål och viktiga reformer för ett mer flexibelt elsystem. Energiöverenskommelsen ger de långsiktiga förutsättningar som krävs för att nå ett helt förnybart energisystem. I yrkande 28 begär motionärerna ett tillkännagivande om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040.

I yrkande 32 förordar motionärerna ett tillkännagivande om behovet av att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring. De menar att ett av de stora problemen i det svenska elsystemet inte är tillgången på energi, utan tillgången på lokal kapacitet: att elen som produceras inte når dit den behövs.

Motionärerna efterfrågar i yrkande 35 ett tillkännagivande om att det bör skapas extra incitament till investering och/eller drift av sådan teknik som kan användas för att balansera snabba variationer i produktion från väderberoende källor och i förbrukning. Med en ökad andel väderberoende kraftproduktion ökar också behovet av större användarflexibilitet för att sänka effektuttaget under vissa perioder. Då är det viktigt att det ska löna sig att planera sin elanvändning. I det förnybara kraftsystemet är det betydligt fler timmar med stora elöverskott än med stora underskott. Systemmässigt innebär det en större utmaning. Motionärerna vill därför möjliggöra nya affärsmodeller och användning av mer el när den är billig. Som konsument ska det vara möjligt att bidra till systemtjänster som är positiva för elnätet, anför motionärerna.

Kristdemokraterna

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor för Sveriges ekonomi och avgörande för den svenska välfärden, framhålls det i kommittémotion 2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD). Av FN:s 17 antagna mål för global utveckling (Agenda 2030) handlar ett mål – det sjunde – om hållbar energi för alla, vilket innebär att alla ska ha tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad. Motionärerna vill i yrkande 21 att riksdagen genom ett tillkännagivande ska framföra till regeringen att Sverige ska arbeta aktivt för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål.

Liberalerna

Liberalerna har en tydlig grön liberal miljö- och klimatpolitik. Detta slås fast i partimotion 2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L). Motionärerna anser att världens elproduktion måste bli fossilfri för att rädda klimatet. Omställningen till ett klimatsmart samhälle bygger på att använda mer fossilfri el. Det handlar t.ex. om en mer eldriven transportsektor och mer ren el inom den tunga basindustri. Motionärerna anser att det centrala är att elproduktionen är fossilfri. De konstaterar att Sverige har en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser och begär i yrkande 14 att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen ska framföra betydelsen av detta, dvs. en redan fossilfri och stabil elproduktion med konkurrenskraftiga priser. Eftersom det centrala för motionärerna är ett fossilfritt elsystem vill de ha ett mål om 100 procent fossilfritt elsystem som består av elproduktion från vattenkraft, kärnkraft och förnybart i stället för målet i energiöverenskommelsen om 100 procent förnybar elproduktion. I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande

om målet 100 procent fossilfri elproduktion och i yrkande 16 att de energipolitiska målen ska omfatta alla fossilfria kraftslag. Mot bakgrund av alla de utmaningar som den svenska energiförsörjningen och klimatet står inför behövs nya långsiktiga mål som har som utgångspunkt att värna konkurrenskraftig, klimatsmart och stabil energiproduktion. Motionärerna välkomnar därför initiativ till en ny energikommission. I yrkande 17 begärs ett tillkännagivande med den inriktningen. Motionärerna välkomnar också förnybar energiproduktion, men de betonar att utbyggnaden av ny elproduktion ska drivas på av marknaden och byggas när den behövs och där den behövs. De vill i yrkande 21 att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uttala att förnybar energi ska vara ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte ett mål i sig själv.

Vissa kompletterande uppgifter

Energikommissionen

Regeringen tillsatte i mars 2015 en parlamentarisk kommission – Energikommissionen – med uppdrag att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken. Arbetet genomfördes i tre faser i enlighet med Energikommissionens direktiv (dir. 2015:25). Under den första fasen gjordes en kunskapsgenomgång och formulering av alternativ. Under arbetets andra fas analyserades de utmaningar och möjligheter energisystemet står inför. Energikommissionens arbete redovisades i betänkandet Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:2). Förslagen och bedömningarna tog utgångspunkt i den energipolitiska ramöverenskommelse som slöts mellan fem av riksdagens partier i juni 2016 (se nedan).

Energiöverenskommelsen

En blocköverskridande energipolitisk ramöverenskommelse slöts i juni 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. I överenskommelsen slogs det fast att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Vidare enades man om att målet 2040 ska vara 100 procent förnybar elproduktion. Enligt överenskommelsen är det ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft, och överenskommelsen innebär inte heller en stängning av kärnkraft som en följd av politiska beslut. Ett mål för energieffektivisering för perioden 2020 till 2030 skulle tas fram och beslutas senast 2017.

Enligt energiöverenskommelsen ska den förnybara energin fortsätta att byggas ut. Det anges vidare att Sverige har fantastiska förutsättningar för förnybar elproduktion och att det är rimligt att Sverige är nettoexportör av el även på sikt. Partierna är överens om att öka den förnybara elproduktionen inom ramen för elcertifikatssystemet. Enligt överenskommelsen förlängs och utökas

elcertifikatssystemet med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. Vidare anser partierna att anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas.

När det gäller kärnkraften gäller samma principer som tidigare, vilket slås fast i överenskommelsen. Principerna som lades fast i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301) kvarstår. Det innebär enligt överenskommelsen bl.a. att

- avvecklingslagen har avskaffats och inte kommer att återinföras
- kärnkraftsparentesen är förlängd genom att man inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåter nybyggnad på befintliga platser
- tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att de når sin ekonomiska livslängd
- tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt lagstiftningens krav på bästa tillgängliga teknik
- något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, inte kan påräknas.

Överenskommelsen omfattar även vissa frågor om Kärnavfallsfonden och om att skatten på termisk effekt ska avvecklas stegvis och även att fastighetsskatten på vattenkraft ska sänkas. Genom överenskommelsen säkerställdes även att vattenkraften ska leva upp till moderna miljökrav.

I december 2019 meddelade Moderaterna och Kristdemokraterna att de lämnar energiöverenskommelsen sedan de inte fått gehör för önskemål om förnyade samtal om kärnkraftens framtid som skulle omfatta riksdagen samtliga partier.

Energipolitikens inriktning

I april 2018 överlämnade regeringen en proposition om energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) till riksdagen. Med energiöverenskommelsen som grund föreslog regeringen nya energipolitiska mål och redovisade sin bedömning av energipolitikens inriktning. Vid behandlingen av propositionen antog riksdagen de förslag till övergripande mål för energipolitiken som regeringen hade lagt fram (bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411). Målet innebär att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Med de mål som riksdagen har fastställt ges långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Utöver det övergripande målet godkände riksdagen regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

Förslaget i propositionen om ett mål för energieffektivisering godkändes också. Målet är att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten. Riksdagen biföll också regeringens förslag om att upphäva vissa tidigare beslutade riksdagsbindningar som gällde riktlinjer för energipolitiken.

I propositionen angav regeringen även att energiöverenskommelsen borde förvaltas och uppdateras och att en genomförandegrupp därför borde inrättas för att kontinuerligt följa upp överenskommelsen. Av propositionen framgick vidare att partierna som stod bakom energiöverenskommelsen under 2017 hade bildat och påbörjat arbetet inom en arbetsgrupp med uppgiften att vårda ramöverenskommelsen, den s.k. genomförandegruppen.

Regeringen anförde vidare att de berörda myndigheterna kontinuerligt bör följa utvecklingen på elmarknaden genom att bl.a. analysera effektsituationen inklusive behovet av effektreserven, behovet av ytterligare systemtjänster, nätstabilitet och andra avgörande faktorer så att Sverige har ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en god överföringskapacitet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Av propositionen framgick det också att regeringen avsåg att genomföra en kontrollstation vart fjärde år för att kontinuerligt följa upp energiöverenskommelsen, med planerad start hösten 2018.

Uppföljning av energiöverenskommelsen

I juni 2019 överlämnade regeringen skrivelsen Första kontrollstationen för energiöverenskommelsen till riksdagen (skr. 2018/19:153). Regeringen angav att denna den första kontrollstationskrivelsen var av begränsad omfattning som en följd av att det vid den aktuella tidpunkten inte hade passerat särskilt lång tid sedan energiöverenskommelsen slöts.

I skrivelsen finns en resultatredovisning för de energipolitiska målen och en framåtblick baserad på information från myndigheterna. Dessutom redogörs för läget med ramvillkor som kan påverka utvecklingen framöver, särskilt åtgärder i energiöverenskommelsen som ännu inte har genomförts.

Regeringen angav vidare att nästa kontrollstation för energiöverenskommelsen bör genomföras våren 2023. Regeringen framhöll även att uppföljningen av de energipolitiska målen och av elmarknadens utveckling bör utvecklas. Bland annat bör de berörda myndigheterna öka sin samverkan kring scenarier och indikatorer inom nyckelområden. De berörda myndigheterna bör, enligt vad som anförs i skrivelsen, inför nästa kontrollstation få i uppdrag att ta fram en sammanställning med slutsatser och förslag när det gäller elmarknadens utveckling samt uppföljning av de energipolitiska målen.

Utskottet välkomnade regeringens skrivelse och delade regeringens uppfattning om vikten av att löpande följa utvecklingen när det gäller de energipolitiska målen och utvecklingen på elmarknaden (bet. 2019/20:NU7). Vidare delade utskottet regeringens bedömning att uppföljningen bör utvecklas när det gäller såväl innehåll som process inför nästa kontrollstation våren

2023. Utskottet noterade att regeringen föreslår flera konkreta åtgärder för hur uppföljningen kan utvecklas.

Utskottet avstyrkte en följdmotion om en ny parlamentarisk utredning om Sveriges elförsörjning och en ändring av två av de energipolitiska målen. Utskottet konstaterade att den inriktning för energipolitiken och de energipolitiska mål som fastställdes av riksdagen våren 2018 utgår från den överenskommelse om energipolitiken som slöts mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna 2016 och ansåg därför inte att det var aktuellt med några riksdagsuttalanden i linje med vad som föreslogs i den då aktuella motionen.

Klimatpolitiskt ramverk

I januari 2015 gav regeringen den parlamentariskt sammansatta Miljömålsberedningen i uppdrag att utreda hur ett klimatpolitiskt ramverk för en långsiktig klimatpolitik skulle kunna utformas i en bred politisk dialog. Under 2016 slöts sedan en överenskommelse om den framtida klimatpolitiken mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna samt i vissa delar även Vänsterpartiet.

Regeringen överlämnade därefter i mars 2017 en proposition om ett klimatpolitiskt ramverk till riksdagen (prop. 2016/17:146). Ramverket består av nya klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Ett nytt långsiktigt klimatmål är att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Vid behandlingen av propositionen antog riksdagen även nya etappmål till 2030 och 2040 (bet. 2016/17: MJU24, rskr. 2016/17:320).

I december 2019 överlämnade regeringen en klimatpolitisk handlingsplan till riksdagen (prop. 2019/20:65). Utskottet har getts tillfälle att yttra sig till miljö- och jordbruksutskottet över de delar av propositionen och de delar i de fyra följdmotionerna som berör utskottets beredningsområde. Den 2 april beslutade näringsutskottet att lämna ett yttrande.

Förslag om avveckling av elcertifikatssystemet

I mars 2020 remitterade Infrastrukturdepartementet en promemoria om ändringsförslag i lagen (2011:1200) om elcertifikat. I promemorian görs bedömningen att ett datumstopp bör införas den 31 december 2021 och att systemet därmed kan avslutas 2035. Bakgrunden till förslaget är den snabba utbyggnaden av vindkraft och att det uppställda målet om 18 nya TWh förnybar elproduktion till 2030 bedöms uppnås i förtid, redan innan utgången av 2021. Promemorian innehåller även förslag på ny utformning av den s.k. kvotkurvan för att systemet ska kunna avslutas tidigare och samtidigt som i Norge. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. Remisstiden löper till den 29 april 2020.

EU:s klimat- och energiramverk, klimatstrategin, energiunionen och vinterpaketet

Sveriges energipolitik påverkas av beslut som fattas på EU-nivå. I oktober 2014 enades EU:s stats- och regeringschefer om ett klimat- och energiramverk till 2030. Målen i överenskommelsen innebar att EU ska minska utsläppen av växthusgaser med minst 40 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Målen innebar också att energieffektiviseringen skulle uppgå till 27 procent och att andelen förnybar energi skulle vara 27 procent till 2030. Målet för minskningen av växthusgaser är bindande.

Vid klimatkonventionens 21:a partsmöte i Paris i december 2015 enades världens länder om ett nytt globalt och rättsligt bindande klimatavtal (Parisavtalet). Parisavtalet uppmanar parterna att senast 2020 ta fram långsiktiga strategier för att minska utsläppen av växthusgaser.

I februari 2015 presenterade kommissionen meddelandet En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik (COM(2015) 80 final). Strategin består av följande fem ömsesidigt förstärkande dimensioner: försörjningstrygghet, inre marknad, energieffektivitet, minskade klimatutsläpp samt forskning, innovation och konkurrenskraft.

Kommissionen lyfte fram 15 konkreta åtgärder för att få till stånd energiunionen, och i en bilaga listades 43 nya initiativ och lagförslag för de närmaste fem åren. Europeiska rådet betonade vid sitt möte i mars 2015 att EU är fast beslutet att bygga en energiunion med en framåtsyftande klimatpolitik på basis av kommissionens meddelande.

I november 2016 presenterade kommissionen ett paket med initiativ – Ren energi för alla i Europa (det s.k. vinterpaketet) – vars övergripande intentioner är att underlätta omställningen av energisektorn inom EU genom att prioritera energieffektivisering, genom att EU ska bli världsledande inom förnybar energi och genom rättvisa villkor för konsumenterna. Paketet innehöll förslag till revidering av energieffektiviseringsdirektivet (EED) och byggnaders energiprestanda, förslag till revidering av förnybarhetsdirektivet (inklusive hållbarhetskriterier för biomassa) och flera förslag om en ny elmarknadsdesign och ett förslag om ett övergripande styrningssystem för energiunionen.

I december 2018 började EU:s nya lagstiftning för förnybar energi, energieffektivisering samt styrningen av energiunionen att gälla. Vidare har politisk enighet även nåtts mellan EU:s medlemsstater i fråga om de sista fyra rättsakterna som knyter an till utformningen av den europeiska elmarknaden. I och med den nya lagstiftningen skärps målen för förnybar energi och energieffektivisering för EU 2030. Förnybar energi ska uppgå till minst 32 procent och energieffektivisering ska uppgå till minst 32,5 procent, med en möjlighet att revidera målet 2023. När vinterpaketet är fullt genomfört förväntas utsläppen av växthusgaser ha minskat med upp till 45 procent 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Inom det övergripande styrningssystemet för energiunionen ställs vidare krav på att varje medlemsstat ska ta fram nationella integrerade energi- och klimatplaner för 2021 till 2030 som beskriver hur medlemsstaten ska nå sina respektive mål.

I mars 2019 gav regeringen Boverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten och Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) i uppdrag att bidra i arbetet med Sveriges genomförande av EU:s reviderade energieffektiviseringsdirektiv. Myndigheterna ska bl.a. stötta Regeringskansliet med juridiska bedömningar om vilka ändringar som behöver göras i den svenska lagstiftningen och ta fram beräkningar av det nationella energisparkravet för perioden 2021–2030 och av energibesparingseffekterna av dagens styrmedel för energieffektivisering.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

I januari 2019 presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse. Överenskommelsen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Inom området hela landet ska leva handlar punkt 24 om att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, t.ex. i solceller och solvärme, eller i vindkraft till havs eller på land. Inom området miljö och klimat handlar punkt 30 om en aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska ramverket. Bland annat ska klimatinvesteringsprogrammen utvecklas och effektiviseras. Vidare ska all relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (en utredning tillsattes under 2019). Punkt 31 handlar om fossilfria transporter. Det ska bl.a. göras investeringar i produktion och distribution av biogas, och det ska utredas vilket år fossila bränslen ska vara helt utfasade. Under punkt 33 anges det bl.a. att prospektering och nyexploatering av kol, olja och fossilgas förbjuds. Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår ett arbete med att ta fram en departementsskrivelse som ska kunna ligga till grund för den lagstiftning som enligt överenskommelsen ska finnas på plats senast den 1 januari 2022. Punkt 34 handlar om att Sverige ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Vidare ska EU:s regler för statsstöd och övriga stödssystem reformeras så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet.

Energipolitikens inriktning enligt budgetpropositionen för 2020

I budgetpropositionen för 2020 redovisar regeringen en samlade beskrivning av energipolitikens inriktning till riksdagen (prop. 2019/20:1 utg.omr. 21 Energi). Här följer en sammanfattning av denna redovisning. Flera av de ingående delarna beskrivs närmare under efterföljande huvudrubriker i detta betänkande.

Regeringen angav inledningsvis att arbetet med att genomföra den ovan omnämnda energiöverenskommelsen ligger till grund för stora delar av regeringens energipolitik.

Regeringen slog vidare fast att Sverige har en stabil elförsörjning, vilket är en stor tillgång för klimatet, försörjningstryggheten och konkurrenskraften.

Vidare konstaterar regeringen att vattenkraften spelar en viktig roll i energiförsörjningen i Sverige och att kärnkraften är en central del av Sveriges energimix som står för en väsentlig del av elproduktionen.

Regeringen konstaterade också att bioenergi är det största förnybara energislaget och är en central del i regeringens ambitioner om 100 procent förnybar energi. Kraftvärmens konkurrenskraft och lokal kapacitetsbrist är fortsatt angelägna frågor.

Det är också regeringens uppfattning att fossilberoendet inom transportsektorn måste brytas. Ökad elektrifiering kommer att vara en viktig komponent i omställningen till nettonollutsläpp både i transportsektorn och inom industrin. Regeringen avser även att ta fram en nationell strategi för elektrifiering. Regeringen föreslår att en elektrifieringskommission tillsätts för att påskynda arbetet med elektrifiering av de tunga vägtransporterna och transportsektorn som helhet.

Regeringen ser fördelar med att biogasens nytta som resurs tas tillvara på bästa sätt och används där den gör som mest nytta och det är angeläget med konkurrenskraftiga villkor på kort och lång sikt.

Utbyggnaden av vindkraft i Sverige fortsätter. Som ett led i arbetet med att genomföra energiöverenskommelsen bereder Regeringskansliet frågan om att avskaffa avgifterna för anslutning till stamnätet för el för vindkraftsparker till havs.

Regeringen framhåller också att förnybar el ska öka och vidtar därför åtgärder för att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi. Möjligheterna för privatpersoner att själva producera förnybar energi ska öka och regelverket förenklas.

I oktober 2018 redovisades förslag av den utredning som haft i uppdrag att identifiera de hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig produktion och lagring av förnybar energi (SOU 2018:76).

Investeringsstödet för solceller har fått en kraftigt ökad budget under de senaste åren. Regeringen fortsätter att stimulera utbyggnaden av solceller även under 2020, genom att stärka det befintliga investeringsstödet. Genom budgetpropositionen för 2021 ska ett nytt avdrag för grön teknik införas. För att stödja den fortsatta utbyggnaden av solceller har en informationsplattform lanserats som samlar information om hur enskilda går till väga för att installera solenergi.

Frågor om energieffektivisering lyftes också upp i budgetpropositionen. Regeringen angav bl.a. att en effektiv användning av energi kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft, minska klimat- och miljöpåverkan och kan bidra till försörjningstryggheten. Resurseffektiva och giftfria kretslopp av material och energi är även viktiga utgångspunkter för en cirkulär och biobaserad ekonomi. För att nå målet om 50 procent effektivare energianvändning är det viktigt att relevanta sektorer bidrar i arbetet. Efter att relevanta sektorer identi-

fierats inom ramen för Energimyndighetens regeringsuppdrag om sektorsstrategier för energieffektivisering, är det nu viktigt att strategier antas för de olika sektorerna och att arbetet att förverkliga dem tar vid.

Den outnyttjade potentialen för energieffektiviserande åtgärder i den energiintensiva industrin är stor. Regeringens program för energieffektivisering i industrin, Energisteget, som svarar mot energiöverenskommelsens förslag om ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den el- och energiintensiva industrin i Sverige, fortsätter 2020.

Under rubriken Energiforskning, innovation, exportfrämjande och tillväxt konstaterade regeringen att det även fortsättningsvis behövs en kraftfull och målmedveten satsning på forskning och innovation inom energiområdet för att det ska vara möjligt att uppnå de energi- och klimatpolitiska mål som riksdagen har beslutat om. Satsningar på energiforskning bidrar också positivt till sysselsättning, ekonomisk utveckling och export, anför regeringen.

I fråga om EU-relaterade och andra internationella frågor på det energipolitiska området konstaterade regeringen att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU, nämligen ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Vidare konstaterade regeringen att det vid tidpunkten för när budgetpropositionen lämnades pågick ett intensivt arbete med att genomföra de förändringar som EU:s översyn av energilagstiftningen med syftet att införa en europeisk energiunion har medfört. Det är ett omfattande paket med rättsakter som handlar om energieffektivisering, förnybar energi och EU:s framtida gemensamma elmarknad.

Genom att vara drivande i den globala energiomställningen kan Sverige bidra till både ökad svensk export och till det nationella och globala klimatarbetet.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2019 behandlade utskottet ett antal motioner om energipolitikens inriktning (bet. 2018/19:NU14). Flera av dessa sammanfaller med de som är aktuella även detta år.

När det gäller energipolitikens övergripande inriktning konstaterade utskottet inledningsvis att den inriktning på energipolitiken som riksdagen beslutade våren 2018 (bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411) och som vilar på energiöverenskommelsen fortfarande gäller. De mål som riksdagen därmed har fastställt ansåg utskottet ger långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Utöver det övergripande målet för energipolitikens inriktning godkände riksdagen våren 2018 även regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Utskottet konstaterade också att riksdagen har antagit det långsiktiga klimatmålet att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser

till atmosfären. Vidare noterade utskottet att det inom ramen för den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet finns förslag om att all relevant lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag och att Sverige ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Utskottet såg därför inget behov av att tillstyrka någon av motionerna i vilka det efterfrågades andra mål för energipolitiken.

Vikten av att vidhålla energiunionens syfte att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi för EU lyftes fram i en motion. Här konstaterade utskottet att förhandlingarna om kommissionens s.k. vinterpaket har avslutats och att målen för förnybar energi och energieffektivisering för EU 2030 har skärpts. Vidare noterade utskottet att det inom det övergripande styrningssystemet för energiunionen ställs krav på att varje medlemsstat ska ta fram nationella integrerade energi- och klimatplaner för 2021 till 2030 som beskriver hur medlemsstaten ska nå sina respektive mål. Utskottet såg därför inget behov av att tillstyrka de då aktuella motionerna i de aktuella delarna. Utskottet avstyrkte också ett yrkande om ett tillkännagivande – liknande det nu aktuella i motion 2019/20:3333 (KD) – om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål med hänvisning till att detta enligt utskottets uppfattning ligger i linje med den förda politiken.

Beträffande förslag om att se över subventioner till olika energislag hänvisade utskottet till sin tidigare uppfattning, nämligen att subventioner i första hand ska riktas till utveckling av sådan lovande teknik som ännu inte har egen ekonomisk bärkraft eller utformas på ett teknikneutralt sätt och inriktas på att gynna den teknik som på det mest kostnadseffektiva sättet bidrar till att uppnå övergripande klimat- och energipolitiska mål. Utskottet såg inga skäl att ompröva detta synsätt på subventioner.

När utskottet behandlade budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg. omr. 21, bet. 2019/20:NU3) anfördes bl.a. följande:

Energipolitiken syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktigt säker och hållbar energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser, vilket kan ge nya jobb, nya företag och ökad export. Utskottet anser i likhet med regeringen att förnybar och effektiv energianvändning runt om i världen kan bidra till att lösa den globala klimatutmaningen och välkomnar de olika energipolitiska insatser som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Det gäller exempelvis insatser för att öka produktionen och användningen av förnybar energi samt olika åtgärder som syftar till att stimulera en effektivare energianvändning. Genom sådana satsningar skapas förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser och en fortsatt utveckling mot ett hållbart energi- och transportsystem.

Utskottet ser positivt på regeringens förslag som bl.a. kan göra det enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi. Vidare noterar utskottet att den förordningsändring som genomförts om stödnivån när det gäller solceller möjliggör att investeringsstödet kan lämnas till betydligt fler projekt än tidigare.

För att uppnå de energi- och klimatpolitiska målen behövs fortsatta satsningar på forskning och innovation inom energiområdet, där insatserna inte bara ska bidra till att uppnå de nämnda målen utan även ha fokus på områden med förutsättningar för tillväxt och export. Utskottet noterar att denna inriktning för energiforskningspolitiken ligger fast fram till 2020. Vidare noterar utskottet att regeringen anger att det är motiverat att riktlinjer för forskning och innovation på energiområdet bör ges i enlighet med en särskild proposition varje mandatperiod eftersom forskning och innovation på området är utmaningsdrivna och tydligt kopplade till såväl energipolitiken som till omställningen av energisystemet. Utskottet noterar vidare att riksdagen våren 2019 riktade ett tillkännagivande till regeringen om att satsningar på forskning bör ske inom alla relevanta energislag inklusive kärnkraft och att beredning pågår inom Regeringskansliet med anledning av tillkännagivandet.

Elektrifieringskommission och elektrifieringsstrategi

Utöver avsikten att tillsätta en elektrifieringskommission som regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2020 angav regeringen även i den klimatpolitiska handlingsplanen som överlämnades till riksdagen i december 2019 att den avser att ta fram en nationell strategi för elektrifiering där elektrifieringens betydelse för att nå fossiloberoende i transportsystemet kommer att vara en viktig del.

Enligt uppgift från Infrastrukturdepartementet bereds frågor om sammansättningen av och direktiven för Elektrifieringskommissionen och elektrifieringsstrategin alltjämt inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Mål om en fossilfri elproduktion
- En ny energikommission
- Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning.

Mål om en fossilfri elproduktion

Energipolitikens inriktning lades fast av riksdagen våren 2018 och baserades på en bred energipolitisk överenskommelse mellan fem av riksdagens partier från 2016. Riksdagens beslut omfattade bl.a. ett övergripande mål med innebörden att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Denna inriktning ger långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Utöver det övergripande målet godkände riksdagen regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

Utskottet anser inte att det är motiverat att ompröva målet om en helt förnybar elproduktion till 2040. Eftersom det uttryckligen sägs att detta mål inte ska betraktas som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut är utskottets uppfattning att förnybarhetsmålet inte behöver bytas ut mot ett mål om en helt fossilfri elproduktion.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2019/20:389 (SD), 2019/20:1802 (M), 2019/20:2363 (M), 2019/20:2670 (M), 2019/20:2831 (M) och 2019/20:3351 (L) i de berörda delarna. Vidare avstyrks motion 2019/20:2659 (M) i den del som gäller ett mål för fossilfri energi.

En ny energikommission

Den parlamentariskt sammansatta Energikommissionen bedrev ett viktigt energipolitiskt arbete under ett par år och bidrog till att bereda vägen för den energipolitiska fempartiöverenskommelse som slöts i juni 2016 och som sedermera utmynnade i den energipolitiska inriktning som riksdagen godkände våren 2018.

Energipolitiken bör vara långsiktig och det finns därför mycket att vinna för samhället, dess medborgare och företag om det är möjligt att uppnå breda överenskommelser kring de energipolitiska villkoren. Utskottet ser därför positivt på om den typ av konstellationer som Energikommissionen utgjorde kan bidra till detta. Det är emellertid också utskottets uppfattning att stabiliteten och långsiktigheten i de energipolitiska förutsättningarna kan ifrågasättas om grupperingar av liknande slag som Energikommissionen sätts samman alltför frekvent.

Utöver detta anser utskottet att de energipolitiska förutsättningarna inte har förändrats på ett sådant sätt under de senast två åren att det i nuläget är motiverat att tillsätta en ny parlamentariskt sammansatt energikommission.

Med det anförda avstyrks motionerna 2019/20:389 (SD), 2019/20:2670 (M) och 2019/20:3351 (L) i de berörda delarna.

Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning

Energipolitiken syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktigt säker och hållbar energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser, vilket kan ge nya jobb, nya företag och ökad export. Förnybar och effektiv energianvändning runt om i världen kan bidra till att lösa den globala klimatutmaningen. Utskottet ser positivt på insatser för att öka produktionen och användningen av förnybar energi samt olika åtgärder som syftar till att stimulera en effektivare energianvändning. Genom sådana satsningar skapas förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser och en fortsatt utveckling mot ett hållbart energi- och

transportsystem. Omsättningen av energipolitiken i praktiken innefattar bl.a. att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring. Något riksdagsuttalande med en innebörd i linje med vad som föreslås i motion 2019/20:3264 (C) om behovet av att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring anser utskottet därför inte vara nödvändigt. Motionen avstyrks i den aktuella delen. Utskottet är inte heller berett att förordna ett mål som innebär att det svenska energisystemet ska vara helt förnybart till 2040 i linje med vad som föreslås i den nyssnämnda motionen, och den avstyrks därför även i den delen.

Den energipolitiska inriktning som har redovisats i det inledande stycket står i bjärt kontrast till den som beskrivs i motion 2019/20:389 (SD). Det är därför naturligt för utskottet att avstyrka motionen i den del som gäller energipolitikens inriktning. Utskottet anser det inte heller vara motiverat för riksdagen att göra några uttalanden som utgår från vissa näringars energibehov så som föreslås i motionerna 2019/20:366 (SD), 2019/20:372 (SD) och 2019/20:386 (SD). Den allmänna energipolitiska inriktningen, som redovisas i det inledande stycket, anser utskottet täcker in det som efterfrågas i motionerna i det avseendet. De tre motionerna bör alltså avslås av riksdagen i de berörda delarna. Även motion 2019/20:1890 (M) avstyrks med hänvisning till att energipolitikens övergripande inriktning får förutsättas inte äventyra tillgången till planerbar el i hela Sverige. Det förefaller också mindre angeläget att riksdagen ställer sig bakom förslaget i motion 2019/20:1381 (S) om att regeringen bör verka i enlighet med den ingångna energiöverenskommelsen för att det ska vara möjligt att nå högt uppsatta miljö- och klimatmål. Här kan utskottet konstatera att den energipolitiska inriktning som riksdagen beslutade om våren 2018 till stor del bygger på den ingångna överenskommelsen. Även om två partier därefter har lämnat överenskommelsen är det fortfarande riksdagens energipolitiska inriktningsbeslut som vägleder regeringens arbete på detta område. Med samma motivering avstyrker utskottet motionerna 2019/20:1417 (S) och 2019/20:2267 (S) om förbättrad energiförsörjning med fokus på förhållandena i Västmanland respektive Sörmland. Utskottet ser inte heller att det finns skäl för riksdagen att tillmötesgå önskemålet i motion 2019/20:2711 (M) om att energiöverenskommelsen bör omförhandlas om den inte möjliggör en fortsatt utveckling av kärnkraften. Om den saken anser utskottet att de villkor för ordnade generationsskiften i den svenska kärnkraften som både ingick i den borgerliga energiöverenskommelsen från 2009 och i den som slöts över blockgränsen mellan fem partier 2016 ger rimliga förutsättningar för en eventuell utveckling av kärnkraften. Någon omförhandling av dessa villkor inom ramen för en uppdaterad energiöverenskommelse anser utskottet inte vara aktuellt i dagsläget, och motionen bör därför avslås av riksdagen.

När det gäller det som sägs i motion 2019/20:3264 (C) om investeringar i och drift av sådan teknik som kan användas för att balansera snabba variationer

i produktion från väderberoende källor och i förbrukning, hänvisar utskottet till vad det anförde när det behandlade olika elmarknadsfrågor tidigare under 2020 (bet. 2019/20:NU10). Utskottet redovisade då bl.a. att flera åtgärder pågår och planeras för att skapa gynnsamma förutsättningar för en väl fungerande elmarknad. Det handlar om marknadsdesign och insatser så att det finns tillräckligt med effekt, åtgärder för en fungerande efterfrågeflexibilitet, nätstabilitet, ytterligare systemtjänster samt insatser inom överföring av el för god överföringskapacitet och effektiv utbyggnad. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2019/20:3264 (C) i den aktuella delen.

Utformningen av det nu gällande nationella energieffektiviseringsmålet ifrågasätts i motion 2019/20:389 (SD). Motionärerna vill att målet ska avse använd energi i stället för tillförd energi. Här vill utskottet framhålla att ett energiintensitetsmål med utgångspunkt i tillförd energi är mer fördelaktigt än ett mål uttryckt i slutlig energianvändning eftersom det förstnämnda inkluderar effektiviseringar i hela energisystemet, dvs. även vid omvandling, överföring och användning. Detta innebär att energieffektiviseringsarbetet förutsätts omfatta samtliga led i energisystemet. Med det anförda avstyrks motionen i den aktuella delen.

Energipolitikens internationella dimension är onekligen betydelsefull. Inte bara som en följd av energipolitikens nära koppling till klimatpolitiken utan också för att det svenska energisystemet blir alltmer integrerat med övriga Europas, både fysiskt och marknadsmässigt. Utskottet bejakar en väl fungerande inre marknad för el. Detta förutsätter dock att marknadsvillkoren inte är diskriminerande och att sammanlänkningen av Europas elnät fortskrider. Detta ökar marknadens effektivitet och öppnar möjligheter för Sverige att exportera förnybar el till övriga Europa. Utskottet kan inte se att regeringen skulle ha en annan uppfattning om detta och bedömer det därför inte vara nödvändigt för riksdagen att uttala sig linje med vad som föreslås i motion 2019/20:2659 (M) om att Sverige ska verka för en ökad sammanlänkning av elnäten i Europa. Yrkande 35 i motionen avstyrks därför i den del som har den inriktningen.

Enligt utskottets uppfattning finns det av samma skäl inte heller någon anledning för riksdagen att ställa sig bakom förslaget i motion 2019/20:3107 (C) om att regeringen fullt ut ska verka för att genomföra EU:s energiunion, där EU-ländernas energisystem byggs ihop och där länder med större möjligheter till klimatsmart energiproduktion tillåts att bidra mer till unionens totala energiproduktion, för att öka andelen förnybart i EU och intensifiera arbetet för energieffektivisering i EU. Motionen avstyrks i den aktuella delen. I samma motion begärs även ett tillkännagivande om att medlemsländernas energimål ska vara bindande och att skarpa ekonomiska sanktioner ska införas mot länder som inte uppfyller sina mål. Utskottet kan visserligen sympatisera med de höga ambitioner som kommer till uttryck i motionen men tvivlar på om det förhållningssätt som framförs när det gäller bindande målsättningar och skarpa sanktioner har några större förutsättningar att vinna gehör inom EU-samarbetet. Sverige bör kunna förväntas spela en framträdande roll på det energi- och klimatpolitiska området på EU-nivå, även utan att riksdagen bifaller det nyss

refererade förslaget i motion 2019/20:3107 (C). Även den delen av motionen avstyrks därför, liksom även förslaget i motion 2019/20:3264 (C) om att fasa ut subventioner till fossila bränslen i hela EU. Inställningen är visserligen vällovlig, men sannolikt mycket svår att få gehör för hos många av unionens medlemsstater.

Lagstiftning som läggs fast på EU-nivå påverkar förutsättningarna för produktion och användning av vissa energislag i Sverige. Det gäller exempelvis regler för fasta och flytande biobränslen. Utskottet instämmer i det som sägs i motion 2019/20:2659 (M) om vikten av rimliga villkor på detta område, men anser ändå att motionen bör avslås av riksdagen i den aktuella delen. Utskottet förutsätter att regeringen delar motionärernas uppfattning om vikten av att verka för förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå, vilket gör att det saknas anledning för riksdagen att agera i frågan. Riksdagen bör inte heller ställa sig bakom förslaget i motion 2019/20:595 (SD) om att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi. Kärnkraften släpper visserligen ut mindre växthusgaser än fossila bränslen, men att därmed likställa den med förnybar energiproduktion vore främmande för utskottet. Motionen avstyrks i den berörda delen.

Vidare anser utskottet inte att det kan anses vara motiverat att tillstyrka motion 2019/20:3333 (KD) i den del där det efterfrågas ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige ska arbeta aktivt för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål. Här är utskottets uppfattning att politiken redan drivs med den inriktningen.

Avslutningsvis avstyrker utskottet även motion 2019/20:3107 (C) i den del som gäller att se över regelverk och att omgående tillsätta en branschkommission för att drivmedelsproduktion kan komma igång i större skala. Utskottet kan se fördelar med en sådan gruppering men också svårigheter när det gäller att avgränsa biodrivmedelsbranschen på ett ändamålsenligt sätt. Därtill anser utskottet att en branschkommission bör vara en konstellation som initieras av just branschföreträdare och inte av staten.

Sammanfattningsvis förordrar utskottet att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som har behandlats i detta avsnitt.

Kärnkraft

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till den av riksdagen våren 2018 beslutade inriktningen för energipolitiken avslås de motioner som på ett mer allmänt plan argumenterar för kärnkraftens betydelse i den svenska energimixen. Även förslag som gäller utveckling av det som brukar betecknas den fjärde generationens kärnkraft avslås av riksdagen. Utskottet hänvisar här bl.a. till att sådan verksamhet bör bedrivas inom ramen för olika europeiska samarbeten.

Riksdagen avslår också förslag som gäller den fortsatta driften av kärnreaktorerna 1 och 2. Här hänvisar utskottet till att det är ägarna Vattenfall och Ringhalsverkets styrelse som självständigt och på affärsmässiga grunder beslutar i dessa frågor.

Jämför reservation 8 (M, SD, KD, L), 9 (SD) och 10 (KD).

Motionerna

I Moderaternas partimotion 2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. konstateras det i yrkande 18 att den fjärde generationens kärnkraft ännu bara finns på ritbordet och även att det finns planer på att bygga flera reaktorer under 2020-talet. Motionärerna framhåller att den nya tekniken använder bränslet 100 gånger mer effektivt än dagens bränsle gör och att den också gör det möjligt att återanvända kärnbränsle. Därtill blir det avfall som återstår oskadligt efter 1000 år. Motionärerna anser att Sverige bör vara drivande i att utveckla denna nya teknik som skulle göra det möjligt att bygga ut kärnkraften och att ersätta fossilbränslebaserad elproduktion.

I kommittémotion 2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) slås det fast att Sveriges klimatarbete, välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av en fungerande energipolitik. Motionärerna framhåller i yrkande 32 att koldioxidfri el medför stora möjligheter för Sverige att bidra till att klimatmålen uppfylls och till att skapa nya jobb och exportmöjligheter. Motionärerna konstaterar att kärnkraften spelar en central roll för den svenska fossilfria elförsörjningen och anför att den svenska elproduktionen är bland de mest klimatvänliga i världen. Därför anser de att energiöverenskommelsen behöver uppdateras för att förtydliga kärnkraftens roll för att trygga en långsiktigt stabil elförsörjning och för att nå klimatmålen.

Även i kommittémotion 2019/20:2670 av Lars Hjälmered m.fl. (M) betonas vikten av alla fossilfria energislags bidrag till klimatomställningen. Motionärerna anser att den befintliga kärnkraften ska värnas och att alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförändringar av kärnkraftsreaktorer bör göras. De menar i yrkande 3 att det bör genomföras en oberoende analys av en eventuell fortsatt drift av Ringhals 1. Yrkande 4 har samma innebörd men gäller reaktorn Ring-

hals 2. Vidare anser de att det bör utvecklas en svensk färdplan för fjärde generationens kärnkraft (yrkande 5). Den satsningen bör inkludera svensk forskning och frågan om en pilotanläggning i Sverige, anser motionärerna.

Fjärde generationens kärnkraft tas även upp i motion 2019/20:1296 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M). Med hänvisning till den ökande mängden koldioxid i atmosfären ser motionärerna det som viktigt att satsa på en ren energiproduktion baserad på kärnkraft, vattenkraft och biobaserade energikällor. I en tid då elpriserna och klimatet påverkas stort av världens energiproduktion måste Sverige satsa mer på utveckling av test- och demoanläggningar som möjliggör produktionstester av olika slags klimatneutral energi, däribland den fjärde generationens kärnkraft. Motionärerna anser att Energimyndigheten bör få i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla fjärde generationens kärnkraft.

Sten Bergheden (M) framhåller i motion 2019/20:1319 att om Sverige och världen ska klara att minska de fossila bränslena och minska takten på klimatförändringarna så måste kärnkraften behållas och byggas ut. Motionären anför i yrkande 1 att Sverige därför måste ta fram en tydlig plan för detta. Han anför även att behovet av miljövänlig fossilfri el kommer att öka med omställningen och att svensk kärnkraft behövs och måste byggas ut för att landet ska klara framtidens elförsörjning på ett tryggt och säkert sätt (yrkande 2).

Efter nedläggningarna av kärnkraftverken i södra Sverige och de stora bristerna i överföringskapacitet från norra till södra Sverige har sårbarheten ökat högst påtagligt i de södra delarna av landet. Denna uppfattning framförs av Annicka Engblom (M) i motion 2019/20:1468. Därför anser motionären att regeringen bör se över möjligheterna för fortsatt drift av Ringhals 1 och 2 tills dess nödvändig och tillräcklig elleveranssäkerhet kan garanteras i de södra och sydöstra delarna av Sverige.

Kärnkraftens betydelse för det svenska kraftsystemet lyfts även fram av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) i motion 2019/20:1802. De anser att Sverige borde satsa mer på forskning och utveckling kring den fjärde generationens kärnkraft. Motionärerna anser i yrkande 2 att Sverige måste uppvärdera kärnkraftens stora betydelse för såväl klimatet som elproduktionen och framhåller vikten av att stärka svensk teknikutveckling och kompetens inom området.

För att nå målen om fossilfri elproduktion, stabil leveransförmåga och inte minst konkurrenskraftiga elpriser är kärnkraften en omistlig del i den svenska produktionsmixen, anför det i motion 2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M). För att på sikt möjliggöra etablering av ny kärnkraft i Sverige bör den nuvarande begränsningen som innebär att nya reaktorer endast får uppföras vid nuvarande kärnkraftsanläggningar tas bort (yrkande 3). Vidare anför motionärerna i yrkande 4 att regeringen bör anta en strategi för hur Sverige kan bidra till utveckling av fjärde generationens kärnkraft.

I kommittémotion 2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att kärnkraften i dag står för nästan hälften av Sve-

riges energiproduktion och att den inom överskådlig framtid kommer att utgöra grunden för den svenska energiförsörjningen. Motionärerna anser att Sverige bör satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjningssituation för i första hand Sverige och begär sammanfattningsvis ett tillkännagivande om en långsiktig satsning på kärnkraft (yrkande 7). Enligt motionärerna innebär den inskränkning som finns i miljöbalken bl.a. att nya kärnkraftsreaktorer endast får ersätta permanent avstängda reaktorer och att detta begränsar antalet reaktorer till dagens tio. Motionärerna anför att gränsen på tio reaktorer bör omprövas för att undvika överlappningsproblem mellan gamla och eventuellt nya verk samt att man inte ska begränsa platserna för nyetablering till dagens tre platser. De förordar därför att 17 kap. 6 a § miljöbalken (1998:808) avskaffas (yrkande 11).

I kommittémotion 2019/20:549 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) konstateras det att Vattenfall avser att stänga kärnkraftsreaktorerna Ringhals 1 och 2 i förtid, redan 2019 och 2020. En förtida avveckling av dessa reaktorer kommer att ytterligare försvåra effektsituationen. Motionärerna erinrar om att Sverigedemokraterna sedan tidigare har redovisat uppfattningen att möjligheterna att driva Ringhals 1 och 2 vidare måste ses över. Motionärerna föreslår att den förtida stängningen av reaktorerna stoppas och att regeringen skyndsamt tillsätter en oberoende snabbutredning som analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift av Ringhals 1 (yrkande 2) och Ringhals 2 (yrkande 3) samt vilken påverkan på utsläppen av växthusgaser som en nedstängning av respektive reaktor får.

Camilla Brodin m.fl. (KD) framhåller i kommittémotion 2019/20:3333 att en trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor för Sveriges ekonomi och avgörande för landets välfärd. Motionärerna påpekar vidare att Sveriges elbehov kommer att öka betydligt om det ska vara möjligt att utveckla samhället, minska oljeberoendet och samtidigt klara klimatmålen. För att det ska vara möjligt att uppfylla klimatlagens krav på nollutsläpp av växthusgaser senast 2045 är det nödvändigt att livstidsförlänga reaktorer och att bygga ny kärnkraft i Sverige. Motionärerna konstaterar att kärnreaktorerna Ringhals 1 och 2 kommer att stängas vid utgången av 2019 och 2020 och anser i yrkande 8 att möjligheterna att driva vidare reaktorerna ska ses över i en snabbutredning. Utredningen bör också ta hänsyn till och belysa klimatkonsekvenserna.

Vidare anser motionärerna i yrkande 9 att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter. Ett sådant arbete anser de har potential att sänka kostnaderna och korta ledtiderna för byggnation.

Motionärerna anser också att den fjärde generationens kärnkraft kan förbättra och underlätta elförsörjningen i framtiden. De anser i yrkande 10 att Sverige bör utveckla en färdplan för fjärde generationens kärnkraft. Färdplanen bör inkludera svensk forskning och frågan om en pilotanläggning i Sverige.

Sverige ligger långt framme när det gäller klimatarbetet, vilket bör nyttjas och göras till en konkurrensfördel. Detta synsätt redovisas i Liberalernas partimotion 2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. Motionärerna framhåller att Sverige har en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser som måste värnas. Vidare understryker de det centrala i att elproduktionen är fossilfri och att utbyggnaden ska drivas av marknaden och byggas när den behövs och där den behövs. Motionärerna förhåller sig neutrala till olika energislag – så länge de är fossilfria. De anser att det finns betydligt större klimatvinster att göra genom att värna Sveriges klimatsmarta och stabila elsystem och satsa på åtgärder inom de sektorer som har höga klimatutsläpp, som transportsektorn, processindustrin och jordbruket.

Motionärerna ser med oro på den ökade effektutmaningen till följd av mer förnybar elproduktion samtidigt som klimatsmart och stabil kärnkraft stängs ned. Den befintliga kärnkraften måste värnas och alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförlängningar bör göras. I yrkande 18 begär de ett tillkännagivande om en oberoende utredning som skyndsamt ska analysera de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för en fortsatt drift av kärnkraftsreaktorerna Ringhals 1 och 2. I yrkande 19 begär motionärerna ett tillkännagivande om en konsekvensanalys av vad nedstängning av reaktorer betyder för leveranssäkerheten och för energiimportberoende samt vilka konsekvenser det har för klimatet.

Motionärerna anser att kärnkraften behövs för klimatets skull. Sverige måste behålla kärnkraften och även välkomna att den utvecklas. Motionärerna anser att Sverige behöver en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser och begär därför i yrkande 23 ett tillkännagivande om att kärnkraften behövs för klimatets skull.

Vissa kompletterande upplysningar

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2019 tog utskottet ställning till ett antal motioner om kärnkraft (bet. 2018/19:NU14). Utskottet hänvisade inledningsvis till att oaktat inställningen till kärnkraftens framtid innebär riksdagens beslut våren 2018 om energipolitikens inriktning (bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411) att de principer för kärnkraften som redovisades i den energipolitiska överenskommelsen även gäller fortsättningsvis och att målet är att Sverige ska ha 100 procent förnybar elproduktion 2040. Utskottet såg med hänvisning till detta ingen anledning att tillstyrka motioner om kärnkraftens betydelse för klimatet.

Vidare konstaterade utskottet att den bestämmelse i 17 kap. 6 a § miljöbalken – som också nämns i en motion i år – beslutades om av riksdagen 2010 bl.a. för att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. Våren 2019 avstyrkte utskottet motionsyrkandet om att bestämmelsen ska avskaffas.

Kärnkraft

Som har redovisats tidigare i betänkandet fastställde riksdagen våren 2018 ett mål för energipolitiken med innebörden att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar (bet. 2017/18:NU22). I anslutning till det slogs det även fast att detta mål inte ska ses som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft genom politiska beslut.

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) redovisades bl.a. att kärnkraften ska bära sina egna kostnader, och principen om att kärnkraften inte ska subventioneras består. Även övriga principer från proposition 2008/09:163 (som genomfördes när riksdagen biföll prop. 2009/10:172) kvarstår. Dessa principer har redovisats tidigare i betänkandet.

I propositionen Energipolitikens inriktning konstaterade regeringen att de nyligen genomförda eller snart aktuella nedläggningarna av fyra reaktorer kommer att innebära stora utmaningar för elsystemet, bl.a. i ljuset av att det samtidigt pågår en ökad elektrifiering inom transportsektorn och processindustrin. Regeringen redovisade också att kärnkraften utöver el tillför effekt och andra viktiga systemtjänster till elsystemet. En stängning av flera kärnkraftsreaktorer i en nära framtid påverkar således elsystemets robusthet negativt. Av den anledningen ansåg regeringen att tillgången till och utvecklingen av nya och alternativa systemtjänster behöver ses över.

Kärnkraften och klimatutmaningen

I början av mars 2020 besvarade statsrådet Ibrahim Baylan en fråga från Lars Hjälmered (M) om statsrådet anser att kärnkraft är ett hållbart energislag och om regeringen är beredd att genom taxonomi och andra former se till att nyttja kärnkraftens möjligheter för att klara klimatutmaningen (fr. 2019/20:965).

I sitt svar redovisade statsrådet att en teknisk expertgrupp sommaren 2019 konstaterade att kärnkraften är positiv för klimatet men att den på basis av befintliga underlag inte kunde avgöra om den var skadlig för andra miljömål. Den tekniska expertgruppen valde därför att inte inkludera kärnkraften i taxonomin.

Vissa bestämmelser i miljöbalken

I motion 2019/20:389 (SD) omnämns bestämmelsen i 17 kap. 6 a § miljöbalken. Denna bestämmelse beslutades om av riksdagen våren 2010 som ett led i den förra regeringens strävan att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26, rskr. 2009/10:359). Bestämmelsen innebär att regeringen vid sin prövning av en ny kärnreaktors tillåtlighet enligt 17 kap. miljöbalken endast får tillåta denna reaktor om den är avsedd att

1. ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi och som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift

2. uppföras på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Vattenfall och kärnkraftverket Ringhals

I några av motionerna omnämns stängningen av de båda kärnreaktorerna Ringhals 1 och 2. Hela Ringhalsverket omfattade ursprungligen fyra reaktorer och svarade för cirka en sjättedel av den el som används i Sverige. I slutet av april 2015 fattade Ringhals huvudägare det helstatliga energibolaget Vattenfall ett inriktningsbeslut om en förtida stängning av Ringhals 1 och 2 någon gång under 2018–2020. Ett formellt beslut om stängning togs senare av Ringhals styrelse.

Under sommaren 2015 togs, på grund av marknadssituationen, beslut om att begränsa investeringarna för de båda anläggningarna från 2017 och framåt. Till följd av investeringsbegränsningarna fattade Ringhals beslut om att drift är möjlig som längst till 2020. Vid en bolagsstämma i oktober 2015 godkändes den planering som gjorts, vilket innebar drift av Ringhals 2 till den årliga revisionen 2019 och för Ringhals 1 till motsvarande 2020.

I november 2017 beslutade Ringhals styrelse att förlänga driftstiden för Ringhals 1 och 2 t.o.m. årsskiftena 2020 respektive 2019. Det gjordes för att Ringhals på bästa möjliga sätt skulle utnyttja det bränsle som de båda reaktorerna har till förfogande. Slutlig avställning blev därmed senast den 31 december 2019 för Ringhals 2 och den 31 december 2020 för Ringhals 1. För de återstående reaktorerna Ringhals 3 och 4 gäller alltså de befintliga planeringsförutsättningarna om drift i 60 år för de båda anläggningarna.

När utskottet våren 2020 behandlade motioner om statliga företag tog det även ställning till yrkanden om det statliga bolaget Vattenfalls roll som ägare av Ringhals (bet. 2019/20:NU4). I sitt ställningstagande påminde utskottet om att det uppdrag riksdagen har beslutat om till Vattenfall innebär att bolaget ska bedriva sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Vattenfall verkar dessutom på en konkurrensutsatt marknad, och beslut som bolaget fattar på marknads-mässiga grunder – i enlighet med uppdraget – bör riksdagen enligt utskottets uppfattning inte uttala sig om. Utskottet påminde även om att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer, där det högsta beslutande organet är bolagsstämman. Enligt aktiebolagslagen ansvarar styrelsen för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter och ska, liksom bolagets ledning, se till bolagets bästa.

Något om internationellt utvecklingsarbete på kärnenergiområdet

Europeiska atomenergigemenskapens (Euratom) forsknings- och utbildningsprogram drivs för närvarande parallellt med Horisont 2020 under perioden 2014–2020. Programmet anses bl.a. leda till att medlemsstaternas forskningsansträngningar på området samordnas. Totalt har det en budget på 770 miljoner euro för den senaste etappen 2019–2020.

Förutom insatserna inom Euratom är kärnkraft också ett av tio områden inom den strategiska EU-planen för energiteknik (European Strategic Energy Technology Plan, SET-Plan). Verksamheten betecknas SNETP (Sustainable Nuclear Energy Technology Platform) och syftar bl.a. till att utveckla nästa generation av mer hållbara reaktortekniker samt utveckla nya tillämpningar för kärnkraft.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet redovisar sitt ställningstagande under följande rubriker:

- Kärnkraftens roll i det svenska energisystemet
- Vissa övriga frågor om kärnkraft.

Kärnkraftens roll i det svenska energisystemet

Som har redovisats tidigare i betänkandet beslutade riksdagen våren 2018 om energipolitikens övergripande inriktning. Beslutet innefattade bl.a. ett mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Av riksdagens beslut framgår det uttryckligen att detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

Utskottet har ingen annan uppfattning än att kärnkraften spelar en viktig roll i det svenska energisystemet och att dess betydelse kommer att bestå ytterligare flera decennier. Om kärnkraften emellertid har allt svårare att konkurrera med snabbt framväxande och allt billigare förnybar kraftproduktion, bl.a. som en följd av skärpta säkerhetskrav och tilltagande reinvesteringsbehov, talar mycket för att dess betydelse kommer att minska. Varken staten eller de privata aktörer som äger de svenska kärnreaktorerna kan långsiktigt motivera olönsam verksamhet eller investeringar i kraftproduktion som inte ger en rimlig avkastning. Med det anförda avstyrker utskottet de motioner som på ett mer allmänt plan argumenterar för kärnkraftens framtida roll. Det gäller motionerna 2019/20:389 (SD), 2019/20:1319 (M), 2019/20:1802 (M), 2019/20:2659 (M) och 2019/20:3351 (L) i de berörda delarna.

Det är vidare utskottets uppfattning att de förslag som på olika sätt gäller utvecklingen av nästa generation kärnkraft – ofta betecknad den fjärde generationen – bör lämnas utan vidare åtgärd av riksdagen. Teknikutveckling är förvisso ofta av godo, men utskottet är med hänvisning till en avvaktande inställning till kärnkraftens roll på längre sikt inte berett att tillstyrka några förslag på detta tema. Därtill vill utskottet tillägga att kostsamma investeringar i forskningsinfrastruktur som kräver anslag från statsbudgeten som exempelvis en forskningsreaktor måste hanteras inom ramen för den ordinarie budgetprocessen. Utskottet anser visserligen att Sverige behöver kärntekniskt utvecklingsarbete men anser att sådan verksamhet bör bedrivas inom ramen för euro-

peiska samarbeten och inte genom att man uppför en kostsam experimentreaktor. Någon särskild strategi för utvecklingen av fjärde generationens kärnkraft anser utskottet inte heller vara motiverat. Med det anförda avstyrks motionerna 2019/20:2363 (M), 2019/20:2831 (M) och 2019/20:3333 (KD) i de delar som på olika sätt berör utvecklingen av den fjärde generationens kärnkraft.

När det gäller frågan om den fortsatta driften av vissa befintliga kärnkraftsreaktorer – Ringhals 1 och 2 – som pekas ut särskilt i motionerna vill utskottet hänvisa till vad det tidigare anförde tidigare under detta riksmöte i samband med behandlingen av motioner om statliga bolag (inklusive Vattenfall). Utskottet vidhåller uppfattningen att riksdagens beslutade uppdrag till Vattenfall innebär att bolaget ska bedriva sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Vattenfall verkar dessutom på en konkurrensutsatt marknad, och beslut som bolaget fattar på marknadsmässiga grunder – i enlighet med uppdraget – bör riksdagen inte uttala sig om. Vidare vill utskottet även denna gång påminna om att Vattenfall – liksom de övriga statligt ägda bolagen – är en självständig juridisk person, där det högsta beslutande organet är bolagsstämman. Enligt aktiebolagslagen ansvarar styrelsen för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter och ska, liksom bolagets ledning, se till bolagets bästa. Med hänvisning till detta ser utskottet ingen anledning för riksdagen att uttala sig om reaktorerna vid kärnkraftverket i Ringhals. Därmed avstyrks motionerna 2019/20:549 (SD), 2019/20:1468 (M), 2019/20:2670 (M), 2019/20:3333 (KD) och 2019/20:3351 (L) helt eller i de delar som gäller kärnreaktorerna Ringhals 1 och 2.

Vissa övriga frågor om kärnkraft

Utskottet har redan tidigare i detta betänkande konstaterat att kärnkraften har en viktig roll i den svenska energimixen och att denna roll med största sannolikhet kommer att bestå under ytterligare decennier. Detta konstaterande innebär emellertid inte att utskottet instämmer i det som sägs i motion 2019/20:389 (SD) om att Sverige bör göra en långsiktig satsning på kärnkraft. Utskottet uppfattar att motionärernas ambitionsnivå när det gäller kärnkraften genomsyras av en sådan utbyggnadsiver som det i dagsläget är svårt att vare sig försvara eller motivera. Motionen avstyrks därför i den aktuella delen. Motionen avstyrks även i den del som gäller ett upphävande av den bestämmelse i kärntekniklagen (17 kap. 6 a §) som reglerar var eventuellt nya kärnkraftverk får etableras. En omorientering av kärnkraftspolitiken bör göras samlat, och utskottet finner det således mindre lämpligt att riksdagen uppmanar regeringen att återkomma med ett förslag om att avskaffa en av de paragrafer som utgör en av grundstenarna i den rådande politiken. I motion 2019/20:2363 (M) finns ett yrkande med liknande innebörd som det nyss avstyrkta, om än något annorlunda formulerat. Motionärerna vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska framföra till regeringen att det ska bli tillåtet att etablera kärnkraftverk även på andra platser än där det redan finns kärnkraftverk. Även den motionen

avstyrks i den aktuella delen med hänvisning till det utskottet anförde ovan om nödvändigheten av en samlad och därtill också gärna brett förankrad hantering av kärnkraftens framtidsfrågor.

Avslutningsvis avstyrker utskottet motion 2019/20:3333 (KD) i den del som gäller samarbete med andra kärnkraftsländer för att utveckla standardiserade kärnkraftverk och kärnkraftskomponenter. Utskottet hänvisar här till de samarbeten som redan finns etablerade inom bl.a. ramen för Euratom och EU:s s.k. SET-plan. Därtill vill utskottet påpeka att det inte kan anses vara en uppgift för riksdagen att så specifikt som föreslås i motionen peka ut – och därmed i någon utsträckning även begränsa – vilken inriktning Sverige bör förespråka inom ramen för dylika samarbeten.

Med det anförda avstyrks motionen i de delar som har berörts i detta avsnitt. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

Vattenkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager till regeringen att det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen behöver vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöötgärder till rimliga kostnader. Därmed bifaller riksdagen förslag med denna inriktning i ett antal motioner.

Mer allmänt hållna förslag om vattenkraftens betydelse avslås av riksdagen. Här hänvisar utskottet bl.a. till att det inte har någon annan uppfattning än att vattenkraften har stor betydelse för det svenska kraftsystemet. Vidare konstaterar utskottet att det för närvarande pågår ett arbete med att modernisera miljövillkoren och att effektivisera de tillståndsprocesser som kan kopplas till vattenkraften.

Jämför reservation 11 (S, V, MP), 12 (SD) och 13 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen för Sveriges elproduktion och att den storskaliga utbyggnaden av vattenkraften får ses som ett avslutat kapitel, men att det finns potential till effektiviseringar av befintliga anläggningar. Motionärerna redovisar även uppfattningen att det finns betydande potential i de småskaliga vattenkraftstationerna. De anser att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen bör understryka vattenkraftens och den småskaliga vattenkraftens betydelse (yrkande 4). Effektiviteten skulle kunna ökas ytterligare i kraftstationerna utan att vattenflödet behö-

ver ökas samtidigt som det finns många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Det finns även en större potential för den småskaliga vattenkraften att kunna delta i reglermarknaden med ny teknik. Motionärerna förordar därför ett tillkännagivande till regeringen om att utreda förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften inklusive hur dess potential ska kunna förverkligas (yrkande 5). För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften fram till tidpunkter där elenergin efterfrågas mer, anser motionärerna att förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften bör utredas (yrkande 6).

Vattenkraften spelar en central roll för att Sverige ska uppnå målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040, sägs det i kommittémotion 2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C). Motionärerna konstaterar att ny lagstiftning om vattenkraft har skapat enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar. Samtidigt anser de att arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltning behöver fortsätta och att de principer som varit vägledande för de nya reglerna för vattenkraften, om minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader, bör få genomslag i vattenförvaltningen i sin helhet (yrkande 40).

I kommittémotion 2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) framhålls det att vattenkraften har en nyckelroll i det svenska energisystemet. Motionärerna värnar de små företagens rätt att fortsätta driva och underhålla småskalig vattenkraft. Medborgare uppmanas att bli mikroproducenter för egen el, men ägarna till de småskaliga vattenkraftverken har enligt motionärerna fått det allt kämpigare de senaste åren. Bakgrunden är krav om miljöanpassningar och omprövningar av tillstånd och en oro bland vattenkraftsägare för att denna process ska leda till omfattande negativ påverkan på deras verksamheter. Motionärerna anser att riksdagen genom ett tillkännagivande bör framföra till regeringen att den ska värna småskalig vattenkraft och säkerställa goda villkor för fortsatt drift (yrkande 7).

Även i Liberalernas partimotion 2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. lyfts vattenkraftens betydelse fram. Motionärerna påpekar att vattenkraften är klimatsmart och spelar en mycket viktig roll för den svenska energiförsörjningen, nu och i framtiden (yrkande 24). Vattenkraften ska utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare samtidigt som utbyggda vattendrag inte exploateras. Åtgärder för att miljöanpassa vattenkraften bör genomföras långsiktigt, och insatser bör prioriteras där störst potential finns för att med relativt begränsade åtgärder uppnå stor miljönytta. Regelverket för nya tillståndsprövningar för vattenverksamheter ska vara flexibelt så att befintliga småskaliga vattenkraftsutövare ska kunna lägga sina resurser på effektiva miljöförbättrande åtgärder i stället för på administrativa kostnader för tillståndsprövningen.

Vissa kompletterande upplysningar

Vattenkraft med moderna miljövillkor

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) konstaterade regeringen att vattenkraften är central för Sveriges förnybara elförsörjning. Stora delar av vattenkraftsproduktionen bidrar med balansering på alla tids-horisonter – från sekund- och minut- till årsreglering. Vidare framhölls det att vattenkraften är avgörande för att elsystemet ska kunna ställas om till 100 procent förnybar elproduktion. En fortsatt hög produktion av vattenkraft är därför grundläggande. För att möta behovet av mer reglerbar förnybar elproduktion bedöms vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga behöva öka jämfört med i dag, och det finns goda möjligheter att åstadkomma det i samband med uppgraderingar av befintliga vattenkraftverk.

I april 2018 lämnade regeringen propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243), som bl.a. avser att genomföra de vattenkraftsrelaterade delarna av energiöverenskommelsen. Av propositionen följer bl.a. att alla vattenverksamheter med koppling till produktion av vattenkraftsel ska ha moderna miljövillkor. Det ska finnas en nationell plan för de prövningar och omprövningar som behöver göras för att befintliga verksamheter för produktion av vattenkraftsel ska förses med moderna miljövillkor.

Propositionen innehöll flera lagförslag. Lagändringarna innebär bl.a. en skyldighet för vattenverksamheter i hav, sjöar och vattendrag, som startats för att producera vattenkraftsel, att ha moderna miljövillkor. Myndigheternas tillståndsprövning ska ha ett nationellt helhetsperspektiv där behovet av åtgärder som förbättrar vattenmiljön ska vägas mot behovet av en nationell effektiv tillgång till el från vattenkraft. Regeringen ska se till att det finns en nationell plan som kan vägleda myndigheterna i tillståndsprövningen. I juni 2018 ställde sig riksdagen bakom regeringens förslag om vattenmiljö och vattenkraft (bet. 2017/18:CU31) och lagändringarna började gälla den 1 januari 2019.

Havs- och vattenmyndigheten, Svenska kraftnät och Energimyndigheten har tillsammans ansvaret för att arbeta fram förslaget till nationell plan i samverkan med relevanta aktörer (se vidare nedan).

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2019 behandlade utskottet senast ett antal yrkanden om vattenkraft, varav flera var likalydande eller snarlika de nu aktuella (bet. 2018/19:NU14). I sitt ställningstagande påminde utskottet om den betydelse som även regeringen fäster vid vattenkraften som en central del i Sveriges energiförsörjning. Utskottet erinrade vidare om att regeringen i proposition 2017/18:228 Energipolitikens inriktning uttryckte att vattenkraften är avgörande för att det ska vara möjligt att ställa om till 100 procent förnybar elproduktion och att vattenkraftens utbyggnad främst ska göras genom effekthöjningar i de befintliga vattenkraftverken med moderna miljötillstånd.

Utskottet återknöt även till att riksdagen under våren 2018 hade behandlat regeringens ovan omnämnda proposition om vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243, bet. 2017/18:CU31).

Myndighetsuppdrag med koppling till vattenkraft

Regeringen beslutade i juli 2019 om ett antal uppdrag, vilka tidigare hade aviseras i den ovan omnämnda propositionen Vattenmiljö och vattenkraft. Havs- och vattenmyndigheten fick bl.a. i uppdrag att utveckla sin vägledning för hur vattenkraften kan miljöanpassas på ett kostnadseffektivt sätt i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan. För att genomföra delar av förslagen i propositionen Vattenmiljö och vattenkraft fattade regeringen i december 2018 beslut om ändringar i 20 förordningar, däribland i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter som anger ramarna för den ovannämnda nationella planen. Förordningen anger bl.a. att planen ska främja största möjliga reglerförmåga i elproduktionen, att behov av ökad effekt främst kan tillgodoses i befintliga vattenkraftverk samt främja elberedskap och nationell, regional och lokal stabilitet i elsystemet.

Nationell plan för omprövning av vattenkraft

I oktober 2019 lämnade Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska kraftnät ett gemensamt förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft till regeringen. Syftet med förslaget till nationell plan är att omprövningarna av vattenkraftens miljövillkor ska leda till både största möjliga nytta för vattenmiljön och en effektiv nationell tillgång till vattenkraftsel.

Förslaget till plan bereds för närvarande inom Regeringskansliet med inriktning på att regeringen ska kunna fatta beslut om planen och därtill knutna förordningsförändringar senare under våren 2020.

Forsknings- och innovationsprogrammet Hållbar vattenkraft

Energimyndigheten driver forsknings- och innovationsprogrammet Hållbar vattenkraft. Programmet syftar till att bidra till omställningen mot ett hållbart och förnybart energisystem genom forskning om och utveckling av tekniker, system, metoder och frågeställningar relaterade till vattenkraft. Programmet omfattar totalt 60 miljoner kronor under 2018–2021. Programmets totala omfattning är dock större, eftersom de olika projekten samfinansieras.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet redovisar sina ställningstaganden under följande rubriker:

- Småskalig vattenkraft
- Övrigt om vattenkraft.

Småskalig vattenkraft

Utskottet anser att den småskaliga vattenkraftens betydelse för det svenska energisystemet behöver lyftas fram. Ny lagstiftning har skapat enklare regler och rimligare krav som på ett bättre sätt än tidigare balanserar miljöåtgärder med en långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggandet och de gröna näringarna. Trots detta och trots att staten dessutom uppmanar folk att bli mikroproducenter av el har ägarna till de småskaliga vattenkraftverken fått det allt kämpigare under de senaste åren. Krav på kostsamma miljöanpassningar och omprövningar av tillstånd har resulterat i en betydande oro hos många ägare av små vattenkraftverk.

Utskottet instämmer därför i det som sägs i motion 2019/20:3264 (C) om att arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltning måste fortsätta och att minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader ska vara vägledande för detta arbetet. Utskottet vill i detta sammanhang även framhålla att det är angeläget att regeringen ser till att den småskaliga vattenkraften i möjligaste mån säkras och att regelkrångel från myndigheter undanröjs. Vidare behöver de beslut som riksdagen tidigare har fattat om bl.a. möjligheter till undantag från EU-reglerna på området, nyttjas och få genomslag i praktiken. Det gäller inte minst hos berörda myndigheter såsom Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelserna, vatten-delegationerna, Naturvårdsverket och Energimyndigheten. Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen tydliggöra att arbetet framöver behöver drivas med denna inriktning. Detta synsätt stämmer också överens med det som framförs i motion 2019/20:3333 (KD) om att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att värna den småskaliga vattenkraften och att säkerställa goda villkor för den fortsatta driften. Genom det tillkännagivande utskottet förordar tillgodoses även den motionen i den berörda delen.

Med det anförda tillstyrker utskottet de omnämnda motionerna i de berörda delarna.

Övrigt om vattenkraft

Utskottet har ingen annan uppfattning än att vattenkraften har stor betydelse för det svenska kraftsystemet och konstaterar att det för närvarande pågår ett arbete med att modernisera miljövillkoren och att effektivisera de tillståndprocesser som kan kopplas till vattenkraften. Med hänvisning till detta anser utskottet inte att det är motiverat för riksdagen att ställa sig bakom några mer allmänt hållna yrkanden om vattenkraftens betydelse i linje med vad som föreslås i motionerna 2019/20:389 (SD) eller 2019/20:3351 (L). Motionerna avstyrks därför i dessa delar. Den förstnämnda motionen avstyrks också i den delen som gäller en utökad magasineringskapacitet.

Vindkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vindkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredning inom Regeringskansliet av förslag som gäller havsbaserad vindkraft och till pågående kunskapsuppbyggnad inom ramen för programmet Vindval.

Jämför reservation 14 (SD) och 15 (C).

Motionerna

I motion 2019/20:2168 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M) anför motionärerna att Sveriges enskilda planeringsmål för vindkraften på 30 TWh 2020, som innebär en fördubbling av nuvarande vindkraftsproduktion, inte är helt genomtänkt. Målet för den framtida vindkraftsproduktionen verkar enligt motionären något överdimensionerat, och en helhetssyn på samhällsnyttan saknas. Motionärerna förordar därför i yrkande 1 att det bör göras en översyn av möjligheten till en utvärdering av kostnader och samhällsnytta av vindkraftsutbyggnaden i Sverige. Vidare menar motionärerna i yrkande 2 att det är underligt att det inte finns några siffror på vad den planerade vindkraftsutbyggnaden kommer att kosta eller vad den hittills har kostat, och de förordar därför att möjligheterna att redovisa kostnaderna för den vindkraftsutbyggnad som hittills har gjorts och att totalkostnaden för när det är färdigbyggt ses över.

Även i kommittémotion 2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) ifrågasätts planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år för vindkraftsutbyggnaden. Motionärerna menar bl.a. att under hela livsrytmen genererar vindkraft något mer koldioxid än t.ex. kärnkraft per enhet producerad energi. Därtill kräver den väderberoende vindkraften reglerkraft, och eftersom vindkraften levererar som allra sämst då efterfrågan på energi är som allra högst behövs även andra produktionsslag. Sammantaget ser motionärerna stora problem med planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år, varför de i yrkande 12 efterfrågar ett tillkännagivande om att målet snarast bör upphävas.

I kommittémotion 2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) framhålls behovet av att öka den lokala kraftproduktionen, överföringskapaciteten samt att förkorta tillståndprocesserna för nya ledningar och för nya produktionsanläggningar. Utan närmare motivering begär motionärerna ett tillkännagivande om att möjligheten för havsbaserad vindkraft i Östersjön är en viktig resurs som måste utnyttjas (yrkande 37).

Vissa kompletterande uppgifter

Vindkraften i Sverige

Utbyggnaden av vindkraft i Sverige fortsätter att öka. I slutet av 2018 fanns totalt ca 3 569 vindkraftverk och den installerade effekten var ca 7 300 MW. I slutet av året fanns vindkraftverk i 174 av Sveriges 290 kommuner och i samtliga län. Elproduktionen från vindkraft var 16,6 TWh under 2018, vilket var 1 TWh lägre än 2017 som en följd av att det blåste mindre under 2018.

Vindkraften svarar för ungefär 11 procent av Sveriges elproduktion. Enligt Energimyndighetens kortsiktsprognos från våren 2019 förväntas vindkraften öka till närmare 22 TWh under 2019 och upp emot 31 TWh 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

När utskottet våren 2019 behandlade energipolitiska motioner (bet. 2018/19:NU14) tog det även ställning till yrkanden som överensstämde med de nu aktuella i motionerna 2019/20:389 (SD) och 2019/20:2168 (M). Utskottet konstaterade då att det har behandlat liknande förslag tidigare, senast våren 2018, och anförde att det inte hade ändrat uppfattning i frågan och avstyrkte därför motionerna i de aktuella delarna med hänvisning till vad utskottet anfört tidigare.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Som har nämnts tidigare presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse i januari 2019. Punkt 24 i överenskommelsen handlar om att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, t.ex. i solceller och solvärme, eller i vindkraft till havs eller på land.

Planeringsramen

I dagsläget finns en planeringsram för vindkraft 2020 omfattande 20 TWh vindkraft på land och 10 TWh lokaliserat i havet (i vattenområden). Planeringsramen beslutades om av riksdagen våren 2009 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301). Planeringsramen är inte ett betrakta som utbyggnadsmål. Den syftar i stället främst till att synliggöra vindkraften bl.a. i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning. Planeringsramen kan ge uttryck för en högre ambitionsnivå än ett utbyggnadsmål. Något specifikt utbyggnadsmål för vindkraft finns emellertid inte utan det är systemet med elcertifikat som avgör vilka förnybara kraftproduktionsslag som tillkommer.

Enligt uppgift från Infrastrukturdepartementet överstiger de planmässiga förutsättningarna i dag de värden som anges i planeringsramen.

Nationell vindkraftsstrategi

I oktober 2018 presenterade generaldirektörerna för Naturvårdsverket och Energimyndigheten ett gemensamt initiativ för att utarbeta en strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin innebär bl.a. att man kommer att undersöka hur vindkraftsutbyggnaden hanteras i dag och ta fram förslag på vad som skulle kunna utvecklas för att göra en hållbar storskalig utbyggnad möjlig. Strategin har som mål att

- bidra till energiomställningen
- nå en bred samsyn om hållbar vindkraftsutbyggnad
- visa vägen för hur olika intressen och målkonflikter kan hanteras
- staten ska upplevas som en tydlig och entydig aktör.

I uppdraget ingår även att titta på olika möjliga utbyggnadsscenarier. Målsättningen är att strategin ska vara klar under hösten 2020.

Nätverket för vindbruk

Energimyndigheten är expertmyndighet för vindkraft och stöder och underlättar utbyggnaden av vindkraft i Sverige. Nätverket för vindbruk grundades 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft. Nätverket sprider kunskap och information om vindkraft och verkar för lokal förankring och regional utveckling. Nätverkets mål är en väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft som också genererar mervärde lokalt.

Forskning om vindkraftens samhällsnytta m.m.

Forsknings- och innovationsprogrammet Vind-El omfattar totalt 133 miljoner kronor under 2017–2021. Tillsammans med kunskapsprogrammet Vindval samlar Vind-el-programmet Energimyndighetens forsknings- och innovationsinsatser inom vindkraftsområdet.

Vindval ska bidra till omställningen mot ett hållbart och förnybart energisystem genom forskning om vindkraftens miljöeffekter. Programmet syftar till att ta fram kunskap och metoder som ger väl avvägda beslut om planering och etablering av vindkraft och som även sätter vindkraftens miljöeffekter i ett bredare sammanhang. Programmet är inriktat på frågor om driften av vindkraften och om vindkraften byggs ut med hänsyn till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Vindvals fjärde etapp löper mellan 2018 och 2021.

Havsbaserad vindkraft

I linje med Energikommissionens förslag gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utreda förutsättningarna för och hur anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft kan slopas. Energimyndigheten redovisade uppdraget i februari 2018 (ER 2018:6) och rapporten remissbehandlades. I juni 2018 avrapporterade Energimyndigheten ett tilläggsuppdrag om att

genomföra en fördjupad analys om statsstödsregler och samhällsekonomiska konsekvenser av slopade anslutningsavgifter till havsbaserad vindkraft. Myndigheten konstaterade att slopade anslutningsavgifter troligtvis inte är förenliga med EU:s statsstödsregler. Den samhällsekonomiska analysen visade vidare att ett stöd till havsbaserad vindkraft skulle kunna medföra relativt stora snedvridande effekter på marknaden, framför allt genom en utträngning av landbaserad vindkraft. Systemkostnaderna beräknades även kunna bli relativt stora samtidigt som det inte går att identifiera något marknadsmisslyckande som motiverar ett stöd som är riktat specifikt till havsbaserad vindkraft.

I budgetpropositionen för 2020 angav regeringen att Regeringskansliet, som ett led i arbetet med att genomföra energiöverenskommelsen, bereder frågan om att avskaffa avgifterna för anslutning till stamnätet för el för vindkraftsparker till havs (prop. 2019/20:1 utg.omr. 21 Energi). Enligt uppgift från Infrastrukturdepartementet har det inom ramen för beredningen även pågått diskussioner med EU-kommissionen på tjänstemannanivå om hur ett avskaffande av anslutningsavgifterna bör utformas för att det ska vara förenligt med EU:s statsstödsregelverk.

Gotlands kraftförsörjning och vindkraft till havs

Våren 2020 behandlade utskottet motioner om kraftöverföringssituationen på Gotland (bet. 2019/20:NU10). I betänkandet redovisades bl.a. de överväganden som Svenska kraftnät gjort när det gäller en ny kraftöverföringsförbindelse mellan ön och fastlandet. Där framgår också att regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att utreda hur Gotland kan stå modell för ett förnybart och självförsörjande energisystem. I mars 2019 publicerade Energimyndigheten rapporten Energipilot Gotland – Färdplan för att möjliggöra att Gotland blir pilot för ett hållbart energisystem (ER 2019:9).

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 21 Energi) angav regeringen att det är angeläget att Gotland har en trygg och säker elförsörjning och att lösningar för detta tas fram bl.a. inom ramen för Energimyndighetens uppdrag om Gotland som pilot i omställningen till ett förnybart energisystem. Åtgärderna anges bidra till ökad försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet.

I sitt ställningstagande i det betänkande som nämns ovan (bet. 2019/20:NU10) konstaterade utskottet bl.a. att Svenska kraftnät för några år sedan avbröt planeringen av en ny kraftförbindelse till Gotland och att Energimyndigheten i mars 2019 överlämnade en färdplan till regeringen med förslag till hur Gotland kan ställa om till ett hållbart energisystem. Utskottet understök i det sammanhanget också att hela Sverige ska ha en trygg energiförsörjning och även i fortsättningen ha goda förutsättningar att bygga ut förnybar energi. Utskottet såg inga skäl att förorda några tillkännagivanden om Gotlands kraftförsörjning, inklusive frågan om en ny kabel mellan ön och fastlandet i linje med vad som hade föreslagits i ett par motioner.

Utskottets ställningstagande

Vindkraften har på senare år växt fram som ett allt viktigare förnybart kraftproduktionsslag. Utskottet noterar att Naturvårdsverket och Energimyndigheten för närvarande arbetar gemensamt med att ta fram en strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad. Utskottet ser positivt på detta initiativ.

Havsbaserad vindkraft kan öka vindkraftsproduktionen ytterligare. För att öka intresset för att etablera vindkraftsanläggningar till havs har Energimyndigheten utrett förutsättningarna för och hur anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft kan slopas. Utskottet noterar att det inte är helt okomplicerat att avskaffa anslutningsavgifterna, dels av statsstödsskäl, dels för att marknadsnedvridande effekter kan tränga undan landbaserade vindkraftsalternativ. Eftersom frågan dock fortfarande bereds inom Regeringskansliet anser utskottet inte att det finns skäl att tillstyrka det motionsförslag som gäller havsbaserad vindkraft. Riksdagen bör därför avslå motion 2019/20:3264 (C) i den delen.

I motion 2019/20:389 (SD) omnämns ett planeringsmål för utbyggnaden av vindkraften. Utskottet vill här inledningsvis understryka att det inte handlar om ett planeringsmål utan om en planeringsram. Vidare konstaterar utskottet att de planmässiga förutsättningarna i dag överstiger de värden som anges i den drygt tio år gamla planeringsramen samt att planeringsramens tidshorisont endast sträcker sig till innevarande år. Mot den bakgrunden anser utskottet att det saknas skäl för riksdagen att hörsamma förslaget om att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att avskaffa planeringsramen i fråga. Motionen avstyrks således i den berörda delen.

Avslutningsvis avstyrker utskottet även motion 2019/20:2168 (M). Denna motion har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Utskottet hänvisar till sina tidigare ställningstaganden samt till att den typ av studier som efterfrågas i motionen bör kunna ingå i den kunskapsuppbyggnad som bedrivs inom ramen för kunskapsprogrammet Vindval. Programmet är bl.a. inriktat på att besvara frågor om huruvida vindkraften byggs ut med hänsyn till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Solenergi

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning bl.a. till regeringens avsikt att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solel avslår riksdagen förslag i motioner som gäller solcellsstöd. Förslag som gäller elnät och solceller avslås med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet av förslag från Nätkoncessionsutredningen.

Jämför reservation 16 (SD) och 17 (KD).

Motionerna

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) konstaterar i kommittémotion 2019/20:389 att det i dag ges investeringsstöd för installation av solceller som uppgår till 30 procent av kostnaden för företag och 20 procent för privatpersoner. Ett väsentligt problem med solceller i Sverige är enligt motionärerna emellertid den oregelbundna elproduktionen eftersom solceller av naturliga skäl är beroende av solljus, vilket gör att solceller producerar mycket lite el under vinterns mörka och kalla månader när elbehovet är som störst. Detta innebär att solceller inte kan ersätta någonting annat i energisystemet, utan det behövs ändå kapacitet att möta efterfrågan på effekt under de dagar då efterfrågan är som störst. Motionärerna anser därför i yrkande 19 att investeringsstödet till solceller bör avvecklas. Under andra förhållanden, i andra delar av världen, kan solceller dock komma till sin rätt. Satsningar på forskning kring solkraft i Sverige ska, enligt motionärerna, därför vara exportorienterad och gälla marknader där potentialen för solkraft är mycket större och troligtvis därför kommer att utgöra en stor del av energisystemet. Motionärerna anser i yrkande 20 att riksdagen bör framföra detta till regeringen i ett tillkännagivande.

I motion 2019/20:488 av Martina Johansson och Annika Qarlsson (båda C) slås det inledningsvis fast att Centerpartiet vill ha ett helt förnybart energisystem till 2040. En viktig beståndsdel kommer att vara mikroproduktion av förnybar el. För att bättre kunna nyttja möjligheterna för solenergi vill motionärerna att det blir tillåtet att dra elledningar mellan husen (yrkande 1). På det sättet kan husägare i ett område dela på elen från de soligaste och därmed bästa taken, vilket inte är tillåtet i dag. Om inget tak i kvarteret lämpar sig för solceller ska man dessutom kunna göra gemensam sak och investera i en solpark med solenergiproduktion, som man sedan gemensamt konsumerar, framför motionärerna i yrkande 2.

Med mer tillåtande regelverk för ledningar och för var anläggningen får etableras blir det fler investeringar som räknas som egen konsumtion i stället för produktion, vilket gör det mer lönsamt och intressant för fler att investera i förnybar energi. Motionärerna begär i yrkande 3 ett tillkännagivande om att gränsen för när elen från solceller är för eget bruk och när man räknas som producent bör ses över för en ökad flexibilitet.

Solenergi är en viktig klimatsmart del i det svenska energisystemet. Denna uppfattning återfinns i kommittémotion 2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD). Sedan 2009 kan den som installerar solcellssystem få investeringsstöd. Stödet uppgår numera till 20 procent av investeringskostnaden. Kostnaden för solceller har reducerats över tid och marknaden har mognat och växt sig allt starkare. Stödet har kritiserats av bl.a. Konjunkturinstitutet som pekat på bristande kostnadseffektivitet. Motionärerna anser att en stegvis utfasning av solcellsstödet är motiverad med målet att branschen ska kunna stå på egna ben. I yrkande 13 förordar motionärerna därför att stödnivån sänks från 20 procent till 15 procent.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om att avveckla solcellsstödet liknande de nu aktuella avstyrktes av utskottet våren 2019 (bet. 2018/19:NU14). Utskottet noterade att det inom ramarna för den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet finns förslag om att det ska bli enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, t.ex. i solceller och solvärme. Dessutom påminde utskottet om att regeringen föreslår en satsning på solceller i vårändringsbudgeten för 2019 (prop. 2018/19:99). Utskottet noterade även regeringens avsikt att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solet. I detta ingår att redovisa vilka långsiktiga finansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniskspecifika stöd.

Solenergi och stöd till installation av solceller

Det finns flera olika stöd och förenklingar som berör soletproduktion utöver stöd till installation av solceller, såsom ROT-avdraget, mervärdesskattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning (omsättningsgräns för mervärdesskatt), befrielse och nedsättningar för egenproducerad och egenanvänd el från små anläggningar, undantag från nätavgift, elcertifikatssystemet och bidrag till lagring av egenproducerad el.

Stöd för installation av solceller infördes 2009 och riktas till alla typer av aktörer, såväl företag och offentliga organisationer som privatpersoner. Stöd kan fås för installation av alla typer av nätanslutna solcellssystem och solet-/solvärmehybridssystem.

I Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) angav regeringen att satsningar på solceller är önskvärt även fortsättningsvis för att göra det lättare för fler att installera sådana. Regeringen föreslog därför att anslaget 1:7 Energiteknik skulle tillföras 300 miljoner kronor för 2019. Regeringen angav vidare att en lämplig stödnivå är 20 procent. Regeringen fattade senare beslut om en revidering av förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller i april 2019 med innebörden att stöd endast får lämnas med högst 20 procent av de stödberättigande kostnaderna. Förordningsändringen trädde i kraft den 8 maj 2019.

För att fortsätta satsningen på stöd till solceller och mot bakgrund av det stora intresset för sådan kraftproduktion föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2020 en ökning av anslaget 1:7 Energiteknik med 300 miljoner kronor.

Riksrevisionens granskning av det statliga stödet till solet

Riksrevisionen har i rapporten Det samlade stödet till solet (RiR 2017:29) granskat det statliga stödet till solet. Riksrevisionens övergripande slutsats var att underlagen till stor del saknar samhällsekonomiska analyser och att stödets

kostnadseffektivitet i förhållande till målet om ökad förnybar el inte har belysts i tillräcklig omfattning.

I en skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning (skr. 2017/18:181) välkomnade regeringen Riksrevisionens synpunkter som den i stora delar ansåg vara relevanta. Vidare konstaterade regeringen bl.a. att det vid den aktuella tidpunkten pågick flera utredningar som kommer att kunna bidra med underlag till en mer omfattande samhällsekonomisk analys och att regeringen har för avsikt att utförligt redovisa motiv till och effekter av det samlade stödet till solet. I det ingår att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden ger och vilka motiv som finns för tekniskspecifika stöd. Här hänvisade regeringen till de kontrollstationer som ska genomföras vart fjärde år med start 2018 för att följa upp energiöverenskommelsen (se vidare nedan).

Sänkt stödnivå

Vid behandlingen av övergångsregeringens budgetproposition för 2019 (prop. 2018/19:1) anförde utskottet att stödet till solceller bör fasas ut stegvist. Utskottet ansåg att subventionsgraden för stöd till solceller ska sänkas snarast möjligt till 15 procent (bet. 2018/19:NU3). Denna sänkning överensstämmer med Energimyndighetens rekommendationer i rapporten Förenklad administration av solcellsstödet (ER 2018:19). Utskottet framhöll att stödet därigenom dels kan räcka till fler sökande, dels kommer i nivå med subventionen i ROT-avdraget.

Näringsutskottet konstaterade sedan under våren 2019 i ett yttrande till konstitutionsutskottet (yttr. 2018/19:NU3y) med anledning av regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 (skr. 2018/19:75) att utskottet inte delar regeringens bedömning att ärendet kan anses vara slutbehandlat. Utskottet anförde i yttrandet att regeringen i den aktuella skrivelsen inte redovisar vilken åtgärd som har vidtagits med anledning av utskottets ställningstagande i betänkande 2018/19:NU3 om en minskning av subventionsgraden för stöd till solceller. Beträffande näringsutskottets uttalande om att subventionsgraden för stöd till solceller skulle sänkas snarast möjligt till 15 procent beslutade regeringen den 4 april 2019 om ändringar i förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller. Ändringarna innebar bl.a. att subventionsgraden sänktes från 30 procent till 20 procent. Bestämmelsen om den nya stödnivån trädde i kraft i maj 2019.

I budgetpropositionen för 2020 anförde regeringen att den genom de åtgärder som vidtagits hade verkställt samtliga delar i det aktuella riksdagsbeslutet. Regeringen vidhöll därför sin bedömning att den aktuella riksdagsskrivelsen var slutbehandlad.

Regler för elledning mellan hus och för solkraftsparker

Med anledning av det som tas upp i motion 2019/20:488 (C) om elledningar mellan hus kan det nämnas att det krävs nätkoncession för att dra en ledning

över en fastighetsgräns. Motionärerna anser att man ska utvidga undantagen från nätkoncession så att det ska vara möjligt för fastighetsägarna att själva dra ledningar över fastighetsgränsen utan att det krävs nätkoncession, dvs. om en fastighet med elproduktion ska kunna distribuera elen direkt till en granne utan sådan produktion. I dag regleras dessa frågor i förordningen (2007:857) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857). Nätkoncessionsutredningen (se nedan) föreslog att man delvis skulle göra om regleringen för icke koncessionspliktiga nät, men det fanns inga lagförslag om detta eftersom utredningen föreslog en framtida reglering i förordning och genom föreskrifter. I bedömningsrutor förordade utredningen dock vissa ändringar i den befintliga regleringen som i huvudsak tycks stämma överens med det som motionärerna nu föreslår.

Beträffande det som anförs i motion 2019/20:488 (C) om solparker kan det slås fast att det inte finns något generellt förbud eller specifikt hinder mot att bygga och driva solparker. Däremot kan även denna frågeställning hänga samman med det ovan omnämnda förbudet att dra elledning över fastighetsgräns, dvs. en situation där ett antal fastighetsägare vill bygga och driva en solpark gemensamt på någon av fastigheterna.

En bestämmelse i det nya elmarknadsdirektivet innebär en möjlighet för medlemsstaten att införa en reglering i denna riktning (artikel 16 punkt 4). Energimarknadsinspektionen har haft regeringens uppdrag att utreda och ta fram förslag till hur direktivet ska genomföras, men myndigheten har inte föreslagit någon ny reglering på denna punkt.

Nätkoncessionsutredningen

Regeringen beslutade den 15 februari 2018 om att utse en särskild utredare (generaldirektör Elisabet Falemo) med uppdraget att se över regelverket för nätkoncessioner (dir. 2018:6). Enligt uppdraget skulle utredaren lämna förslag på författningsändringar som moderniserar, förenklar och förbättrar elnätregelverket utan att resurseffektivitet, nätstabilitet eller miljöskydd påverkas negativt. Elnätets betydelse som grundläggande infrastruktur skulle även beaktas. I uppdraget ingick också att bedöma behovet av att reglerna om koncessionsplikt för starkströmsledningar ändras.

Utredaren överlämnade betänkandet Moderna tillståndprocesser för elnät (SOU 2019:30) till regeringen i juni 2019. Betänkandet har därefter remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringens propositionsförteckning från januari 2020 visar att regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen i september med den preliminära titeln Moderna tillståndprocesser för elnäten.

Utskottets ställningstagande

Olika former av förnybar el är och bör vara en del av den svenska kraftproduktionsmixen. Solkraft är ett sådant förnybart produktionslag som kan vara aktuellt. Det statliga investeringsstödet till solceller har dock mött viss kritik

från bl.a. Riksrevisionen, och stödnivån har successivt sänkts bl.a. eftersom priset på solceller har sjunkit under de senaste åren. Regeringen har vidare meddelat avsikten att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solet. I detta ingår att redovisa vilka långsiktiga finansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniks specifika stöd. Utskottet välkomnar denna översyn och anser att den bör kunna ligga till grund för fortsatta överväganden om solcellsstödet framtida utformning eller eventuella avveckling. Innan översynen är presenterad anser inte utskottet att riksdagen bör vidta några åtgärder med anledning av vad som sägs i motionerna 2019/20:389 (SD) och 2019/20:3333 (KD) om solcellsstödet. Motionerna avstyrks i de aktuella delarna. Utskottet finner det inte heller motiverat för riksdagen att göra ett uttalande om att forskningen om solkraft ska vara exportorienterad i linje med vad som efterfrågas i den förstnämnda av de två motionerna. Motionen avstyrks således även i den delen.

När det avslutningsvis gäller yrkandena i motion 2019/20:488 (C) uppfattar utskottet att dessa gäller frågor om nätkoncession. Utskottet vill då erinra om att det nyligen har genomförts en översyn av dessa bestämmelser. Förslag som rör nätkoncession är att vänta från regeringen senare under 2020. Med det anförda avstyrks motionen i de aktuella delarna.

Energieffektivisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag i motioner som på olika sätt gäller energieffektivisering. Utskottet hänvisar till pågående insatser som exempelvis det s.k. Energisteget och till utarbetandet och tillämpningen av sektorsstrategier för energieffektivisering. Därtill påminner utskottet om att regeringen har aviserat att den under hösten 2020 kommer att överlämna en proposition till riksdagen som syftar till att genomföra EU:s omarbetade energieffektiviseringsdirektiv.

Jämför reservation 18 (SD) och 19 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att energieffektivisering har en betydande potential, inom både transport, industri och den offentliga sektorn. Energi-effektivisering är ofta samhällsekonomiskt lönsamt eftersom många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad ny elproduktion skulle ha kostat. Motionärerna menar vidare att miljöeffekten dessutom är större när utsläpp minskas till följd av ett lägre energibehov och via renare framställning. Ur ett resurs- och konkurrensperspektiv är det en självklarhet att resurserna används på ett så effektivt sätt som möjligt eftersom den som ligger i framkant därigenom får

en konkurrensfördel. Motionärerna begär därför i yrkande 30 ett tillkännagivande om energieffektivisering.

I kommittémotion 2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) anför motionärerna att det kan finnas skäl för staten att medverka till att sänka kostnaderna för investeringar i energieffektivisering som inte alltid är tydligt företagsekonomiskt lönsamma på kort sikt. Motionärerna framhåller att den tyska modellen med energisparlån bör studeras på djupet. Modellen innebär i korthet att staten tillhandahåller fastighetsägare förmånliga energisparlån för energiinvesteringar i bostäder. Motionärerna förordar i yrkande 45 att en modell för energisparlån utreds.

I partimotion 2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) konstateras det att den s.k. energiöverenskommelsen innehåller ett mål om att minska energiintensiteten i ekonomin med 50 procent till 2030 jämfört med 2005. Detta mål innebär att energitillförseln måste minska, och enligt motionärerna innebär detta i praktiken ett tak för energianvändningen.

Energieffektiviseringen är en mycket viktig komponent i hur energisystemet har utvecklats och motionärerna anser att den givetvis bör fortsätta i den mån det är rationellt. De betonar dock att energieffektivisering inte kan vara ett självändamål. När el- och energiproduktion är hållbar kan det till och med vara mer rationellt att använda mer el för att slippa ta till andra åtgärder som i sig har en miljöpåverkan. Motionärerna menar vidare att det är viktigt att svensk elproduktion är stabil och fossilfri även fortsättningsvis, och att användningen av ren el inte ska begränsas utan snarare uppmuntras. Sammanfattningsvis begär motionärerna i yrkande 25 ett tillkännagivande om energieffektivisering.

Vissa kompletterande uppgifter

Måluppfyllelse

I budgetpropositionen för 2020 gjorde regeringen bedömningen att energiintensitetsmålet till 2020 kommer att uppnås. Regeringen anser dessutom att det fortfarande finns förutsättningar att nå energieffektiviseringsmålet för 2030 men att osäkerheterna är relativt stora och bl.a. beror på BNP-utvecklingen. Regeringen bedömer att det nationella ackumulerade energisparkravet enligt artikel 7 i energieffektiviseringsdirektivet för perioden 2014–2020 kommer att nås.

Tidigare riksdagsbehandling

När utskottet behandlade motioner på temat energieffektivisering våren 2019 påminde det inledningsvis om att riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag om mål för energieffektivisering våren 2018 som innebär att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005 uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (prop. 2017/18:228, bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411). Utskottet redovisade

också uppfattningen att en effektiv användning av energi är positiv för Sverige och svenska företags konkurrenskraft, bidrar till minskad klimat- och miljöpåverkan samt bidrar till försörjningstryggheten. Potentialen för samhällsekonomiskt lönsamma energieffektiviseringar bör utgöra en grund för vidare satsningar. Utskottet noterade vidare att det pågår olika insatser för ökad energieffektivisering, däribland programmet för energieffektivisering i industriföretag, det s.k. Energisteget, och sektorsstrategier för energieffektivisering som tagits fram av Energimyndigheten i samråd med berörda myndigheter och branscher. Vidare noterade utskottet att slutbetänkandet om hinder och lösningar för energieffektivisering, småskalig produktion och ellagring innehåller flera förslag om energieffektivisering och att dessa förslag vid tidpunkten bereddes inom Regeringskansliet (se vidare nedan). Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet inte att det var nödvändigt med några allmänt hållna uttalanden från riksdagen om vikten av att utnyttja den potential som ligger i att använda energi effektivt i linje med vad som då föreslogs i ett par motioner.

Förslag om energisparlån liknande det nu aktuella i motion 2019/20:3243 (KD) behandlades också av utskottet våren 2019 (bet. 2018/19:NU14). Utskottet konstaterade att det hade avstyrkt liknande yrkanden vid flera tidigare tillfällen och då hänvisat till att ett sådant system har utretts på uppdrag av regeringen men att utredaren inte fann några tydliga motiv för att införa ett sådant lån under rådande makroekonomiska förhållanden (för en närmare beskrivning av utredarens överväganden hänvisas till det referat som finns i bet. 2018/19:NU14 eller till utredningens betänkande SOU 2017:99 Effektivare energianvändning). Utskottet gjorde ingen annan bedömning än utredaren och avstyrkte därför de då aktuella yrkandena.

Energieffektivitet och EU

Inom ramen för arbetet med EU:s energiunion har kommissionen sett över all lagstiftning som gäller energieffektivitet. Förhandlingarna om Ren energi för alla avslutades i mars 2019 och resulterade bl.a. i att målen för energieffektivisering för EU 2030 skärptes. Energieffektivisering ska uppgå till minst 32,5 procent med en möjlighet att revidera målet 2023. Vidare föreslogs ändringar i energieffektiviseringsdirektivet och i direktivet om byggnaders energiprestanda som anpassar lagstiftningen till 2030-ramverket och energiunionen. Där till föreslogs ändringar som syftar till att förenkla bestämmelserna och underlätta genomförande på nationell nivå.

En reviderad version av energieffektiviseringsdirektivet trädde i kraft i december 2018. Revideringen innebär bl.a. ändrade bestämmelser om nationella energisparkrav avseende perioden 2021–2030. I enlighet med artikel 7 i direktivet ska medlemsstaterna redovisa ett nationellt kumulativt energisparkrav för perioden 2014–2020. Sveriges kumulativa energisparkrav uppgår till 106 TWh. Den kumulativa energibesparingen under perioden 2014–2017 uppgick till 63,7 TWh.

I Energimyndighetens regleringsbrev för 2020 står det att myndigheten har i uppdrag att genomföra det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med en bedömning av det nya sparkravet och hur det kan uppnås. I den propositionsförteckning som presenterades i januari 2020 anges det att regeringen i september 2020 avser att överlämna en proposition till riksdagen med den preliminära titeln Ändrade EU-regler om energieffektivitet.

Utredning om hinder och lösningar för energieffektivisering, småskalig elproduktion och ellagring

I juni 2017 tillsatte regeringen en särskild utredare (dåvarande riksdagsledamoten Lise Nordin (MP)) med uppdraget att identifiera eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion och hur dessa hinder kan undanröjas (dir. 2017:77). Utredaren lämnade sitt slutbetänkande i oktober 2018 (SOU 2018:76) och föreslog i detta flera åtgärder för ökad energieffektivisering.

Utredningsbetänkandet remitterades under hösten 2019. Utredningens förslag bereds tillsammans med remissvaren inom Regeringskansliet.

Energieffektiviseringsstöd till företag

För att nå målet om effektivare energianvändning till 2030 har regeringen gett Energimyndigheten i uppdrag att inrätta ett program för energieffektivisering i industriföretag, Energistegat. Programmet omfattar företag som har genomfört en energikartläggning enligt lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Satsningen pågår 2018–2020 och finansieras via anslaget 1:2 Energieffektivisering inom statsbudgetens utgiftsområde 21 Energi.

Inom ramen för programmet kan industriföretag söka stöd dels för en fördjupad projektering eller studie av energieffektiva åtgärder, dels för att täcka merkostnaden för att investera i en energieffektiviserande åtgärd som har identifierats i den lagstadgade energikartläggningen.

Energimyndigheten har även konstaterat att små och medelstora företag har stora möjligheter till energieffektivisering, men att många av de åtgärder eller lösningar som skulle kunna bidra till en smartare energianvändning aldrig genomförs. Via projektet Teknikutveckling och innovation finns möjlighet för företag som gjort en energikartläggning att söka finansiellt stöd för att komma vidare i energiarbetet och genomföra olika åtgärder.

Underlag till den tredje nationella strategin för energieffektiviserande renovering

Boverket och Energimyndigheten har på regeringens uppdrag utarbetat ett underlag till den tredje nationella strategin för energieffektiviserande renovering av det nationella byggnadsbeståndet. Underlaget presenterades i december 2019 och de båda myndigheterna bedömer att det krävs fler insatser för att mer

ambitiösa och fler energieffektiva renoveringar ska komma till stånd. Befintliga styrmedel behöver mer långsiktighet, och tidigare föreslagna styrmedel som syftar till att öka renoveringstakten behöver utredas. Några förslag på att återigen se över alternativet energisparlån finns dock inte i underlaget.

Sektorsstrategier för energieffektivisering

I juli 2017 fick Energimyndigheten i uppdrag av regeringen att i samråd med berörda myndigheter och tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Syftet med strategierna är att få till stånd en dialog mellan Energimyndigheten, branscher och berörda myndigheter om lämpliga vägledande målsättningar och åtgärder inom varje sektor för att kostnadseffektivt bidra till att de nationella miljö- och klimatmålen nås. Energimyndighetens uppdrag pågår tills vidare. En första avrapportering gjordes i januari 2018 där myndigheten redovisade att nationella strategier ska arbetas fram inom följande fem sektorer: produktion i världsklass, framtidens handel och konsumtion, resurseffektiv bebyggelse, flexibelt och robust energisystem samt fossila transporter (ER 2018:04).

Under 2020 inleds fas 3 i arbetet med sektorsstrategierna. Denna fas innebär att åtgärder för att åstadkomma effektivisering ska genomföras, med de framtagna strategierna som ledstjärna.

Utskottets ställningstagande

Att energi används på ett effektivt sätt är positivt för Sverige och för svenska företags konkurrenskraft. Dessutom bidrar en effektiv energianvändning till minskad klimat- och miljöpåverkan samt till energiförsörjningstryggheten. Liksom utskottet har framhållit tidigare pågår det flera olika insatser som syftar till ökad energieffektivisering, däribland programmet för energieffektivisering i industriföretag, det s.k. Energisteget, och sektorsstrategier för energieffektivisering som tagits fram av Energimyndigheten i samråd med berörda myndigheter och branscher. Därutöver bereder Regeringskansliet förslag från en utredning som bl.a. har undersökt eventuella hinder som hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter i samband med energieffektivisering. Vidare har regeringen aviserat att den under hösten 2020 kommer att överlämna en proposition till riksdagen som syftar till att genomföra EU:s omarbetade energieffektivitetsdirektiv. Sammantaget utgör denna redovisning av pågående aktiviteter grund för att utskottet avstyrker de allmänt hållna yrkanden om energieffektivisering som finns i motionerna 2019/20:389 (SD) och 2019/20:3351 (L).

När det avslutningsvis gäller förslaget om att införa någon form av energisparlån hänvisar utskottet till sin tidigare framförda uppfattning angående detta, nämligen att frågan har utretts tämligen nyligen och att man då inte fann några tydliga motiv för att införa ett sådant lån under rådande makroekonomiska förhållanden. Det mycket osäkra makroekonomiska läget som för när-

varande råder som en följd av coronakrisen talar ytterligare emot att introducera någon form av energisparlån. Förslaget i motion 2019/20:3243 (KD) om att införa ett energisparlån avstyrks därmed.

Energigaser

Utskottets förslag i korthet

Bland annat med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet av förslag från den s.k. Biogasmarknadsutredningen avslår riksdagen motioner som på olika sätt gäller biogas. Riksdagen avslår också förslag om en särskild vätgasstrategi och om en utbyggnad av det svenska stamgasnätet.

Jämför reservation 20 (M) och 21 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:2663 av Louise Meijer m.fl. (M) anför motionärerna att den svenska biogasproduktionen i dag är hårt konkurrensutsatt av importerad biogas, exempelvis från danska anläggningar. Anledningen är att Sverige valt en modell med konsumtionsstöd till biogasen genom skattebefrielse medan Danmark i stället ger stöd i produktionsledet. Detta innebär att dansk biogas som importeras till Sverige subventioneras genom både konsumtions- och produktionsstöd och därmed blir billigare än svensk gas. EU har i ett förhandsbesked meddelat att det är godtagbart att utnyttja det dubbla stödet på det här sättet. Motionärerna menar att det är olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner och begär i yrkande 20 att regeringen därför bör verka för en harmonisering av systemen mellan de berörda länderna i syfte att uppnå en gemensam och väl fungerande inre marknad för biogas och andra höginblandade förnybara bränslen.

Sten Bergheden (M) konstaterar i motion 2019/20:1307 att världens första vätgasstationer där vätgasen produceras med hjälp av solpaneler finns i Mariestad. Motionären gör bedömningen att vätgas sannolikt kommer att vara ett mycket betydelsefullt drivmedel för att klara miljömställningen till en fossilfri fordonsflotta. Vidare anser han att det kunskapskluster och det utvecklingsområde som har växt fram kring vätgas i Mariestad och Skaraborg bör utvecklas vidare. I yrkande 1 begärs därför ett tillkännagivande om att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas. Vidare efterfrågas i yrkande 2 ett tillkännagivande om att initiera ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas.

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas (biogas) av olika avfallsprodukter, såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa. Detta synsätt redovisas i kommittémotion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Motionärerna framhåller att en central del i att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är att producenterna kan koppla in sig på gasnätet, vilket redan görs på sina håll i dag. Då gasnätet i princip är begränsat till kuststäderna i sydvästra Sverige finns det enligt motionärerna skäl att verka för en utbyggnad av gasnätet. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut i de jordbruksintensiva regionerna där potentialen att utnyttja stallgödsel är stor. Motionärerna förordar därför i yrkande 21 att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till Sveriges jordbruksintensiva regioner. Motionärerna anför vidare att det har gjorts försök med positiva resultat att framställa biogas av alger och tång. Restprodukterna från denna produktionen kan i sin tur användas som jordförbättrings- eller gödningsmedel inom jordbruk och skogsbruk. Med tanke på den potential som finns för att skapa energi och gödselprodukter av alger och tång förordar motionärerna i yrkande 25 att en utredning tillsätts. Motionärerna anför vidare att initialkostnaderna ofta är så stora när det gäller investeringar i röttningsanläggningar, gasnät, uppgraderingsanläggningar och infrastruktur för hantering av biogödsel, att någon form av subventioner behövs för att projekt ska bli av. Motionärerna menar att ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi bör komma till stånd. Generella regelverk för hela Sverige behöver inte nödvändigtvis vara det mest samhällsekonomiskt korrekta, utan stordriftsfördelar kan snarare skapas genom att investeringar koncentreras till geografiskt begränsade områden. Motionärerna förordar därför i yrkande 26 att en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta tas fram. Vidare framhåller motionärerna att betydande satsningar görs globalt på fordon med bränsleceller med vätgas som energibärare men att tekniken trots sin potential för en rätt blygsam tillvaro i Sverige. Det beror enligt motionärerna mycket på att det finns få färdiga bränslecellsfordon att köpa eller leasa från olika biltillverkare. Tekniken kan dock användas till mycket mer än bilar, t.ex. skulle dieseldrivna elgeneratorer som i dag används som reservkraft på sjukhus, i serverhallar och liknande kunna bytas ut. För att vidareutveckla tekniken och få fler pilotanläggningar på plats anser motionärerna i yrkande 31 att det bör tas fram en vätgasstrategi för Sverige.

I kommittémotion 2019/20:596 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anföras att biogasproduktionen möjliggörs av gynnsamma skatteregler men att det svenska systemet ändå är satt under press. I södra Sverige och Danmark finns ett integrerat biogasnät, vilket medför att svenska producenter konkurrerar med danska aktörer som får produktionsstöd. Motionärerna anser inte att produktionsstöd för biogas är en idealisk lösning men med tanke på det integrerade biogasnätet bör förutsättningarna för produktion i Sverige och Danmark harmoniseras. Motionärerna begär därför i yrkande 8 ett tillkännagivande om rimliga förutsättningar för biogasproduktion.

Vissa kompletterande uppgifter

Olika energigaser

Begreppet gas syftar vanligen på ett eller flera energirika kemiska ämnen som vid rumstemperatur och atmosfärstryck är i gasform. Bränslen som vid användningen är i gasform brukar samlas under beteckningen energigaser. Till energigaserna hör bl.a. biogas, naturgas, gasol¹ och vätgas.

Tidigare riksdagsbehandling

Flera av de nu aktuella motionsyrkandena behandlades i likalydande eller snarlika lydelse av utskottet våren 2019 (bet. 2019/20:NU14). När det gäller förut-sättningarna för biogas och utvecklingen av biogasen noterade utskottet att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att gynna biogasproduktionen i Sverige. Det handlar bl.a. om stöd till svensk biogasproduktion och att Ener-gimyndigheten fått i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande biogas. Vidare nämnde utskottet att det vid den aktuella tidpunkten pågick en utredning om hur biogasens nytta som resurs ska tas till vara på bästa sätt och hur den kan ges konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt. Utskottets bedömning var att utredningens slutbetänkande kan väntas fungera som en god grund för strategiska överväganden om hur biogasen ska kunna spela en viktig roll i det svenska energisystemet framöver.

Beträffande frågan om en utbyggnad av det svenska stamgasnätet – som är aktuellt även i detta betänkande – hänvisade utskottet till vad det anfört ti-digare, så sent som våren 2018 (bet. 2017/18:NU22). Även när det gäller frå-gan om att tillsätta en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång påminde utskottet om att en liknande mo-tion avslogs av riksdagen våren 2018. Förslaget avslogs våren 2019, liksom även det förslag som gällde en vätgasstrategi. Även i det fallet hänvisade ut-skottet till att ett motsvarande yrkande hade avstyrkts våren 2018 och att ut-skottet inte såg några skäl att ändra uppfattning i frågan.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Som tidigare har nämnts presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse i januari 2019. Överenskommelsen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Inom området miljö och klimat handlar punkt 31 om fossilfria transporter. Det ska bl.a. investeras i produktion och distribution av biogas, och ett årtal ska utredas för när fossila bränslen ska vara helt utfasade.

I budgetpropositionen för 2020 anger regeringen att den ser fördelar med att biogasens nytta som resurs tas till vara på bästa sätt och används där den

¹ Gasol är ett svenskt handelsnamn för ett gasformigt bränsle som består av lätta kolväten som propan och butan. Gasol har fossilt ursprung.

gör som mest nytta och att det är angeläget med konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt.

Naturgas

Naturgas introducerades i Sverige 1985 genom en utbyggnad av det danska naturgassystemet till södra Sverige. Handeln med naturgas i det svenska systemet är helt konkurrensutsatt sedan 2007. Mätt med europeiska mått har Sverige en begränsad naturgasmarknad.

Sverige har ingen egen utvinning av naturgas utan huvudparten tillförs från Danmark där gasen huvudsakligen kommer från de danska naturgasfälten i Nordsjön, men den kan också ha importerats från Tyskland.

Utbyggnad av naturgasnätet

Det sydvästsvenska naturgasnätet – som kan betraktas som det svenska stamnätet för gas – sträcker sig från Trelleborg i söder till Stenungsund i norr, med en förgrening in i Småland. I juni 2013 tog Swedegas AB över rollen som systembalansansvarig för det västsvenska naturgasnätet efter Svenska kraftnät. Noterbart är att med naturgas avses i naturgaslagen även biogas i den mån det är tekniskt möjligt att använda gasen i ett naturgassystem.

Under 2000-talets första decennium förekom vissa planer på att dra en gasledning från Norge till Danmark med anslutning till det svenska transmissionsnätet. Projektet – kallat Skanled – drevs som ett partnerskap mellan svenska, norska och danska intressenter. Finanskrisen och den lågkonjunktur som följde fick dock konsortiet, som bl.a. inkluderade det statligt ägda norska gasnätbolaget Gassco, att avbryta projektet 2009.

Eventuella utbyggnader av transmissionsnätet kommer att ses över av Swedegas under 2020. Gasnätsutbyggnad innebär dock stora investeringar och är förknippat med långa tillståndsprocesser. Eventuella utbyggnadsplaner kommer därför endast att förverkligas om andelen biogas ökar i stamnätet. Även möjliga regionala gasnätsutbyggnadsprojekt kommer att inventeras under 2020.

I energigasbranschens färdplan för fossilfrihet som har tagits fram inom ramen för det statliga initiativet Fossilfritt Sverige redovisar branschen åtagandet att investera i infrastruktur för distribution av gas. Branschen anger att den ska bygga ut den infrastruktur som krävs, och använda den för att leverera en växande andel förnybar gas. Vidare anges att man genom att bygga ut lokala och regionala gasnät kan effektivisera gastransporterna och samtidigt möjliggöra sektorskoppling mellan el och gas.

Biogas

Biogas bildas när organiskt material bryts ned av mikroorganismer utan tillgång till syre. Produktionen av biogas i Sverige är främst baserad på avloppsslam, gödsel och matavfall. Under 2018 producerades drygt 2 TWh biogas i Sverige.

Ungefär två tredjedelar av biogasproduktionen uppgraderas till fordonsgas-kvalitet. Efter uppgraderingen har gasen sådana egenskaper och ett sådant energiinnehåll att den kan matas in på det västsvenska gasnätet (transmissions-nätet/stamnätet och distributionsnätet) och på fordonsgasnätet i Stockholm, dvs. de nät som omfattas av bestämmelserna i naturgaslagen. Den fordonsgas som tankas i svenska gasmackar innehåller i genomsnitt ca 95 procent biogas.

Under 2018 matades 544 GWh biogas in på de två ovan omnämnda gas-näten. Inmatningen av svenskproducerad biogas i stamnätet sjönk dock under både 2017 och 2018, vilket Energimyndigheten anger kan bero på en ökad prispress och import av dansk biogas. Andelen biogas i det svenska stamnätet tredubblades emellertid under 2017, vilket alltså främst beror på ökad import från Danmark. Under 2018 fördubblades andelen biogas från 10,4 procent till 20,2 procent jämfört med 2017. Ökningen berodde enligt Energimyndigheten helt på import. Under de två första kvartalen under 2019 gick andelen biogas i nätet ned något.

Eftersom regeringen anser att regelverket på energiområdet bör ha en utformning som underlättar inmatningen av biogas på naturgasnätet, inte minst med hänsyn till målsättningen att öka andelen förnybar energi, föreslog den våren 2017 vissa ändringar i naturgaslagen med denna inriktning. Riksdagen antog förslagen, och lagändringarna började gälla den 1 januari 2018 (prop. 2016/17:202, bet. 2017/18:NU7, rskr. 2017/18:23).

Stöd till svensk biogasproduktion

Den som driver en biogasanläggning och rötar gödsel kan ansöka om stöd för gödselgasproduktion. Syftet med stödet är att bidra till ökad produktion av gödselbaserad biogas och därmed uppnå dubbel miljö- och klimatnytta genom minskade metangasutsläpp från gödseln samt genom möjligheten att kunna ersätta fossila energikällor. Stödet kallas emellanåt även för metanreduceringsstöd eller metangasreduceringsersättning.

Gödselgasstödet är utformat som ett projekt som löper under perioden 2014–2023. Gödselgasstödet finansieras via anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket inom statsbudgetens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

I vårändringsbudgeten för 2018 föreslog regeringen en ökning av anslaget till det nyss beskrivna gödselgasstödet med 270 miljoner kronor under 2018, och riksdagen biföll regeringens förslag i denna del. Anslagsökningen syftade till att stärka konkurrenskraften i den svenska biogaskedjan och påskynda om-ställningen till förnybara energikällor. I höständringsbudgeten för 2019 som överlämnades till riksdagen i september 2019, föreslog regeringen emellertid att anslaget ovan skulle förstärkas med 100 miljoner kronor och att det till-fälliga biogasstöd 2018 också skulle betalas ut under 2019.

Biogasmarknadsutredningen

I slutet av maj 2018 tillsatte regeringen en särskild utredare (den socialdemokratiska riksdagsledamoten Åsa Westlund) med uppdraget att se över de långsiktiga förutsättningarna för biogasproduktion i Sverige (dir. 2018:45). Utredaren skulle bl.a.

- analysera biogasens konkurrensvillkor, särskilt utifrån konkurrensen från importerad biogas och utvecklingen i transportsektorn
- kartlägga och värdera de nyttor som produktion av biogas från olika råvaror bidrar med och vid behov lämna författningsförslag
- analysera vilken roll som användningen av biogas kan ha för att kostnads-effektivt nå de energi- och klimatpolitiska målen samt i vilken sektor användning av biogas gör störst nytta
- vid behov lämna förslag på hur befintliga styrmedel och åtgärder kan ändras, kompletteras eller ersättas med nya styrmedel eller andra åtgärder, dock skulle eventuella förslag på skatteområdet endast omfatta bränslebeskattningen.

Utredningen överlämnade sitt betänkande *Mer biogas! – För ett hållbart Sverige* (SOU 2019:63) till statsrådet Anders Ygeman i december 2019. Utredaren föreslår bl.a. att det ska införas ett mål för produktion av biogas i Sverige samt en uppsättning ekonomiska styrmedel som syftar till att förbättra den svenska biogasproduktionens förutsättningar.

Utredningen har skickats ut på remiss och svarstiden går ut den 30 april 2020.

Innovationskluster för flytande biogas

I maj 2018 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande biogas. Syftet med satsningen är att främja omställningen till fossilfrihet för tunga transporter. Satsningen ska verka för demonstration, tillämpning och spridning av teknik för produktion av flytande biogas, drift med gasfordon i regional- och lokaltrafik samt till kombinationer av dessa tekniker i Sverige. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2022.

Vätgasdeklaration

I juli 2019 undertecknade Sverige den icke-bindande vätgasdeklaration som Österrike presenterade under sitt ordförandeskap i EU hösten 2018. Innebörden är att EU:s medlemsstater ska forska kring, och utveckla, vätgas som energikälla och fordonsbränsle.

Vätgasstrategi

I december 2019 besvarade statsrådet Anders Ygeman en interpellation från Mattias Bäckström Johansson (SD) om sin syn på att införa en vätgasstrategi i Sverige. I sitt svar konstaterade statsrådet inledningsvis att vätgas i dagsläget främst tillverkas av fossila bränslen, vilket ger stora växthusgasutsläpp. I framtiden kommer den förhoppningsvis att framställas med ren el. Processen innebär dock energiförluster, så det blir sannolikt centralt att kunna utnyttja riktigt låga elpriser. Vidare konstaterade statsrådet att regeringens långsiktiga satsningar genom forskning och utveckling samt genom programmen Industriklivet och Klimatklivet redan möjliggör stöd till vätgasteknik. Ett exempel är Hybritprojektet för koldioxidfri stålproduktion. Andra exempel som möjliggör utveckling av vätgasteknik är den klimatpremie som kan stödja bränslecellsfordon. Sammantaget såg statsrådet inget behov av att vid den aktuella tidpunkten ta initiativ till att utarbeta en särskild vätgasstrategi.

Hybrit och vätgaslagring

Energimyndigheten har beslutat att stödja Hybrit Development AB och ägarbolagen SSAB, LKAB och Vattenfall med 47,6 miljoner kronor för att bygga ett underjordiskt vätgaslager i pilotskala. Satsningen är en del i att förverkliga en fossilfri värdekedja från malm till stål. Energimyndigheten beviljar stödet till Hybrit inom ramen för regeringens satsning Industriklivet. Projektet kommer att vidareutveckla tekniken för vätgaslagring i berggrum under tryck. Vätgaslager och andra energilagringstekniker bedöms komma att bli viktiga för att öka flexibiliteten genom att flytta energi mellan sektorer, platser och olika tillfällen i tid och möjligheten att balansera elsystemet.

Utskottets ställningstagande

Hållbara energigas kan på sikt komma att spela en allt större roll i den svenska energimixen. Biogas och hållbart producerad vätgas har breda användningsområden och fungerar både som drivmedel, som insatsråvaror inom industrin och för el- och värmeproduktion. Inhemskt producerad biogas och vätgas minskar dessutom behovet av natur- och biogasimport och främjar den svenska försörjningstryggheten. Vätgas kan dessutom fungera som ett lagringsmedium för hållbart producerad el.

Utskottet konstaterar att regeringen har uppmärksammat de snedvridna konkurrensförhållanden som svenska biogasproducenter möter som en följd av att stödsystemen i bl.a. Danmark är annorlunda utformade än de svenska, vilket gynnar den danska exporten av biogas till Sverige. Som en följd av detta tillsatte regeringen 2018 en särskild utredare med uppgift att säkerställa de långsiktiga konkurrensförutsättningarna för de svenska biogasproducenterna. Den s.k. Biogasmarknadsutredningen redovisade sedermera sitt uppdrag i december 2019 och förslagen är för närvarande ute på remiss. Utskottet ser inga skäl att föregripa regeringens fortsatta beredning av utredningens förslag.

Därtill bör det erinras om att svenska biogasproducenter har fått olika former av stöd under de senaste åren för att bl.a. kunna möta konkurrensen från importerad biogas som har fått stöd i produktionsledet och som också omfattas av den skattebefrielse som gäller när gasen används i Sverige. Utskottet vill även påminna om att de partier som står bakom den s.k. januariöverenskommelsen har aviserat att det ska göras investeringar i produktion och distribution av biogas.

Med hänvisning till detta gör utskottet den sammantagna bedömningen att riksdagen bör avslå motionerna 2019/20:2663 (M) och 2019/20:596 (SD) i de berörda delarna. Utskottet anser inte heller att det finns skäl för riksdagen att agera för att det ska utarbetas en nationell gasstrategi i linje med vad som föreslås i motion 2019/20:389 (SD) innan regeringen har tagit ställning till Biogasmarknadsutredningens förslag. Av samma skäl anser utskottet att riksdagen bör avslå förslaget i den sistnämnda motionen om att det bör tillsättas en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång.

När det gäller frågor om vätgas noterar utskottet att Sverige har undertecknat en vätgasdeklaration där man har slutit upp bakom inriktningen att EU:s medlemsstater ska forska kring, och utveckla, vätgas som energikälla och fordonbränsle. Därutöver bedrivs mycket intressant vätgasrelaterad verksamhet inom ramen för det s.k. Hybritprojektet som syftar till att kunna producera stål utan utsläpp av koldioxid. Projekt med koppling till vätgas finns också inom ramen för Klimatklivet. Sammantaget ser utskottet i nuläget inget behov av en särskild vätgasstrategi. Förslaget i motion 2019/20:389 (SD) med den inriktningen avstyrks därför. Även motion 2019/20:1307 (M) avstyrks med hänvisning till att utskottet inte anser att det är riksdagens uppgift att peka ut en viss region som särskilt lämpad för vätgasproduktion eller att förordna att ett särskilt bränsle (i det här fallet vätgas) ska användas inom en viss del av järnvägssystemet.

I fråga om yrkandet i motion 2019/20:389 (SD) om att bygga ut stamgasnätet är utskottets uppfattning – i likhet med vad det har anfört vid flera tidigare tillfällen – att detta är en fråga för nätägaren Swedegas att avgöra på basis av affärsmässiga överväganden. Utskottet noterar dock att Swedegas har aviserat avsikten att under 2020 se över frågan om eventuella utbyggnader av transmissionsnätet för gas. Även möjliga regionala gasnätutbyggnadsprojekt kommer att inventeras under året. Utskottet noterar också att energigasbranschens färdplan för fossilfrihet, som har tagits fram inom ramen för det statliga initiativet Fossilfritt Sverige, anger att den ska bygga ut den infrastruktur som krävs och använda den för att leverera en växande andel förnybar gas. Med hänvisning till det anförda finner utskottet det inte motiverat att tillstyrka det ovan omnämnda yrkandet i motion 2019/20:389 (SD) och det avstyrks följaktligen.

Värmefrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag i motioner som gäller olika värmefrågor. Utskottet avstyrker motionerna bl.a. med hänvisning till att regeringen anser att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen och till att det är viktigt att möjligheterna till högeffektiv elproduktion utnyttjas i den bränslebaserade fjärrvärmeproduktionen. Förslag om satsningar på geotermisk värme avslås av riksdagen med hänvisning till att medel nyligen har avsatts för ett demonstrationsprojekt inom djupgeotermi

Jämför reservation 22 (M, SD, KD) och 23 (KD).

Motionerna

I motion 2019/20:1145 av Lars Beckman (M) anför motionären att dagens lagstiftning kritiserar av industrin för att den i praktiken ger fjärrvärmeföretagen veto mot extern värme. Ett sätt att lösa detta är enligt motionären att genomföra det färdiga lagförslag som presenterades i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) som innebär att fjärrvärmenäten öppnades för alla aktörer. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas därför i yrkande 2.

I motion 2019/20:1575 av Jan R Andersson (M) anföras att uran används som ett värmeproducerande bränsle i driften av kondenskraftverk, vilket gör att två tredjedelar av energin kyls bort. Större delen av energin i uranet blir till spillvärme som försvinner ut i havet. Möjligheten att tillvarata spillvärmen från kylvattnet i kärnkraftverk är i dag förbjuden i lag enligt motionären. Han anser att förbudet mot att nyttja spillvärmen från kärnkraftverk bör hävas och att en alternativ användning av spillvärmen bör beaktas och begär därför ett tillkännagivande om kärnkraftens spillvärme i fjärrvärmeproduktionen.

Kraftvärme är en teknik för att producera både el och fjärrvärme. I kommittémotion 2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) framhålls det att kraftvärmeproduktionen går att planera och är en del av baskraften och ett viktigt komplement till väderberoende kraftslag. Motionärerna anser att kraftvärmen har potential att utvecklas ytterligare och instämmer därför med det som också sägs i energiöverenskommelsen om att sektorn behöver konkurrenskraftiga villkor. I yrkande 14 begär motionärerna ett tillkännagivande om att det ska tas fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmen.

Vidare anför motionärerna att geotermisk energi passar utmärkt till storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem och kan användas för både uppvärmning och elproduktion. Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedömer att geoenergin kan utgöra en viktig del i ett ökat användande av förnybara energislag. En fortsatt utbyggnad måste enligt motionärerna genomföras på ett

hållbart sätt, framför allt när det gäller samspelet med andra samhällsintressen som t.ex. undermarkbyggnationer och grundvattenanvändning. Motionärerna begär sammanfattningsvis i yrkande 15 ett tillkännagivande om geotermisk energi.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Flera av de nu aktuella yrkandena på värmemetat behandlades även våren 2019 och några även vid flera tillfällen dessförinnan. Det gäller exempelvis förslaget i motion 2019/20:1145 (M) om att regeringen bör överväga att genomföra förslagen i den s.k. TPA-utredningens slutbetänkande om fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44). Utskottet framhöll våren 2019 att det inte har ändrat uppfattning sedan det behandlade ett så gott som identiskt förslag av samma motionär 2017 och 2018. Vid båda tillfällena avstyrktes motionen. Noterbart är att utskottet redan våren 2018 (bet. 2017/18:NU22) konstaterade att det krävs ett betydligt mer aktuellt underlag än det då närmare åtta år gamla utredningsbetänkandet för att kravet på en nöjaktig beredning av ett lagstiftningsförslag ska kunna anses vara uppnått.

Utskottet har även vid åtskilliga tillfällen avstyrkt förslaget i motion 2019/20:1575 (M) om att använda restvärme från kärnkraftverkens kylvatten. Utskottet har utförligt redogjort för att tekniska och ekonomiska realiteter begränsar möjligheterna att ta vara på denna restvärme på det sätt som föreslås i motionen (se bl.a. bet. 2014/15:NU9 s. 42–43) och även påpekat att motionen till viss del baseras på en missuppfattning om det rådande rättsläget.

Fjärrvärme

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) slog regeringen fast att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar. Vidare betonades vikten av att möjligheterna till högeffektiv elproduktion utnyttjas i bränslebaserad fjärrvärmeproduktion. I framtiden kan även nya tekniker och tillämpningar, såsom ökat utnyttjande av spillvärme och geotermisk djupvärme, vara en del av en hållbar fjärrvärmesektor.

Regeringen redovisade uppfattningen att det är viktigt med en gynnsam utveckling där kraftvärmesektorn bidrar med systemvinster för övriga energisystem och till målen om 100 procent förnybar el och nettonollutsläpp av växthusgaser. Det förutsätter dels att potentialen för elproduktion i fjärrvärmenäten utnyttjas, dels att både kraft- och värmeproduktionen är konkurrenskraftiga och baseras på förnybara bränslen.

Energimarknadsinspektionen ska enligt myndighetens instruktion (SFS 2007:1118) följa och analysera utvecklingen på bl.a. fjärrvärmemarknaderna och lämna förslag till ändringar i regelverk eller till andra åtgärder för att främja marknadernas funktion.

Rapportering om potentialen för fjärrvärme, kraftvärme och fjärrkyla

I regleringsbrevet för 2020 har Energimyndigheten fått i uppdrag att – i enlighet med EU:s energieffektiviseringsdirektiv – uppdatera Sveriges heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla. Bedömningen ska redovisas till Regeringskansliet senast den 30 november 2020.

Det kan även nämnas att Energimarknadsinspektionen i sin verksamhetsplan för 2020 anger att den bland särskilt utvalda tillsyns- och prövningsaktiviteter för 2020 kommer att prioritera att genomföra en studie av prisbildningen och prisutvecklingen på den svenska fjärrvärmemarknaden.

Geoenergi

Geoenergi är samlingsnamnet för teknik där värme och kyla från markens översta 400 meter tas till vara. Det finns ett flertal sådana tekniker, och i Sverige finns det ca 450 000 geoenergianläggningar av olika slag. Majoriteten är bergvärmepumpar för villor.

Geotermi är en annan teknik där värme från radioaktivt sönderfall i jordskorpan och värmeledning från jordens inre tas till vara på stort djup (över 800 meter).

Forskning och utveckling – fjärrvärme och diffusa energikällor

Energimyndigheten har beviljat Svenskt Geoenergicentrum och SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut 400 000 kronor för att utveckla en strategisk innovationsagenda för geoenergi. Arbetet syftar till att ta fram mål för geoenergins utveckling, inklusive att identifiera forsknings- och utvecklingsbehov för att nå målen. Arbetet avslutades i december 2016 och avrapporterades i rapporten *Energin under mark ska upp till ytan – Strategisk innovationsagenda för geoenergi*.

Det tvärvetenskapliga forskningsprogrammet *Fjärrsyn* var ett av världens största forskningsprogram för fjärrvärme och fjärrkyla. Det finansierades av fjärrvärmebranschen och Energimyndigheten. Efter tio års forskning, indelad i tre etapper, avslutades programmet vid halvårsskiftet 2017. Inom ramen för programmet studerade man bl.a. möjligheterna att använda mer diffusa energikällor för fjärrvärmeändamål.

I februari 2020 beslutade Energimyndigheten att ge 12,8 miljoner kronor i stöd till ett demonstrationsprojekt inom djupgeotermi. Projektet, som är det första i sitt slag i Sverige, kommer att provborra upp till sju kilometer djupt för att kunna utvinna geotermisk energi. Demonstrationsprojektet är ett samarbete mellan näringslivsaktörerna Eon och St1 och Länsstyrelsen Skåne och Malmö stad samt forskare från Uppsala universitet och SGU.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet redovisar sitt ställningstagande under följande rubriker:

- Kraftvärme, fjärrvärme och restvärme
- Geoenergi.

Kraftvärme, fjärrvärme och restvärme

Hållbar fjärr- och kraftvärmeproduktion är viktiga delar i den nu gällande energipolitiken. Utskottet anser i likhet med regeringen att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar. Därutöver är det viktigt att möjligheterna till högeffektiv elproduktion utnyttjas i bränslebaserad fjärrvärmeproduktion. I framtiden kan även nya tekniker och tillämpningar, såsom ökat utnyttjande av spillvärme, vara en del av en hållbar fjärrvärmesektor.

Det bör i sammanhanget även noteras att Energimyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att – i enlighet med EU:s energieffektiviseringsdirektiv – uppdatera Sveriges heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla. Bedömningen ska redovisas till Regeringskansliet senast i november 2020. Med det anförda avstyrker utskottet förslaget i motion 2019/20:3333 (KD) om att det bör tas fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärme.

När det avslutningsvis gäller motionerna 2019/20:1145 (M) och 2019/20:1575 (M) tvingas utskottet återigen konstatera att de antingen innehåller förslag som vilar på ett underlag som är mer än tio år gammalt eller baseras på missuppfattningar om de tekniska förutsättningarna och det rådande rättsläget. Utskottet har dessutom avstyrkt de två yrkandena i den aktuella utformningen vid flera tidigare tillfällen. Så länge de två motionerna fortsätter att utformas på exakt samma sätt som tidigare bedömer utskottet att sannolikheten för att de ska möta ett annat öde under riksdagens beredning ligger mycket nära noll. Motionerna avstyrks sålunda på nytt i de delar som är aktuella i detta avsnitt.

Geoenergi

Tusentals småhus värms upp med värmepumpar som utnyttjar den värme som finns lagrad förhållandevis ytligt i berggrunden. Geoenergi är således inte någon ovanlig förekomst i Sverige. I framtiden kan även nya tekniska tillämpningar väntas förbättra möjligheterna att utvinna geotermisk djupvärme. Energimyndigheten har nyligen avsatt medel för ett demonstrationsprojekt inom djupgeotermi. Det som därmed har redovisats om geotermisk värme anser utskottet bör kunna tillgodose det som efterfrågas i motion 2019/20:3333 (KD) om satsningar på geotermisk värme. Något riksdagsuttalande om detta anser utskottet därmed inte är påkallat och motionen avstyrks därför i den aktuella delen.

Energiforskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag i motioner som gäller energiforskning. Utskottet hänvisar till energiforskningens övergripande inriktning som beslutades av riksdagen 2017 och till att en proposition om forskning och innovation på energiområdet är att vänta mot slutet av innevarande år. När det gäller kärnenergiforskning avslår riksdagen ett antal förslag med hänvisning till att regeringen allt jämt arbetar med att omhänderta ett tillkännagivande från riksdagen om kärnenergiforskning från 2019.

Jämför reservation 24 (SD) och det särskilda yttrandet (M, SD, KD, L).

Motionerna

I Moderaternas partimotion 2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. framhålls det att en stark forskningskompetens inom kärnkraftsområdet är viktig både för att bygga ny kärnkraft, för att hantera befintliga reaktorer, för att förlänga livstiden hos befintliga reaktorer och för att avveckla dem på ett ansvarsfullt sätt. Av de 1,5 miljarder kronor som Energimyndigheten årligen avsätter till forskning går inget till kärnkraft. Motionärerna anser att anslagen till kärnkraftsforskning bör öka även inom EU:s budget genom att mer medel avsätts till Euratoms forsknings- och utbildningsprogram. I yrkande 17 begär motionärerna ett tillkännagivande om att energiforskningsresurser ska gå till alla fossilfria energikällor.

Även i kommittémotion 2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 33 efterfrågas satsningar på forskning om kärnkraft. Det är viktigt för att Sverige ska ha möjlighet att både livstidsförlänga befintliga reaktorer, bygga nya och satsa på fjärde generationens kärnkraft. Av de medel som Energi-myndigheten årligen avsätter till forskning går i dag inget till kärnkraft. Det behöver förändras. Motionärerna vill även stärka EU:s kärnkraftsbudget.

Sverige är på många områden i framkant när det gäller miljö- och energiteknik, sägs det i kommittémotion 2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M) och motionärerna understryker att de insatser som görs för forskning inom ny teknik och förnybar energi är viktiga för vårt framtida energisystem. Motionärerna framhåller att oberoende av vilken uppfattning man har om kärnkraftens framtid är det ett faktum att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar under en lång tid framöver. Sverige måste behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera de befintliga reaktorerna, ha möjlighet att bygga nya samt avveckla de äldre reaktorerna på ett säkert och ansvarsfullt sätt. I yrkande 9 framför motionärerna uppfattningen att Energi-myndigheten ska satsa på energiforskning inom alla relevanta kraftslag, inklusive kärnkraft.

De globala försöken att åstadkomma utsläppsminskningar har misslyckats, anfördes det i kommittémotion 2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD). För att lyckas måste Sverige och andra nationer konkurrera ut de fossila bränslena genom innovationer, framför allt inom områdena energiframställning och energiteknik som sedan kan exporteras. Fokus ska därmed ligga på energiforskning, teknisk utveckling och genomförande av befintliga landvinningar, vilket staten aktivt bör understödja. I yrkande 25 begär motionärerna ett tillkännagivande om att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden.

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i den svenska ekonomin och avgörande för välfärden i Sverige, framhålls det i kommittémotion 2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD). Motionärerna anser att kärnkraften ska utvecklas, inte avvecklas och framhåller i yrkande 11 att det är väsentligt att det inom ramen för de budgetmedel som satsas på energiforskning också avsätts medel till kärnteknisk forskning. Goda villkor för kärnteknisk forskning är, enligt motionärerna, centralt för att skapa förutsättningar för kunskap och kompetensförsörjning som bl.a. behövs vid livstidsförlängningar av reaktorer.

I Liberalernas partimotion 2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. redovisas uppfattningen att den befintliga kärnkraften måste värnas och att alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförändringar bör göras. Motionärerna välkomnar all form av fossilfri elproduktion och framhåller att det pågår en snabb teknisk utveckling på energiområdet. I yrkande 26 begärs ett tillkännagivande om forskning och utveckling i fråga om fossilfri elproduktion.

Vissa kompletterande uppgifter

Energiforskningens övergripande inriktning

Våren 2017 beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag att godkänna regeringens förslag till övergripande mål för forskning och innovation på energiområdet (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är enligt beslutet att bidra till uppfyllandet av uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål. Fokus på insatserna inom energiforskningen ska vara områden som har förutsättningar för tillväxt och för export. I propositionen angav regeringen även riktlinjer för de fortsatta insatserna för forskning och innovation på energiområdet under perioden 2017–2020 och hur dessa ska kunna bidra till att nå energi- och klimatmålen.

När utskottet senast behandlade motioner på temat energiforskning (våren 2019) anförde det att forskning om och utveckling av teknik är viktiga medel för att finna lösningar på många av de utmaningar som finns på det energipolitiska området (bet. 2018/19:NU14). Vidare redovisade utskottet uppfattningen att fokus även fortsättningsvis ska ligga på forskning om och utveckling av

förnybar energiproduktion. Utskottet noterade att det finns flera forskningsprogram inom förnybar energi på Energimyndigheten, bl.a. för bioenergi, solek och vattenkraft, och påminde om att fokus på insatserna inom energiforskningen ska vara på områden som har förutsättningar för tillväxt och för export och att Energimyndighetens insatser på forskningsområdet bl.a. inkluderar demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet.

Utskottet om kärnenergiforskning

När utskottet behandlade den ovanomnämnda propositionen om energiforskning våren 2017 tog det även ställning till ett antal motionsyrkanden om kärnenergiforskning. Utskottet anförde då bl.a. att fokus även fortsättningsvis ska ligga på forskning om och utveckling av förnybar energiproduktion men att det är Energimyndigheten som gör de prioriteringar som behövs vid fördelningen av energiforskningsanslaget inom ramen för de övergripande principer som har slagits fast av riksdagen. Utskottet framhöll att det inte hade några invändningar mot att medel från andra finansieringskällor används för forskning och utveckling på kärnenergiområdet men att det är upp till dessa finansierare att göra nödvändiga prioriteringar inom de ramar som har dragits upp av statsmakterna. En liknande uppfattning upprepades sedan av utskottet när motioner med kärnforskningsanknytning behandlades våren 2018 (bet. 2017/18:NU22).

Hösten 2018 behandlade riksdagen övergångsregeringens budgetproposition för 2019 och däribland anslagen inom ramen för utgiftsområde 21 Energi (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:NU3). Utskottet anförde då bl.a. följande:

För att fortsätta att värna svenska jobb och konkurrenskraftiga elpriser är det därför viktigt att något energislag inte straffas ut under överskådlig tid. Därtill kommer forskning och ny teknik inom olika energiområden att vara centralt för att Sverige också framgent ska ha ett stabilt el- och energisystem. Det är därför av stor betydelse att forskning på energiområdet inkluderar samtliga relevanta kraftslag, inklusive kärnkraft, liksom andra tekniker inom områden som lagring, överföring, elektrifiering och digitalisering.

Våren 2019 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om kärnenergiforskning sedan en reservation (M, SD, KD, L) vunnit omröstningen i kammaren (bet. 2018/19:NU14, rskr. 2018/19:253). I reservationen som hade nummer 16 anfördes följande:

Oberoende av vilken uppfattning man har om kärnkraftens framtid är det ett faktum att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar under en lång tid framöver. I en tid då såväl elpriser som industrin påverkas i hög utsträckning av världens energiproduktion anser vi att Sverige bör satsa mer långsiktigt på forskning och utveckling kring kärnkraft i likhet med vad som anförs i motionerna 2018/19:169 (SD) och 2018/19:851 (M).

Kärnkraftsbolagen tar i dag genom sin egen fond ansvar för kärnbränslehanteringen och avvecklandet av uttjänta reaktorer. Vi ser dock en potentiell utmaning inom forskning och kompetensförsörjning där vi menar att det borde finnas möjlighet för Energimyndigheten att även stödja projekt som säkrar att kärnkraftshanteringen är av högsta klass. Det är viktigt

att Sverige kan behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera befintliga reaktorer och ha möjlighet att bygga nya men också avveckla äldre reaktorer på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Vi förordar därför att riksdagen tillkännager för regeringen att satsningar på forskning bör ske inom alla relevanta energislag inklusive kärnkraft, i likhet med vad som anförs i motionerna 2018/19:2764 (KD) och 2018/19:2784 (M).

Utbildningsutskottet om viss infrastruktur för kärnenergiforskning

Motionsyrkanden om statligt stöd till viss kärnenergirelaterad forskningsinfrastruktur – däribland om stöd till en forsknings- och skolreaktor eller till en test- och demoanläggning för utveckling av fjärde generationens kärnkraft – har behandlats återkommande av riksdagen under de senaste åren. Dessa yrkanden har då beretts av utbildningsutskottet som ansvarar för allmänna forskningsfrågor. När utbildningsutskottet senast tog ställning till förslag på detta tema redovisades bl.a. följande (bet. 2018/19:UbU14):

Sverige har genom åren haft ett antal forskningsreaktorer, men sedan 2005 är samtliga tagna ur drift. Chalmers tekniska högskola, Kungliga Tekniska högskolan och Uppsala universitet lämnade i juni 2012 in en skrivelse till Utbildningsdepartementet om förutsättningarna för att uppföra en forskningsanläggning för forskning inom fjärde generationens kärnkraftsteknik (Gen IV). Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) överlämnade skrivelsen till Vetenskapsrådet och Kungliga Vetenskapsakademien (KVA) i april 2014 med en begäran om synpunkter på och bedömning av vetenskaplig kvalitet och förutsättningar för förslaget. Vetenskapsrådet lämnade i september 2014 ett yttrande och anförde i detta bl.a. att förslaget i dagsläget var prematurt, i synnerhet med tanke på den stora investeringskostnaden. KVA anförde i sitt yttrande bl.a. att Sverige behöver kärnteknisk forskning men att den bör bedrivas inom ramen för europeiska samarbeten och inte genom att man uppför en experimentreaktor i Sverige.

Enligt uppgift från Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) är ärendet med anledning av lärosättsrektorernas skrivelse om att uppföra en forskningsanläggning för forskning inom fjärde generationens kärnkraftsteknik (Electra-FCC) avskrivet.

Utbildningsutskottet såg inte någon anledning att ställa sig bakom motionsyrkandena om att utreda eller på andra sätt verka för att bygga en forskningsreaktor i Sverige eller att verka för att Sverige ska bidra till internationell forskning inom området.

Motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20 med liknande innehåll kommer att behandlas av utbildningsutskottet senare under våren 2020.

Regeringen om energiforskningen

I budgetpropositionen för 2020 konstaterade regeringen att insatserna för forskning och innovation på energiområdet förutom att bidra till att uppfylla de uppställda energi- och klimatmålen och de energirelaterade miljöpolitiska målen även ska fokusera på områden som har förutsättningar för tillväxt och export. Detta utgör inriktningen för energiforskningspolitiken fram till 2020.

Vidare sa sig regeringen notera riksdagens ovan omnämnda tillkännagivande om forskning om kärnkraft (bet. 2018/19:NU14).

I regeringens skrivelse 2019/20:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2019, som överlämnades till riksdagen den 10 mars 2020, anger regeringen att den i Energimyndighetens regleringsbrev för 2020 i villkoren för anslaget 1:4 Energiforskning, anslagsposten 11 Forskning, utveckling och innovation har förtydligat att Energimyndigheten har ansvar för strategiarbetet och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen. Vidare framgår det av skrivelsen att regeringen överväger att vid behov ta upp frågan i den proposition om forskning och innovation på energiområdet som är planerad att fattas beslut om under det sista kvartalet 2020. Regeringen anger också att ärendet bereds vidare och att punkten inte är slutbehandlad.

Energimyndigheten om den framtida energiforskningen

I november 2019 överlämnade Energimyndigheten ett underlag till den kommande energiforskningspropositionen. Myndigheten konstaterar att alla delar av samhället kommer att beröras av den energiomställning som behövs för att möta klimatutmaningen. Ny kunskap, ny kompetens och nya lösningar behövs på många områden, och lösningarna måste slå igenom snabbare än i dag. Energimyndigheten konstaterar att forskning och innovation är helt avgörande för att accelerera inte bara energiomställningen utan hela den samhällsomställning som behövs för att nå regeringens mål.

Energimyndigheten föreslår därför en kraftfull satsning på forskning och innovation med en ökning av anslaget för energiforskning från 1,57 miljarder kronor per år 2020 till 2,17 miljarder kronor per år 2024.

Satsningar på forskning och innovation behövs inom framför allt sex samhällsområden, där omställningen måste gå snabbare. Det handlar om förnybar el, bioenergi, industri, transport, bebyggelse samt energisystemet i samhället. Myndigheten anger att den har ett helhetsansvar för energiomställningen i Sverige och därför använder en bred palett av verktyg. Det innebär att stöd till forskning och innovation kombineras med insatser för affärsutveckling och internationell lansering.

För att få ut innovationer snabbare i samhället vill Energimyndigheten öka stödet till pilot- och systemdemonstration av lösningar, främja innovationsprocessen från forskning till marknad samt hjälpa företag att nå investerare och en global marknad. Svenska innovationer kan bidra till global nytta, och Sverige kan inspirera världen till hållbar utveckling genom att vara en föregångare i energiomställningen.

Energimyndigheten har med utgångspunkt från energiöverenskommelsen identifierat sex övergripande forsknings- och innovationsområden, däribland Ett förnybart elsystem för en hållbar klimatomställning.

Utskottets ställningstagande

Energiforskningens nuvarande inriktning lades fast av riksdagen våren 2017 (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är enligt beslutet att bidra till uppfyllandet av uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål. Fokus för insatserna inom energiforskningen ska vara områden som har förutsättningar för tillväxt och för export.

I flera av de här aktuella motionerna efterfrågas åtgärder från regeringens sida med inriktning på att öppna för mer forskning på kärnenergiområdet. Utskottet konstaterar att riksdagen våren 2019 riktade ett tillkännagivande till regeringen med den innebörden. Regeringen har därefter i en skrivelse till riksdagen redovisat vilka åtgärder den har vidtagit med anledning av tillkännagivandet. Av skrivelsen framgår det att regeringen i Energimyndighetens regleringsbrev för 2020 har förtydligat villkoren för anslaget 1:4 Energiforskning, anslagsposten 11 Forskning, utveckling och innovation med innebörden att Energimyndigheten har ansvar för strategiarbetet och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen. Vidare överväger regeringen att vid behov ta upp frågan i den proposition om forskning och innovation på energiområdet som är planerad att fattas beslut om under det sista kvartalet 2020. Regeringen anger vidare att ärendet ännu inte är slutbehandlat.

Med hänvisning till att regeringen redan bedriver ett arbete med att omhänderta ett tillkännagivande med likartad inriktning som efterfrågas i flera av de här aktuella motionerna, anser utskottet att dessa motioner bör avslås av riksdagen i de berörda delarna.

Utskottet är inte heller berett att tillstyrka det allmänt hållna yrkande om energiforskningens inriktning som finns i motion 2019/20:595 (SD). Här är utskottets uppfattning att det som efterfrågas i motionen i huvudsak redan rymms inom ramen för energiforskningens nuvarande inriktning.

Vissa övriga energipolitiska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår vissa övriga energipolitiska motionsförslag. Dessa gäller etablering av en energitestregion i Norrbotten, torv och Affärsverket svenska kraftnäts personalförsörjning.

Jämför reservation 25 (SD).

Motionerna

Affärsverket Svenska kraftnät har ansvar för stamnätet och därmed en nyckelroll när det gäller överföringskapaciteten mellan landets norra och södra delar. Detta konstaterande återfinns i motion 2019/20:2140 av Teres Lindberg och

Kadir Kasirga (båda S). Motionärerna understryker också att stamnätet står inför omfattande investeringar som kräver kunnig personal. För att kunna garantera en välfungerande elförsörjning även vid händelse av kris anser motionärerna att Svenska kraftnät bör se över möjligheten att skaffa egen personal eller se till att kompetensen finns i landet för underhåll och tillsyn av samt investeringar i affärsverkets anläggningar.

Med teknisk kompetens, forskning, företag och stora outnyttjade alternativa energitillgångar har Norrbotten unika förutsättningar att vara en testregion där omställningen sätts i fokus. Denna uppfattning framförs i motion 2019/20:2614 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S), och motionärerna ger flera exempel på regionens fördelar i detta avseende. Det handlar bl.a. om att testverksamheten i Norrbotten redan i dag är omfattande inom flera områden och att det redan finns en väletablerad och väl fungerande samverkan mellan industri, universitet och samhälle i länet. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga möjligheten att göra Norrbotten till en testregion för energiomställningen.

I kommittémotion 2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att torven är ett inhemskt långsamt förnybart bränsle eftersom den nybildas kontinuerligt. Torven klassas i dag som förnybar i Sverige vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter eftersom EU klassar torven som fossil energi. Motionärerna anser i yrkande 27 att torven ska klassas som förnybar under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar och vill att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybar i EU. Vidare framhåller motionärerna att torvland i en eller annan form anses utgöra 25 procent av Sveriges landyta men att utvinningen av torv i dag bedrivs på mindre än 1 procent av denna yta. Om det går att reducera importen av fossila bränslen genom torveldning vore det eftersträvarsvärt enligt motionärerna. Torven kan också skapa arbetstillfällen på de platser där torvbrytning är möjlig och skulle kunna utgöra en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden. Motionärerna vill därför i yrkande 28 att förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark utreds.

Vissa kompletterande uppgifter

Testregion i Norrbotten

Bil- och komponenttestnäringen är en av de identifierade starka näringarna i Norrbottens regionala utvecklings- och innovationsstrategier. Med anledning av den utveckling som näringen har haft och den position som testnäringen fått i regionala strategier och för regionala investeringar har en utvärdering av regionens testnäring tagits fram inom projektet Regional förnyelse. Projektet drivs gemensamt av Länsstyrelsen i Norrbotten, Region Norrbotten och Luleå tekniska universitet.

I en av rapporterna (Befintliga och potentiella utvecklingsmöjligheter – Testnäring Norrbotten) från juni 2018 har möjligheterna att expandera testverksamheten till andra branscher undersökts. Energisektorn omnämns som ett område med potential för vidare utveckling i regionen.

Det kan avslutningsvis även nämnas att Energimyndigheten har i uppdrag av regeringen att slutredovisa och analysera genomförda insatser inom regional tillväxt inom ramen för sin långsiktiga strategi för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet och EU:s sammanhållningspolitik för perioden 2014–2020 (dnr N2014/02501/RT). Insatserna ska redovisas till Regeringskansliet senast den 21 februari 2021.

Torv och klimat

I skrivelsen Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan från juni 2016 har Naturvårdsverket analyserat torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan. Skrivelsen var en avrapportering av ett uppdrag från regeringen att analysera och redovisa den svenska torvutvinningens klimat- och miljöpåverkan, särskilt när det gäller miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker, samt föreslå hur torvutvinningens negativa inverkan på måluppfyllelsen kan minska.

Svenska kraftnäts personalförsörjning

Svenska kraftnät är en beställarorganisation, och underhållet utförs av kontrakterade entreprenörer. Vid upphandling av underhållsentreprenörer ställs bl.a. krav om inställetid. Enligt uppgift från affärsverket har Svenska kraftnät i dagsläget endast svenska underhållsentreprenörer. Däremot förekommer viss utländsk arbetskraft på underentreprenörsnivå. För investeringsprojekten är leverantörsbasen europeisk och till större delen från EU, bl.a. som en följd av att många av affärsverkets kritiska komponenter tillverkas inom EU.

Det kan även nämnas att Svenska kraftnät utbildar tekniker som i vanliga fall arbetar inom distributionsnätsverksamhet till att ingå i en särskild insatsstyrka för att förstärka förmågan att hantera en större störning på transmissions- eller regionnät. Detta bygger på en insikt om att den ordinarie tekniska personalen inte kommer att räcka till vid en sådan händelse.

Vidare kan det nämnas att Svenska kraftnät i regleringsbrevet för 2020 har fått i uppdrag av regeringen att arbeta med krisberedskap och civilt försvar. Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska redovisas senast den 22 februari 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på de regionala initiativ som tas för att utveckla testnäringen i Norrbotten i allmänhet och även på de delar som är inriktade på att utveckla den potential som finns för testverksamhet inom energisektorn. Med hänsyn till att testverksamheten är mångfasetterad och förekommer inom flera

olika sektorer anser utskottet att det vore mindre klokt att lyfta fram just energisektorn som den som bör ligga till grund för etablering av en testregion i Norrbotten. Den berörda regionens prioriteringar bör dessutom väga tungt i sammanhanget. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2019/20:2614 (S).

De förslag om torv som finns i motion 2019/20:389 (SD) har avstyrkts av utskottet vid åtskilliga tidigare tillfällen. Utskottet ser inte svensk torv som ett hållbart förstahandsalternativ för att ersätta importerade fossila bränslen. Användningen av fossila bränslen inom värmesektorn är begränsad, och torv är en marginell företeelse inom ramen för elcertifikatssystemet. Torv är inte heller en råvara som lämpar sig särskilt väl för produktion av drivmedel. Liksom tidigare anser utskottet således att riksdagen bör avslå förslagen i motionen som gäller torv.

När det avslutningsvis gäller Affärsverket svenska kraftnäts personalförsörjning som berörs i motion 2019/20:2140 (S) hänvisar utskottet till det uppdrag som affärsverket för närvarande har och som innebär att Svenska kraftnät ska arbeta med krisberedskap och civilt försvar. Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska redovisas senast i februari 2021. Utskottet förutsätter att affärsverket inom ramen för det uppdraget även analyserar hur man ska hantera sin personalförsörjning under en krissituation. Möjligen kan de känningar som den pågående coronakrisen innebär för en så samhällsviktig verksamhet som den Svenska kraftnät ansvarar för utmynna i värdefulla lärdomar om hur man bör hantera personalförsörjningen inför framtida krishantering. Om slutsatsen då blir att en större andel av underhålls- och driftspersonalen bör vara bosatt i Sverige återstår att se. Med det anförda avstyrks motion 2019/20:2140 (S).

Reservationer

1. Mål om en fossilfri elproduktion, punkt 1 (M, SD, KD, L)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Fredrik Malm (L) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 35 i denna del,

2019/20:2670 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 2,

2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 15 och 16 samt

avslår motionerna

2019/20:1802 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1 och

2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 1.

Ställningstagande

Energipolitiken har en nyckelroll när det gäller att möta det alltmer påtagliga hotet mot klimatet. Mot den bakgrunden är det centralt att energipolitiken får en sådan inriktning att den på allvar kan bidra till att minska utsläppen av växthusgaser. Det finns i detta läge inte utrymme för att vidhålla ett begränsat synsätt som riskerar att försvåra ett angeläget klimatarbete. Sverige har redan en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser och detta förhållande bör i möjligaste mål vidmakthållas. Eftersom alla länder måste bidra i klimatarbetet är det viktigt att Sverige inte bara satsar på förnybar energiproduktion utan även bejaktar möjligheterna att även fortsättningsvis kunna producera fossilfri kärnenergi.

Med hänvisning till detta anser vi att det är nödvändigt att ompröva målet om att den svenska elproduktionen ska vara helt förnybar till 2040. I likhet med vad som föreslås i flera motioner i detta avsnitt förordar vi i stället ett mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem. Detta skulle bli en viktig signal till marknaden om att det finns politiskt stöd för kärnkraft även efter 2040. Ett reviderat mål gör också att den redan nu nästan helt fossilfria elproduktionen inte ställs mot den förnybara produktionen. Sammantaget anser vi att detta bör tydliggöras för regeringen genom ett tillkännagivande från riksdagen.

Det anförda innebär att vi tillstyrker motionerna 2019/20:389 (SD), 2019/20:2670 (M), 2019/20:2363 (M), 2019/20:2831 (M) och 2019/20:3351 (L) i de berörda delarna. Motion 2019/20:2659 (M) tillstyrks i den del av yrkande 35 som gäller ett mål för fossilfri energi. Motionerna 2019/20:1802 (M) och 2019/20:2363 (M) avstyrks i de berörda delarna.

2. En ny energikommission, punkt 2 (M, SD, KD, L)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Fredrik Malm (L) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 35, 2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 och 2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 17.

Ställningstagande

Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på en trygg elförsörjning. Den svenska energipolitiken ska värna klimatet, säkra el till konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när den behövs. Tillgång till el till konkurrenskraftiga priser är avgörande för den svenska industrin. En framgångsrik energipolitik måste kombinera en politik för lägre utsläpp av växthusgaser med reformer som möjliggör tillväxt och teknologisk utveckling.

Energipolitikens centrala betydelse för både klimatet och välfärdsutvecklingen gör att alla riksdagens partier behöver ta ett gemensamt ansvar för att formulera nya energipolitiska lösningar. Vi instämmer i det som sägs i motionerna 2019/20:389 (SD), 2019/20:2670 (M) och 2019/20:3351 (L) och anser att det bör tillsättas en ny energikommission. Denna bör vara parlamentariskt sammansatt och ha som uppgift att tillsammans med relevant expertis utarbeta ett underlag för en ny bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken. Inriktningen bör vara att den långsiktiga energiförsörjningen ska upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och driftssäkerhet, samtidigt som beroendet av fossila kraftkällor minimeras. En konkurrenskraftig, klimatsmart och stabil energiproduktion måste värnas. Därmed tillstyrks de ovan omnämnda motionerna i de berörda delarna.

3. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (M)

av Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M) och Cecilie Tenfjord Toftby (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 35 i denna del och 39 samt

avslår motionerna

2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),

2019/20:1890 av Lars Beckman (M),

2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S),

2019/20:2711 av Lars Püss m.fl. (M),

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 3, 6 och 12,

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 9, 28, 32, 35 och 37 i denna del,

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 21 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 21.

Ställningstagande

Energipolitiken har tydliga kopplingar till klimatpolitiken. Klimatutmaningarna är dock i allra högsta grad globala och kräver därför ett samlat och effektivt agerande på nivåer över den nationella. För Sveriges del är det inte minst på EU-nivå som det är viktigt att nå framgång med en politik som minskar hotet mot klimatet. Sverige har också en viktig roll att spela på den internationella arenan genom att föregå med gott exempel.

Förutsättningarna för produktion av olika biobränslen är god i Sverige. En övergripande utmaning när det gäller sådana bränslen är dock att en stor del av lagstiftningen bestäms på EU-nivå. Det har i de sammanhangen inte alltid varit lätt för Sverige att få gehör för rimliga villkor kring produktion och användning av fasta och flytande biobränslen. Mot den bakgrunden instämmer vi i det som sägs i motion 2019/20:2659 (M) om att det finns ett stort behov

av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara bio-bränslen samt säkerställa en bred råvarubas. Detta är nödvändigt för att branschen ska våga göra större investeringar i exempelvis anläggningar för produktion av biobränslen. Vi tillstyrker därför förslaget i motionen om att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att verka för förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå.

De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de berörda delarna.

4. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3 samt

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18 och avslår motionerna

2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),

2019/20:1890 av Lars Beckman (M),

2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S),

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 35 i denna del och 39,

2019/20:2711 av Lars Püss m.fl. (M),

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 3, 6 och 12,

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 9, 28, 32, 35 och 37 i denna del,

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 21 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 21.

Ställningstagande

Vår grundläggande inställning är att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushållen som näringslivet. Den politik vi står bakom syftar till att

göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Vi anser att en hög grad av självförsörjning ska prioriteras i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Detta förhållningssätt utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med länder i Sveriges närområde. Vi strävar därför efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar.

Den övergripande syn på energipolitiken som vi härmed har redovisat överensstämmer med den som återfinns i motion 2019/20:389 (SD) och vi tillstyrker därför förslaget i den motionen som gäller ett tillkännagivande om energipolitikens inriktning. Vi vill i sammanhanget även betona vikten av att den tunga basindustrins energibehov uppmärksammas. I likhet med vad som sägs i motionerna 2019/20:372 (SD) och 2019/20:386 (SD) finns det anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om en konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning kopplad till basindustrins behov. Motionerna tillstyrks därför i den aktuella delen. Detsamma gäller motion 2019/20:366 (SD) i den del där gruvindustrins behov lyfts fram.

Vi tillstyrker också yrkandet i motion 2019/20:389 (SD) som gäller det nu gällande målet för energieffektivisering. Vi ser självklart positivt på att energi används effektivt, men den nuvarande målsättningen leder fel. Målet utgår från mängden tillförd energi, vilket gör att målet kan nås genom att kärnkraftsreaktorer stängs eller genom att fjärrvärmekunder kopplar bort sig från fjärrvärmenätet och i stället skaffar sig en värmepump. En målsättning som kan få denna typ av oönskade konsekvenser måste enligt vår uppfattning onekligen ses över. I likhet med vad som sägs i motionen förordar vi ett mål för energieffektivisering om att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

Avslutningsvis tillstyrker vi motion 2019/20:595 (SD) i den del som gäller ett tillkännagivande om att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi. I likhet med vad som anförs i motionen anser vi det vara märkligt att kärnkraftens betydelse inte alls finns med i diskussionerna och hamnar helt vid sidan av det som betecknas förnybart trots att den är klimatneutral.

De övriga motionsyrkandena avstyrks.

5. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (C)

av Ulrika Heie (C) och Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 3, 6 och 12 samt
2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 9, 28, 32, 35 och 37 i denna del och
avslår motionerna
2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,
2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,
2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,
2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,
2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),
2019/20:1890 av Lars Beckman (M),
2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S),
2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 35 i denna del och 39,
2019/20:2711 av Lars Püss m.fl. (M),
2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 21 och
2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 21.

Ställningstagande

Klimatfrågan är vår tids största utmaning och världens utsläpp av växthusgaser måste minska. Därför krävs det politisk handlingskraft och ledarskap. Vi har konsekvent drivit en resultatnriktad politik, byggd på teknisk utveckling och innovation. Vi förordar en mångfald av lösningar och vi ser till hela Sveriges potential att agera som ett föredöme för resten av världen i detta nödvändiga omställningsarbete. Politikens roll är att ta fram smarta styrmedel som gör det enklare och mer lönsamt, för såväl företag som privatpersoner, att ställa om till ett hållbart och klimatsmart samhälle.

Vi vill i sammanhanget erinra om att vi hela tiden har stått bakom energiöverenskommelsen från 2016. Överenskommelsen resulterade bl.a. i ett långsiktigt mål om utbyggnad av förnybar el som kunde ge de långsiktiga förutsättningar som krävs för att nå ett helt förnybart energisystem. Eftersom vissa partier tyvärr har lämnat överenskommelsen finner vi det extra angeläget att stå upp för en hög ambition när det gäller förnybar energi. Därför tillstyrker vi yrkandet i motion 2019/20:3264 (C) där det begärs ett tillkännagivande om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040. Därtill instämmer vi i det som sägs i den nyssnämnda motionen om behovet av att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring. Vi ser det som angeläget att belysa att ett av de stora problemen i det svenska elsystemet inte är tillgången på energi utan att elen inte når dit där den behövs allra mest.

Väderberoende kraftproduktion innebär särskilda utmaningar för kraftsystemet. Därför är det viktigt att det skapas incitament för investeringar i och drift av sådan teknik som kan användas för att balansera sådana snabba variationer i produktion som kan uppkomma som en följd av väderväxlingar och förbrukningsvariationer. Det behövs nya affärsmodeller och användning av mer el när den är billig. Som konsument ska det vara möjligt att bidra till systemtjänster som är positiva för elnätet. Det anförda innebär att vi tillstyrker motion 2019/20:3264 (C) i den aktuella delen.

I motion 2019/20:3107 (C) lyfts flera viktiga aspekter fram som gäller energipolitikens utformning i allmänhet och även dess tydliga koppling till klimatfrågorna. Europas energimarknader integreras alltmer, vilket skapar stora möjligheter för Sverige att exportera förnybar el till gagn både för klimatet och för den svenska ekonomin. I likhet med vad som sägs i motionen anser vi att det är viktigt att EU:s energiunion genomförs fullt ut med inriktning på att EU-ländernas energisystem byggs ihop och där länder med större möjligheter till klimatsmart energiproduktion tillåts att bidra mer till unionens totala energiproduktion, för att öka andelen förnybart i EU och intensivifiera arbetet med energieffektivisering i EU. Vi instämmer i detta synsätt och tillstyrker därför den sistnämnda motionen i den delen. Vi tillstyrker också motionen när det gäller det som sägs om att EU-ländernas energimål ska vara bindande och att skarpa ekonomiska sanktioner ska riktas mot länder som inte uppfyller sina mål. En mer ambitiös klimatpolitik på EU-nivå bör även innebära att subventionerna till fossila bränslen fasas ut i hela EU. Denna uppfattning återfinns i motion 2019/20:3264 (C) och vi tillstyrker motionen i den delen.

Transportsektorn är en betydande källa till utsläpp av växthusgaser. Sverige har kommit långt när det gäller användningen av förnybar energi i transportsektorn. För att andra länder också ska kunna utnyttja biodrivmedel i större utsträckning måste produktionen dock öka. Här finns en enorm potential för de svenska gröna näringarna. Därför anser vi – i likhet med vad som sägs i motion 2019/20:3107 (C) – att det bör tillsättas en branschkommission som utreder hur förutsättningarna för inhemsk produktion av biodrivmedel kan förbättras i syfte att realisera den fulla potentialen.

Sammantaget innebär det anförda alltså att vi tillstyrker motionerna 2019/20:3107 (C) och 2019/:3264 (C) i de delar som är aktuella i detta avsnitt. De övriga motionerna som behandlas i avsnittet bör avslås av riksdagen.

6. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 21 och avslår motionerna

2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),

2019/20:1890 av Lars Beckman (M),

2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S),

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 35 i denna del och 39,

2019/20:2711 av Lars Püss m.fl. (M),

2019/20:3107 av Annie Löof m.fl. (C) yrkandena 3, 6 och 12,

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 9, 28, 32, 35 och 37 i denna del och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 21.

Ställningstagande

Jag förordar en energipolitik som leder till en trygg och säker energiförsörjning som kan fungera som en viktig motor i Sveriges ekonomi och som är avgörande för välfärden. Svenska företag och konsumenterna ska kunna lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är också av stor vikt för de svenska jobben och för den svenska konkurrenskraften. För att uppnå långsiktiga spelregler i energipolitiken bör den förnybara energiproduktionen byggas ut, fossila bränslen fasas ut och förutsättningarna bli bättre för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften.

I motion 2019/20:3333 (KD) redovisas flera viktiga aspekter som jag anser måste beaktas när energipolitiken utformas. Även om jag står bakom hela motionen vill jag i detta avsnitt särskilt lyfta fram det som sägs om energipolitikens internationella dimension. FN:s agenda för global utveckling (Agenda 2030) innefattar ett mål – det sjunde, Hållbar energi för alla – som handlar om att alla ska ha tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad. Jag anser att det finns skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande framföra till regeringen att Sverige ska arbeta aktivt för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål.

Det anförda innebär att jag tillstyrker motion 2019/20:3333 (KD) i den berörda delen. De övriga motionerna som är aktuella i avsnittet avstyrks i de berörda delarna.

7. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 3 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 21 samt avslår motionerna

2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 3,

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 18,

2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),

2019/20:1890 av Lars Beckman (M),

2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S),

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 35 i denna del och 39,

2019/20:2711 av Lars Püss m.fl. (M),

2019/20:3107 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 3, 6 och 12,

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 9, 28, 32, 35 och 37 i denna del och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Jag förordar en energipolitik som bygger på en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism, liksom på vetenskap, fakta och en grundmurad tilltro till teknikutveckling. I mitt framtidsscenario är det innovation, marknadsekonomi och frihandel, inte politiker eller förbudspolitik, som driver fram de smarta och hållbara lösningarna.

På det energipolitiska området är det viktigt att komma bort från de fossila bränslena. Världens kraftproduktion kan exempelvis inte på ett långsiktigt hållbart sätt baseras på förbränning av kol, olja och gas. Mot den bakgrunden instämmer jag i det som sägs i motion 2019/20:3351 (L) om att det centrala är att elproduktionen är fossilfri. Sverige har en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser som måste värnas. Ett alltför ensidigt fokus på förnybar elproduktion riskerar att äventyra detta förhållande.

Jag tillstyrker därför förslaget i motionen om att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen ska framföra just detta, dvs. betydelsen av en redan fossilfri och stabil elproduktion med konkurrenskraftiga priser. I linje med det nu sagda står jag också bakom det som anförs i samma motion om att förnybar energi ska vara ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte vara ett mål i sig. Förslaget i motionen om ett tillkännagivande med den innebörden tillstyrks därför. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de berörda delarna.

8. Kärnkraftens roll i det svenska energisystemet, punkt 4 (M, SD, KD, L)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Fredrik Malm (L) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:549 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,

2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 4,

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 32,

2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 3 och 5,

2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18,

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 10 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 19 och 23,

bifaller delvis motionerna

2019/20:1468 av Annicka Engblom (M),

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 8 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 18 och

avslår motionerna

2019/20:549 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3,

2019/20:1319 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2019/20:1802 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2 och

2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Sveriges klimatarbete, välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av en fungerande energipolitik. Kärnkraften svarar i dag för nästan hälften av Sveriges elproduktion och kommer under flera ytterligare decennier att vara en av

grundstenarna i den svenska energiförsörjningen. Koldioxidfri el ger dessutom Sverige stora möjligheter att kunna bidra till klimatmålen uppfyllelse och till att skapa nya jobb och exportmöjligheter. Kärnkraftens stabila produktion utgör dessutom bottenplattan för den svenska kraftproduktionen som tillsammans med vattenkraftens reglerförmåga svarar för sådana omistliga systemtjänster som i många fall möjliggör mer omfattande satsningar på väderberoende elproduktion som exempelvis sol- och vindkraft.

Därutöver anser vi att det ger större klimatnytta att värna Sveriges nästan redan helt fossilfria och stabila elsystem och på så sätt frigöra resurser som kan satsas på åtgärder inom sektorer med betydligt större klimatutsläpp, som exempelvis transportsektorn, processindustrin och jordbruket. Sammantaget innebär det anförda att vi instämmer i det som sägs i motion 2019/20:2659 (M) om att Sveriges klimatarbete, välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av en fungerande energipolitik. Kärnkraften spelar en central roll för den svenska fossilfria elförsörjningen, och till att svensk elproduktion är bland de mest klimatvänliga i världen. Den befintliga kärnkraften måste värnas och alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförlängningar av reaktorerna bör därför göras. Motionen tillstyrks i den aktuella delen. Även motion 2019/20:3351 (L) tillstyrks i den del som gäller ett tillkännagivande om att kärnkraften behövs för klimatets skull.

När det gäller frågan om livstidsförlängningar beklagar vi att Vattenfall som huvudägare och sedermera även Ringhals styrelse har beslutat att utveckla reaktorerna Ringhals 1 och 2 i förtid. Vi anser därför att det är angeläget att det görs en oberoende analys av en eventuell fortsatt drift av reaktor Ringhals 1 i likhet med vad som föreslås i motionerna 2019/20:2670 (M) och 2019/20:549 (SD). Motsvarande förslag finns i motionerna 2019/20:1468 (M) och 2019/20:3333 (KD) och vi tillstyrker dessa yrkanden i den del som gäller Ringhals 1.

Vi tror också starkt på den tekniska utveckling som pågår för att utveckla den fjärde generationens kärnkraft. Det som brukar betraktas som ett rent tankeförbud mot kärnenergiforskning och som infördes och försvarades av tidigare socialdemokratiska ledda regeringar har visserligen avskaffats, men ännu kvarlever en påtaglig ovilja från regeringens sida att låta den tekniska utvecklingen utmynna i ny modern kärnteknik som inte bara är säkrare än den befintliga utan där både kärnavfallshantering, klimathotet och urananvändningsutmaningarna kan mötas på ett effektivare sätt. Med den nya tekniken används bränslet 100 gånger mer effektivt än i dagens reaktorer och den gör det också möjligt att återanvända kärnbränsle. Det avfall som återstår blir dessutom oskadligt efter ca 1 000 år. Det anförda innebär att vi tillstyrker motion 2019/20:2831 (M) om att riksdagen genom ett tillkännagivande bör framföra till regeringen att det behövs en färdplan för fjärde generationens kärnkraft. Ett motsvarande förslag finns även i motion 2019/20:2363 (M) som därför också tillstyrks i den aktuella delen.

De övriga motionsyrkandena avstyrks.

9. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 5 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 11 samt

avslår motionerna

2019/20:1296 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M),

2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 3 och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

Kärnkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion, och en avveckling av den svenska kärnkraften skulle vara ett direkt hot mot den svenska basindustrin och den svenska ekonomin. Hushållen riskerar dessutom att drabbas av ännu högre elpriser och att tvingas förlita sig på ökad import av el som har producerats med fossila energikällor.

I likhet med vad som framförs i motion 2018/19:389 (SD) ser vi positivt på den svenska kärnkraften och dess framtid. Kärnkraften är och borde enligt vår uppfattning vara ett centralt inslag i den svenska energimixen även fortsättningsvis. Därigenom kan Sverige säkra elförsörjningen och upprätthålla den svenska basindustrins konkurrenskraft, vilket även är en förutsättning för att den svenska välfärdsmodellen ska kunna bevaras och utvecklas. Utöver detta är kärnkraften koldioxidfri och därmed ett mycket betydelsefullt medel i strävan efter att minska utsläppen av växthusgasutsläpp globalt.

Mot bakgrund av det anförda vänder vi oss mot att behålla de nuvarande principerna för planering av nya kärnkraftsreaktorer. Dessa principer reglerar bl.a. antalet kärnkraftsreaktorer, deras placering och att de endast får byggas för att ersätta de befintliga reaktorerna. Vi instämmer i förslaget i motion 2019/20:389 (SD) om att den bestämmelse i miljöbalken (17 kap. 6 a §) som hindrar utbyggnaden av kärnkraften i Sverige bör avskaffas. Därmed skulle antalet reaktorer inte längre begränsas till dagens tio och nya reaktorer skulle inte enbart få uppföras på en plats där det i dag finns andra kärnkraftsreaktorer.

Vi ser således positivt på en utbyggnad av den svenska kärnkraften och anser att Sverige ska satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att kunna upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjning för i första hand Sverige.

Enligt vår uppfattning bör riksdagen ställa sig bakom ett uttalande om en långsiktig satsning på kärnkraft i linje med vad som föreslås i motion 2019/20:389 (SD).

De övriga motionsyrkandena avstyrks.

10. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 5 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9 och avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 11, 2019/20:1296 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) och

2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att en trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor för Sveriges ekonomi och avgörande för landets välfärd. Det är ingen tvekan om att Sveriges elbehov kommer att öka betydligt om det ska vara möjligt att utveckla samhället, minska oljeberoendet och samtidigt klara klimatmålen. För att de ska vara möjligt att uppfylla klimatlagens krav på nollutsläpp av växthusgaser senast 2045 är det nödvändigt att livstidsförlänga de befintliga svenska kärnreaktorerna och även att bygga ny kärnkraft i Sverige.

När det handlar om ny kärnkraft har jag redan redovisat en positiv syn på att utveckla det som brukar betecknas fjärde generationens kärnkraft. Jag vill här även lyfta fram det som sägs i motion 2019/20:3333 (KD) om vikten av att Sverige samarbetar med andra kärnkraftsländer både i Europa och andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter. Att bygga kärnkraftverk innebär stora kostnader. Det finns därför all anledning att bejaka alla möjligheter som kan leda till kostnadsminskningar. Genom standardisering blir det lättare att uppnå sådana skal- och stordriftsfördelar som har potential att sänka kostnaderna och korta ledtiderna för byggnation.

Med det anförda tillstyrks motion 2019/20:3333 (KD) i den aktuella delen. De övriga motionsyrkandena avstyrks.

11. Småskalig vattenkraft, punkt 6 (S, V, MP)

av Helene Hellmark Knutsson (S), Mathias Tegnér (S), Lorena Delgado Varas (V), Maria Gardfjell (MP), Anna Vikström (S), Azadeh Rojhan Gustafsson (S) och Serkan Köse (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 40 och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Vattenkraften svarar för nästan hälften av den svenska elproduktionen och är bara av det skälet en mycket viktig del av det svenska kraftsystemet. Vattenkraften har emellertid andra egenskaper som gör den än mer värdefull. Den är reglerbar och bidrar därigenom med sådan reglerkraft som blir alltmer efterfrågad som en följd av att förnybar väderberoende kraftproduktion byggs ut både i Sverige och i övriga Europa. Som en följd av att det är möjligt att lagra vatten i de stora vattenmagasinen går det dessutom att med vattenkraftens hjälp parera de säsongsvariationer i efterfrågan på el som vårt nordliga klimat ger upphov till. För att möta behovet av mer reglerbar förnybar elproduktion kommer vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga att behöva öka, vilket det finns goda möjligheter att åstadkomma när de befintliga vattenkraftverken moderniseras.

För att ytterligare förbättra förutsättningarna för vattenkraften beslutade riksdagen under våren 2018 att ställa sig bakom regeringens förslag om att modernisera de miljökrav som ställs på vattenkraften (prop. 2017/18:243). Prövningssystemet ska bl.a. utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan. Därtill har flera myndigheter fått uppdrag som syftar till att genomföra förslagen i den nyssnämnda propositionen, inklusive att utarbeta en nationell plan för vattenkraften. Förslag till den nationella planen överlämnades till regeringen hösten 2019 och den fortsatta hanteringen av frågan bereds inom Regeringskansliet.

Med hänvisning till det anförda anser vi inte att det finns skäl för riksdagen att bifalla de förslag som finns i motionerna 2019/20:3264 (C) och 2019/20:3333 (KD) som gäller den småskaliga vattenkraftens villkor. Motionerna avstyrks således i de berörda delarna.

12. Övrigt om vattenkraft, punkt 7 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 4–6 och avslår motion

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 24.

Ställningstagande

Vattenkraften utgör tillsammans med kärnkraften basen för Sveriges elproduktion. Även om den storskaliga utbyggnaden av vattenkraften kan betraktas som ett avslutat kapitel finns det potential för effektiviseringar i de befintliga anläggningarna. Vi anser därför att riksdagen bör ställa sig bakom det som sägs i motion 2019/20:389 (SD) om att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen bör understryka vattenkraftens och den småskaliga vattenkraftens betydelse. Vi instämmer i det som sägs i motionen om att effektiviteten skulle kunna ökas ytterligare i kraftstationerna utan att vattenflödet samtidigt måste öka, och det finns dessutom många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Det finns även en större potential för den småskaliga vattenkraften att med ny teknik kunna delta i reglermarknaden. Därför delar vi motionärernas uppfattning att regeringen bör utreda förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften inklusive hur dess potential ska kunna förverkligas. Det är enligt vår uppfattning också motiverat att regeringen agerar för att öka den ekonomiska avsättningen och utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften till dess att efterfrågan på el ökar. Förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften bör därför utredas i linje med vad som föreslås i motionen.

Det anförda innebär att vi tillstyrker den ovan nämnda motionen i de delar som gäller vattenkraft. De övriga motionsyrkandena avstyrks.

13. Övrigt om vattenkraft, punkt 7 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 24 och
avslår motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 4–6.

Ställningstagande

Sverige har en klimatsmart, utsläppsfri och trygg elförsörjning till konkurrenskraftiga priser som måste värnas. Jag anser att politiken bör fokusera på att minska utsläppen av växthusgaser samt på att behålla en stabil elproduktion med konkurrenskraftiga priser som är till fördel för de svenska hushållen och för den svenska industrin. Jag anser att det finns stora klimatvinster att göra genom att värna det klimatsmarta och stabila svenska elsystemet.

Vattenkraften är klimatsmart och spelar en mycket viktig roll för den svenska energiförsörjningen, nu och i framtiden. Jag anser att vattenkraften ska utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare samtidigt som utbyggda vattendrag inte exploateras. De fyra nationalälvarna ska fredas från utbyggnad, liksom de övriga i lag skyddade vattendragen samt bäckar, åar och andra mindre vattendrag. Med detta sagt tillstyrker jag förslaget i motion 2019/20:3351 (L) om att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen ska betona vikten av svensk vattenkraft.

De övriga motionsyrkandena avstyrks.

14. Vindkraft, punkt 8 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och
Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 12 och
avslår motionerna

2019/20:2168 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M) yrkandena
1 och 2 samt

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 37 i denna del.

Ställningstagande

Vi har redan tidigare i detta betänkande redovisat den skeptiska hållning som vi har när det gäller den okritiska syn på förnybar energi som genomsyrar den

numera mer eller mindre överspelade energipolitiska överenskommelse som slöts mellan fem partier i juni 2016 men som i mångt och mycket fortfarande präglar regeringen och stödpartiernas energipolitik.

Vindkraften är ett av de kraftslag som regeringen omhuldar utan närmare reflektioner kring dess negativa konsekvenser. En omfattande utbyggnad av vindkraften resulterar exempelvis i ett ökat och kostsamt behov av reglerkraft som i vissa situationer mycket väl kan vara fossilbränslebaserad importkraft. Den miljövinst man eventuellt kan uppnå i produktionen av vindel äts snabbt upp när kol- och gaskraft måste balansera lynniga vindförhållanden. Dessutom är vindkraften knappast koldioxidfri ur ett livscykelperspektiv, och den har även svårt att bidra till att täcka effektbehovet under kalla vinterdagar. Sammantaget anser vi att planeringsmålet för utbyggnaden av vindkraft bör avskaffas. Detta överensstämmer med det som föreslås i motion 2019/20:389 (SD). Med det anförda tillstyrks motionen i den berörda delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de berörda delarna.

15. Vindkraft, punkt 8 (C)

av Ulrika Heie (C) och Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 37 i denna del och avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 12 och

2019/20:2168 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi står bakom den energiöverenskommelse som slöts mellan fem partier 2016 och som präglar den energipolitik som regeringen driver med stöd av Centerpartiet. Överenskommelsen lade grunden för en förlängning av elcertifikatsystemet och skapar stabila marknadsförutsättningar för såväl elproduktionsbolag som mikroproducenter, samt pekar ut mål och viktiga reformer för ett mer flexibelt elsystem. Energiöverenskommelsen ger de långsiktiga förutsättningar som krävs mer för att nå ett helt förnybart energisystem.

Vindkraften är ett allt viktigare förnybart produktionsslag som vi vill ge goda förutsättningar att utvecklas ytterligare. Därför anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2019/20:3264 (C) i den del som gäller ett tillkännagivande till

regeringen om att möjligheten för havsbaserad vindkraft i Östersjön är en viktig resurs som måste utnyttjas. Det handlar bl.a. om att förbättra möjligheterna för etablering av vindkraft på och i närheten av Gotland, vilket i sin tur kräver bättre kraftöverföringsförbindelser.

Med det anförda tillstyrker vi således den ovan omnämnda motionen i den berörda delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

16. Solenergi, punkt 9 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19 och 20 samt

avslår motionerna

2019/20:488 av Martina Johansson och Annika Qarlsson (båda C) yrkandena 1–3 och

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi är skeptiska till den okritiska syn på förnybar elproduktion som genomsyrar mycket av den energipolitiska hållning som torgförs av de fyra partier som står bakom den s.k. januariöverenskommelsen. Vi ser helt enkelt inte förnybar el som den allena saliggörande lösningen på klimat- och miljöproblem av alla möjliga slag. Vi befarar i stället att den övertro som finns på förnybar energi i allmänhet och förnybar elproduktion i synnerhet leder till att småskaliga och i många fall ineffektiva lösningar väljs till höga kostnader.

Ett kraftproduktionslag som brukar betecknas som förnybart är solet. Även detta väder- och stödberoende produktionslag har uppenbara tillkortakommanden. Solceller ger mycket lite el under vintern, när behovet av el är störst. Detta gör att den solet som produceras inte kan ersätta någonting annat i energisystemet eftersom det ändå måste finnas kapacitet tillgänglig som kan möta efterfrågan på effekt under de tider på året då efterfrågan är som högst, dvs. när det är som mörkast och kallast. Man tvingas således investera i dubbel kapacitet, vilket knappast kan betraktas som vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt förnuftigt. Enligt vår uppfattning finns det inte några skäl för staten att subventionera solcellsinvesteringar, varför vi tillstyrker det som sägs i motion 2019/20:389 (SD) om att solcellsstödet bör avskaffas.

Solceller kan däremot komma mer till sin rätt i andra delar av världen, där elen exempelvis används för kylning. Sverige bör därför inrikta sina resurser på forskning om och utveckling av soletsteknik som kan exporteras snarare än att spendera åtskilliga miljoner på stöd till småskaliga och ineffektiva solcells-investeringar i Sverige. Vi tillstyrker därför även förslaget i den motion som omnämns i det föregående stycket om att forskningen kring solkraft i Sverige ska vara exportorienterad och inriktad på marknader där solkraftens potential är avsevärt mycket större än i Sverige, och där solet kommer att spela en betydligt större roll i energisystemet än den någonsin kommer att kunna göra i Norden.

De övriga motionsyrkandena avstyrks.

17. Solenergi, punkt 9 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och
avslår motionerna
2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19 och 20
samt
2019/20:488 av Martina Johansson och Annika Qarllsson (båda C) yrkandena
1–3.

Ställningstagande

Jag anser i likhet med vad som sägs i motion 2019/20:3333 (KD) att solenergi är en viktig klimatsmart del i vårt energisystem. Svensk solenergiforskning är mycket framstående och solenergin har en stor utvecklingspotential i Sverige.

Sedan 2009 kan den som installerar solcellssystem få investeringsstöd. Stödet uppgår numera till 20 procent av investeringskostnaden. Kostnaden för solceller har reducerats över tid och marknaden har mognat och växt sig allt starkare. Stödet har kritiserats av bl.a. Konjunkturinstitutet som pekat på bristande kostnadseffektivitet. Vid sidan om detta stödssystem finns dessutom ROT-avdrag som kan nyttjas vid installation.

Jag anser att en stegvis utfasning av solcellsstödet är motiverad med målet att branschen ska kunna stå på egna ben. Till att börja med bör nivån sänkas från 20 procent till 15 procent, för att stödet därigenom kan komma fler till del. Detta bör riksdagen tillkännage till regeringen.

Med det anförda tillstyrker jag den nämnda motionen i den berörda delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

18. Energieffektivisering, punkt 10 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 30 och avslår motionerna

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25.

Ställningstagande

Energieffektivisering har en betydande potential inom transportsektorn, industrin och inom den offentliga sektorn. Detta faktum anser vi måste beaktas i större utsträckning. Energieffektivisering är ofta samhällsekonomiskt lönsam eftersom många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad det skulle kosta att producera ny el. De positiva miljöeffekterna blir dessutom större när utsläpp minskas som en följd av att energibehovet blir lägre än genom att produktionen görs renare. För oss är det ur ett resurs- och konkurrensperspektiv en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt eftersom den som ligger i framkant därmed har en konkurrensfördel. För basindustrin i Sverige, som till övervägande del består av energiintensiv verksamhet, är just energieffektivisering av stor betydelse med potential till betydande kostnadsbesparingar. Även i den offentliga sektorn är det viktigt att sträva efter en energieffektiv verksamhet genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik i alla led från produktion till slutanvändning.

Med hänvisning till betydelsen av ytterligare insatser för att främja energieffektivisering anser vi att riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i motion 2019/20:389 (SD) om energieffektivisering och tillkännage detta för regeringen. Det nyss nämnda motionsyrkandet tillstyrks följaktligen medan övriga motionsyrkanden avstyrks.

19. Energieffektivisering, punkt 10 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 25 och
avslår motionerna

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 30 och
2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 45.

Ställningstagande

För att rädda klimatet och skapa en renare framtid för kommande generationer är det hög tid att fatta beslut som gör skillnad på både lång och kort sikt. Jag anser att klimatutmaningen måste mötas med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Vetenskap, fakta och teknikutveckling bör tillsammans med marknadsekonomi och frihandel vara de viktigaste medlen för att nå framgång.

Att energi används effektivt är en mycket viktig komponent i hur energisystemet ska utvecklas för att kunna möta klimatutmaningarna. Energieffektiviseringsmål som i princip innebär ett tak för användningen av energi rimmar illa med hur jag ser på hur hotet mot klimatet lämpligen bör hanteras. Energieffektivisering får inte bli ett självändamål eftersom det exempelvis kan vara positivt med ökad elektrifiering av samhället framför ett fortsatt beroende av fossila bränslen. Ren fossilfri el ska ses som en möjliggörare och dess användning ska inte begränsas, snarare uppmuntras.

Det nu anförda ligger i linje med vad som sägs i motion 2019/20:3351 (L) som därför tillstyrks i den aktuella delen. De övriga motionerna avstyrks i de delar som är aktuella i detta avsnitt.

20. Energigaser, punkt 11 (M)

av Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M) och Cecilie Tenfjord Toftby (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2663 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 20 och
avslår motionerna
2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 21, 25, 26
och 31,
2019/20:596 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 och
2019/20:1307 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi förordar ett resurseffektivt samhälle som bygger på det faktum att det är både miljömässigt och ekonomiskt eftersträvansvärt att återvinna mer och fler material samt att optimera användningen av de resurser som finns. Med utgångspunkt i avfallshierarkin och idén om en cirkulär ekonomi bör Sverige med kraft fortsätta omställningen till ett resurseffektivt samhälle. Denna omställning måste dock präglas av kostnadseffektivitet och resultatorientering framför dyr symbolpolitik.

Produktion och användning av biogas är ett bra exempel på hur kretslopp kan slutas. Dessvärre hotas den svenska biogasproduktionen – som i betydande utsträckning bygger på rötning av matavfall, gödsel och avloppsslam – av hård konkurrens från importerad danskproducerad biogas. Konkurrens är något vi välkomnar, men i det här fallet är marknadssituationen snedvriden till men för de svenska producenterna som en följd av att stödsystemen i Danmark respektive Sverige inte är harmoniserade.

Mot denna bakgrund instämmer vi i det som sägs i motion 2019/20:2663 (M) om att regeringen bör verka för en harmonisering av systemen mellan de berörda länderna i syfte att uppnå en gemensam och välfungerande inre marknad för biogas och andra höginblandade förnybara bränslen. Motionen tillstyrks i den aktuella delen. De övriga motionerna i avsnittet avstyrks i de aktuella delarna.

21. Energigaser, punkt 11 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 21, 25, 26
och 31 samt
2019/20:596 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 och

avslår motionerna

2019/20:1307 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:2663 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 20.

Ställningstagande

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas av olika avfallsprodukter såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa. Metangas med detta ursprung brukar samlas under beteckningen biogas. Biogas går att använda till både el- och värmeproduktion, men eftersom den även fungerar utmärkt som fordonsbränsle är den extra intressant. Biogasproduktionen gynnas av att biogasanvändningen är skattebefriad. Trots detta är den svenska biogasproduktionen satt under hård press. I södra Sverige och Danmark finns ett integrerat gasnät, vilket medför att svenska producenter konkurrerar med danskproducerad biogas som får produktionsstöd och som dessutom blir skattebefriad när den används i Sverige. Biogasmarknadsutredningen, som regeringen tillsatte, har nyligen presenterat en del förslag som ska underlätta för de svenska biogasproducenterna. Bland dessa finns bl.a. förslag om ett produktionsstöd även i Sverige. Vi är dock inte helt övertygade om att produktionsstöd är en idealisk lösning, men givet den snedvridna marknadssituationen som på ett otillbörligt sätt missgynnar de svenska producenterna är det angeläget att konkurrensförhållandena harmoniseras på något sätt. Den akuta situationen för många svenska biogasproducenter gör att vi anser att det finns skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande understryka för regeringen att det bör finnas rimliga förutsättningar för biogasproduktion i Sverige. Denna uppfattning sammanfaller med det förslag som finns i motion 2019/20:596 (SD) på detta tema.

Vidare anser vi att det är viktigt att biogasproducenterna kan ansluta sig till gasnätet. Sådana anslutningar finns i dag på vissa håll men eftersom gasnätet är begränsat till de sydvästra delarna av Sverige finns det enligt vår uppfattning skäl att verka för en utbyggnad av gasnätet. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut i de jordbruksintensiva regionerna där potentialen att utnyttja stallgödsel är stor. Vi förordar därför – med instämmande i det som sägs i motion 2019/20:389 (SD) – att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att verka för en utbyggnad av stamgasnätet till Sveriges jordbruksintensiva regioner.

Vi anser också att riksdagen bör ställa sig bakom det som sägs i den nämnda motionen om att utnyttja möjligheterna att framställa biogas och biogödsel av alger och tång. Den potential som finns för att skapa energi och gödselprodukter av alger och tång bör tas till vara och vi förordar därför att riksdagen tydliggör för regeringen att en utredning bör tillsättas för att samla kunskap i ämnet. Vi menar, i likhet med vad som sägs i motion 2019/20:389 (SD), att ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta bör komma till stånd.

I dag görs betydande satsningar globalt på fordon med bränsleceller med vätgas som energibärare, men trots sin potential för tekniken en rätt blygsam tillvaro i Sverige. Enligt vår uppfattning skulle tekniken kunna användas till mycket mer än för fordonsdrift, t.ex. skulle dieseldrivna elgeneratorer som i dag används som reservkraft på sjukhus, i serverhallar och liknande kunna bytas ut. Vi förordar därför att regeringen tar fram en nationell vätgasstrategi och står således bakom förslaget med den inriktningen som finns i motion 2019/20:389 (SD).

Sammanfattningsvis innebär det anförda att vi tillstyrker motionerna 2019/20:389 (SD) och 2019/20:596 (SD) i de berörda delarna. De övriga motionerna som är aktuella i avsnittet avstyrks i de berörda delarna.

22. Kraftvärme, fjärrvärme och restvärme, punkt 12 (M, SD, KD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 14 och avslår motionerna 2019/20:1145 av Lars Beckman (M) yrkande 2 och 2019/20:1575 av Jan R Andersson (M).

Ställningstagande

Kraftvärme är teknik för att samtidigt producera el och fjärrvärme. Fjärrvärmerna har hög verkningsgrad, och den samtida produktionen av el gör den resurseffektiv. Därtill är kraftvärmeproduktionen möjlig att planera och därför ett viktigt komplement till väderberoende kraftslag. I dag står kraftvärmerna för ungefär 10 procent av Sveriges elproduktion. En väl spridd lokal produktion är dessutom gynnsam för försörjningen av el och värme över landet.

Vi anser att den viktiga kraft- och fjärrvärmeproduktionen inte ges de förutsättningar som den förtjänar. I stället har den under de senaste åren drabbats av svårbegripliga skattehöjningar som på vissa håll äventyrar dess existens.

Vi instämmer därför i det som sägs i motion 2019/20:3333 (KD) om att kraftvärmerna har potential att utvecklas ytterligare, och vi anser att sektorn behöver konkurrenskraftiga villkor. Det behövs därför en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmerna.

Med det anförda tillstyrks den nämnda motionen i den berörda delen. De övriga motionsyrkandena avstyrks.

23. Geoenergi, punkt 13 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15.

Ställningstagande

När värmefrågor diskuteras är det enligt min uppfattning viktigt att lyfta fram geoenergins potential att bidra till ett hållbart energisystem. I likhet med vad som sägs i motion 2019/20:3333 (KD) anser jag att geotermisk energi passar utmärkt i storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem. Geoenergi fungerar även förträffligt för uppvärmningsändamål både i större system och i småhus i form av exempelvis olika jord- eller bergvärmelösningar. Jag vill mot denna bakgrund att riksdagen genom ett tillkännagivande ska framhålla geoenergin som en viktig del i utvecklingen mot ett än mer hållbart energisystem. Jag instämmer således i det förslag som finns med denna inriktning i den ovan nämnda motionen, vilken alltså tillstyrks i den aktuella delen.

24. Energiforskning, punkt 14 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 25 och
avslår motionerna
2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkande 33,
2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 9,
2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 17,
2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 11 och

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 26.

Ställningstagande

Vi står upp för en ansvarsfull och effektiv klimatpolitik, där det globala perspektivet ges en central plats. Det globala perspektivet kommer dock ofta i skymundan i den svenska klimatpolitiken. Det saknas på många håll en grundläggande insikt om att Sverige eller EU inte på egen hand kan styra de globala koldioxidutsläppen i någon betydande utsträckning. Sverige kan däremot bidra mer effektivt än i dag till det globala klimatarbetet genom att säkerställa en effektiv och handlingskraftig klimatpolitik som gör skillnad på riktigt.

En viktig pusselbit i det arbetet är att bejaka teknisk utveckling och innovation och att inte av ideologiska skäl hindra idéutvecklingen inom ett område som har stor potential att bidra till att minska kraftproduktionens klimatavtryck, nämligen kärnenergiforskningen. Vi har tidigare motionerat om vikten av att öppna för mer forskning på detta område. Även i detta betänkande återfinns sådana förslag. I huvudsak med hänvisning till att riksdagen våren 2019 riktade ett tillkännagivande till regeringen med en sådan innebörd och att regeringen ännu inte har slutbehandlat detta ärende väljer vi att avstyrka de nu aktuella yrkandena med denna inriktning. En mer utförlig motivering av detta ställningstagande återfinns i det särskilda yttrande som är kopplat till detta avsnitt.

I denna reservation vill vi dock sluta upp bakom yrkandet i motion 2019/20:595 (SD) om att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden. Vi anser att det som på allvar skulle kunna sänka de globala utsläppen av klimatgaser är att Sverige och andra nationer lyckas konkurrera ut de fossila bränslena genom innovationer, framför allt inom energiframställning och energiteknik som sedan kan exporteras. Fokus måste därför ligga på energiforskning, teknisk utveckling och genomförande av befintliga landvinningar, vilket staten aktivt bör understödja. Därmed kan Sverige på sikt även frigöra sig från behovet av att importera olja från odemokratiska och auktoritära länder.

Med det anförda tillstyrks motion 2019/20:595 (SD) i den berörda delen. De övriga motionsyrkandena avstyrks.

25. Vissa övriga energipolitiska frågor, punkt 15 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Martin Kinnunen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 27 och 28 samt

avslår motionerna

2019/20:2140 av Teres Lindberg och Kadir Kasirga (båda S) och

2019/20:2614 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige är ett land med mycket torvmark. Av den förhållandevis ringa mängd torv som bryts i landet används en del för att producera energi. I Sverige klassas denna torv som förnybar vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter och då betraktas som en fossil energikälla. I likhet med vad som sägs i motion 2019/20:389 (SD) anser vi att torven ska klassas som förnybar så länge elcertifikatssystemet finns kvar. Samtidigt instämmer vi i det som sägs i motionen om att regeringen bör verka inom EU för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom ramen för handeln med utsläppsrätter. Detta skulle ge bättre förutsättningar för torvutvinningen i Sverige och kunna minska behovet av att importera fossila bränslen. Torven kan på detta sätt även fungera som en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden.

Sammantaget innebär det anförda att vi tillstyrker den ovan nämnda motionen i de delar som gäller torv. De övriga motionsyrkandena i avsnittet avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Energiforskning, punkt 14 (M, SD, KD, L)

Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Mikael Damsgaard (M), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Fredrik Malm (L) och Martin Kinnunen (SD) anför:

Vi har i det föregående förordat att riksdagen ska avslå ett antal motionsyrkanden som gäller statens möjligheter att finansiera och bedriva kärnenergiforskning. Även om vi därmed avstyrker motionerna innebär det inte att vi har ändrat uppfattning i denna fråga. Vi anser att det som anförs i motionerna alltfjämt är i allra högsta grad relevant. Samtidigt konstaterar vi att riksdagen så sent som våren 2019 riktade ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att satsningar på forskning bör kunna bedrivas inom alla relevanta energislag inklusive kärnkraft. I mars 2020 överlämnade regeringen sin årliga skrivelse till riksdagen om vilka åtgärder regeringen har vidtagit under 2019 med anledning av olika tillkännagivanden (skr. 2019/20:75). Innehållet i skrivelsen refereras i utskottets ställningstagande, och vi konstaterar att huvuddragen i de åtgärder som regeringen hittills vidtagit ligger i linje med riksdagens tillkännagivande. Vi noterar också att regeringen inte betraktar ärendet som avslutat, vilket vi anser är bra. Därmed kan ytterligare åtgärder förväntas till gagn för ett bredare synsätt på energiforskningens inriktning, som även inkluderar kärnenergiforskning. Vi förutsätter exempelvis att regeringen i den aviserade energiforskningspropositionen tydligt redovisar att den har hörsammat riksdagens uppmaning i tillkännagivandet och att kärnenergiforskningen därmed ges en tydlig roll. Det som dock talar emot detta är att Energimyndigheten i sitt underlag till regeringens energiforskningsproposition inte har lyft fram kärnenergin alls. I stället nämner myndigheten ”Ett förnybart elsystem för en hållbar klimatomställning” som ett av sex övergripande forsknings- och innovationsområden. Detta anser vi är ett alldeles för snävt synsätt som påtagligt försämrar kärnenergiforskningens möjligheter att få nödvändig uppmärksamhet i den kommande propositionen och som därtill står i anmärkningsvärd kontrast till riksdagens uttalande i tillkännagivandet.

Med hänvisning till det anförda finner vi det i dagsläget inte nödvändigt att verka för att riksdagen återigen riktar ett tillkännagivande till regeringen med en liknande innebörd som det från våren 2019. Vi kommer dock noggrant att följa regeringens fortsatta förhållanden på detta område och inte tveka att agera om vi anser att utfallet inte sammanfaller med det ovan refererade tillkännagivandet eller de motionsyrkanden med koppling till kärnenergiforskning som avstyrks i detta betänkande.

2. **Energipolitik (V)**

Lorena Delgado Varas (V) anför:

Jag står inte bakom den energiöverenskommelse som ligger till grund för den nu förda energipolitiken. Överenskommelsen har visserligen börjat knaka i fogarna sedan två partier nyligen har lämnat den, men ännu vägleds mycket av regeringens arbete av den. I stället för en bräcklig energiöverenskommelse vill jag att energipolitikens mål ska vara ett samhälle med 100 procent förnybar energiförsörjning senast 2040. Genom att satsa på energieffektivisering och förnybar energi som sol-, vind-, bio- och geoenergi kan ett ekologiskt hållbart samhälle växa fram.

Visserligen kostar det att satsa på att utveckla och bygga förnybar elproduktion, men om investeringarna i förnybar energi uteblir kommer det att resultera i elbrist och stigande elpriser. Genom att satsa på förnybar el kan kostnaderna för klimatförändringarna hållas nere. På så sätt tar vi gemensamt ansvar för kommande generationer. Det bör i sammanhanget nämnas att Vänsterpartiet har sträckt ut en hjälpande hand till regeringen för att rädda de delar av energiöverenskommelsen som har denna inriktning.

Jag säger nej till kärnkraft. Det är inte bara en osäker energikälla; den är också dyr och försvårar omställningen till en förnybar energiproduktion. Det finns inte heller någon säker metod för slutförvaring av det radioaktiva avfallet. Därför vill jag se en avveckling av kärnkraften så fort som möjligt.

Genom betydande satsningar på att utveckla stålproduktion där vätgas ersätter kol (det s.k. Hybritprojektet) vill Sverige profilera sig i klimatsammanhang. Jag ser positivt på detta. Samtidigt vill jag understryka att Hybrits affärskoncept bygger på att elpriserna ska variera och att vätgas ska produceras och kunna lagras när elpriserna är låga. Sådan prisvariation kan väntas uppkomma när det finns mycket väderberoende förnybar el i kraftsystemet och inte på samma sätt när den kontinuerligt producerande kärnkraften står för en stor andel av elmixen. Även detta talar alltså för en avveckling av kärnkraften.

Även om företrädare för Vänsterpartiet inte har lagt fram några energipolitiska förslag under detta riksmöte som behandlas i detta betänkande, kommer jag framöver att verka för att energipolitiken får den inriktning som jag nu översiktligt har redovisat.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:366 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning kopplat till gruvnäringens behov och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:372 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera svensk basindustri vid utformning av energipolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:386 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn tagen till industrin och den svenska nationens behov och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:389 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energipolitikens inriktning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål om att Sveriges elproduktion ska vara helt fossilfri och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål för effektivare energianvändning formulerat som att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP), och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenkraften och den småskaliga vattenkraftens betydelse och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utökad magasineringskapacitet för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig satsning på kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 17 kap. 6 a § miljöbalken bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla investeringsstödet till solceller och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningar på forskning kring solkraft i Sverige ska vara exportorienterade och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till våra jordbruksintensiva regioner och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att tillsätta en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ta fram en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybart i EU och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en vätgasstrategi för Sverige och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny parlamentarisk utredning kring Sveriges energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:488 av Martina Johansson och Annika Carlsson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det tillåtet att dra elledningar mellan hus så att man kan nyttja bästa läget för solceller i ett område, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det tillåtet att bygga solpark för egen konsumtion när eget tak inte är lämpligt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gränsen för när elen från solceller är för eget bruk och när man räknas som

producent bör ses över för en ökad flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:549 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en oberoende snabbutredning som analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift samt vilken påverkan nedstängningen av Ringhals 1 får för utsläppen av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en oberoende snabbutredning som analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift samt vilken påverkan nedstängningen av Ringhals 2 får för utsläppen av växthusgaser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:595 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:596 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rimliga förutsättningar för biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1145 av Lars Beckman (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att genomföra förslagen i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1296 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla fjärde generationens kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1307 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att starta upp ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1319 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydlig plan för en utbyggnad av kärnkraften i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraften behövs och måste byggas ut för att klara framtidens elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1381 av Hanna Westerén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att för att nå Sveriges högt uppsatta miljö- och klimatmål fortsatt verka i enlighet med den ingångna energiöverenskommelsen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1417 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1468 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till fortsatt drift av Ringhals 1 och 2 till dess att erforderlig och tillräcklig leveranssäkerhet för elproduktion till södra och sydöstra delarna av Sverige kan garanteras och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1575 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens spillvärme i fjärrvärmeproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1802 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för klimatet och energiproduktionen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1890 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas planerbar energi i hela Sverige året om och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2140 av Teres Lindberg och Kadir Kasirga (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnät bör se över möjligheten att skaffa sig egen personal eller tillse att kompetensen finns i landet för underhåll, tillsyn och investeringar av sina anläggningar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2168 av Lars-Arne Staxäng och Sten Bergheden (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en utvärdering av samhällsnyttan och kostnaderna för vindkraftsutbyggnaden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att redovisa kostnaderna för den vindkraftsutbyggnad som hittills har gjorts och totalkostnaden när det är färdigutbyggt och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2267 av Hans Ekström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att säkra energiförsörjningen och om samordningsbehovet samt tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2363 av Mikael Damsgaard och Åsa Coenraads (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta målet om 100 procent förnybar elproduktion med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta etablering av kärnkraft även på andra platser än befintliga kärnkraftverk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för etablering av fjärde generationens kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2614 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att göra Norrbotten till en testregion för energiomställning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2659 av Louise Meijer m.fl. (M):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraft är viktig för svensk elförsörjning och att Sverige ska ha en fossilfri elproduktion 2040 och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten ska avsätta medel ur sin befintliga budget för forskning kring ny kärnkraft och att Sverige ska verka för att EU ökar sin kärnkraftsbudget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en ökad sammanlänkning av elnäten i EU och att målet för förnybar energi ska ersättas med ett mål för fossilfri energi och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2663 av Louise Meijer m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en gemensam, långsiktig och välfungerande inre marknad för biogas samt andra höginblandade förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2670 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny energikommission och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en oberoende analys av en eventuell fortsatt drift av Ringhals reaktor 1 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en oberoende analys av en eventuell fortsatt drift av Ringhals reaktor 2 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en färdplan mot fjärde generationens kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten ska satsa på energiforskning inom alla relevanta kraftslag, inklusive kärnkraft, och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2711 av Lars Püss m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att omförhandla energiöverenskommelsen om denna inte möjliggör en fortsatt utveckling av svensk kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2831 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energiforskningsresurser ska gå till alla fossilfria energikällor och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en färdplan mot fjärde generationens kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3107 av Annie Lööf m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fullt ut genomföra EU:s energiunion, där EU-ländernas energisystem byggs ihop och där länder med större möjligheter till klimatsmart energiproduktion tillåts att bidra mer till unionens totala energiproduktion, för att öka andelen förnybart i EU och intensifiera arbetet för energieffektivisering i EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medlemsländernas energimål ska vara bindande och att skarpa ekonomiska sanktioner ska införas för länder som inte uppfyller sina mål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverk och tillsätta en branschkommission omgående så att drivmedelsproduktion i större skala kan komma till stånd och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3243 av Larry Söder m.fl. (KD):

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en modell för energisparlån och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3264 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut subventioner till fossila bränslen i hela EU och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040 och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa extra incitament till investering och/eller drift av sådan teknik som kan användas för att balansera snabba variationer i produktion från väderberoende källor och i förbrukning och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för havsbaserad vindkraft i Östersjön är en viktig resurs som måste utnyttjas och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem, genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätt och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3333 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna småskalig vattenkraft och säkerställa goda villkor för fortsatt drift och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabbutreda möjligheterna att driva vidare Ringhals 1 och 2 och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en färdplan mot fjärde generationens kärnkraft som inkluderar svensk forskning och frågan om en pilotanläggning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medel inom energiforskningen också ska avsättas till kärnteknisk forskning och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra stödnivån inom solcellsstödet från 20 till 15 procent så att det räcker till fler och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmens och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om geotermisk energi och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3351 av Johan Pehrson m.fl. (L):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en fossilfri och stabil elproduktion med konkurrenskraftiga priser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de energipolitiska målen ska omfatta alla fossilfria kraftslag och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om initiativ till en ny energikommission och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en oberoende utredning som skyndsamt analyserar de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för vidare drift av Ringhals 1 respektive Ringhals 2 och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en konsekvensanalys av vad stängningar av reaktorer betyder för leveranssäkerheten och för energiimportberoende samt vilka konsekvenser det har för klimatet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förnybar energi ska vara ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte vara ett mål i sig själv och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraften behövs för klimatets skull och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av svensk vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling avseende fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.